

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему Формування дієвої депозитної політики

АБ «УКРГАЗБАНК»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0728
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування

освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Банківська справа

_____ А. З. Абдуллоєв

Керівник к.е.н., доцент Линенко А. В.

Рецензент к.е.н., доцент Батракова Т. І.

Запоріжжя – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування,
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Банківська справа

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А. П. Кущик

« ____ » _____ 2019 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Абдуллоєву Андрію Зінатулловичу

1. Тема роботи: Формування дієвої депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»
керівник роботи: Линенко Андрій Володимирович, к.е.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1110-с.
2. Строк подання студентом роботи: 25 грудня 2019 року.
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: показники фінансової звітності АБ «УКРГАЗБАНК», дані Національного банку України, рейтингових агентств, а також монографічні дослідження та статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити економічну сутність і призначення, а також узагальнити класифікацію банківських депозитів; опрацювати порядок укладення банками депозитних договорів із суб'єктами господарювання та фізичними особами; дослідити механізм повернення банками вкладів та сплати процентів за депозитами; проаналізувати організаційну структуру управління та фінансово-економічні показники АБ «УКРГАЗБАНК»; оцінити

дієвість депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»; розробити практичні рекомендації щодо розвитку дієвої депозитної політики та формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 20 рис., 26 табл. і 4 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Линенко А. В., доцент	09.08.2019 р.	09.08.2019 р.
2	Линенко А. В., доцент	13.09.2019 р.	13.09.2019 р.
3	Линенко А. В., доцент	18.10.2019 р.	18.10.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 5 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2019 р. – 09.07.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2019 р. – 08.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2019 р. – 12.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2019 р. – 17.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2019 р. – 28.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	29.11.2019 р. – 10.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	11.12.2019 р. – 24.12.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	25.12.2019 р.	виконано

Студент _____ А. З. Абдуллоєв
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ А. В. Линенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І. Ю. КИСІЛЬОВА
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 124 с., 20 рис., 26 табл., 3 додатки, 70 джерел.

Об'єктом дослідження є депозитна політика АБ «УКРГАЗБАНК».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, науково-методичних і практичних положень щодо розвитку дієвої депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК».

Метою кваліфікаційної роботи магістра є опрацювання теоретико-методичних засад формування та реалізації банками депозитної політики, а також розробка практичних рекомендацій щодо розвитку дієвої депозитної політики та стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг.

Завдання дослідження: визначення економічної суті та призначення, а також узагальнення класифікації банківських депозитів; опрацювання порядку укладення банками депозитних договорів; дослідження механізму повернення банками вкладів та сплати процентів за депозитами; аналіз організаційної структури та фінансово-економічних показників діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»; оцінка дієвості депозитної політики банку; розробка практичних рекомендацій щодо розвитку дієвої депозитної політики та формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг.

Одержані результати та їх новизна: вдосконалений алгоритм формування стратегії банку на ринку депозитних послуг; набуло подальшого розвитку трактування дієвої депозитної політики банку.

Практичне значення мають розробки щодо розвитку дієвої депозитної політики та формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг у сучасних умовах.

ВКЛАД (ДЕПОЗИТ), ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ПРОЦЕНТНІ ВИТРАТИ, СТРАТЕГІЯ БАНКУ НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ.

SUMMARY

Qualifying work: 124 p., 20 fig., 26 tab., 3 annex, 70 references.

The subject of the research is the deposit policy of JSB «UKRGASBANK».

The subject of the study is a set of theoretical, scientific, methodological and practical provisions on the development of effective deposit policy of JSB «UKRGASBANK».

The purpose of the master's qualification work is to study the theoretical and methodological foundations of the formation and implementation of deposit policies by banks, as well as to develop practical recommendations for the development of effective deposit policy and strategy of JSB «UKRGASBANK» in the deposit services market.

The objectives of the study: to determine the economic nature and purpose, as well as to summarize the classification of bank deposits; working out the procedure for concluding deposit contracts by banks; research on the mechanism of bank repayment of deposits and payment of interest on deposits; analysis of the organizational structure and financial and economic performance of JSB «UKRGASBANK»; assessment of the effectiveness of the bank's deposit policy; development of practical recommendations on the development of effective deposit policy and formation of the strategy of JSB «UKRGASBANK» in the market of deposit services.

The results and their novelty: improved algorithm for forming a bank strategy in the deposit market, which aims to achieve the goals and objectives of the banking institution, conduct an active advertising campaign and increase the reliability of the bank with the establishment of the optimal share of deposits in the structure of liabilities, as well as winning competitive positions on the deposit market; the bank has further developed an interpretation of the effective deposit policy of the bank, which, unlike the existing definitions, provides for an interconnected set of sound banking management and marketing measures aimed at attracting clients' funds to

various deposits, which are relatively inexpensive for the bank and attractive for its clients, which creates a solid resource base for active operations and protection against banking risks.

Developments regarding the development of an effective deposit policy and the formation of the strategy of JSB «UKRGASBANK» in the market of deposit services under current conditions are of practical importance.

DEPOSIT, DEPOSIT POLICY, EFFECTIVENESS OF BANKING ACTIVITIES, LIABILITIES, INTEREST RATES, STRATEGY OF THE BANK ON THE DEPOSIT MARKET.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДІЄВОЇ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ	11
1.1 Економічна сутність, призначення та класифікація банківських Депозитів.....	11
1.2 Порядок укладення банками депозитних договорів і механізм повернення вкладів	20
1.3 Формування дієвої депозитної політики банку за сучасних умов	28
Висновки до розділу 1	39
2 АНАЛІЗ ДІЄВОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ АБ «УКРГАЗБАНК»	41
2.1 Організаційно-економічна характеристика банку.....	41
2.2 Аналіз фінансово-економічних показників за результатами діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»	60
2.3 Оцінка дієвості депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»	73
Висновки до розділу 2	82
3 НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ АБ «УКРГАЗБАНК»	84
3.1 Удосконалення депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»	84
3.2 Формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг.....	94
Висновки до розділу 3	112
ВИСНОВКИ.....	114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	118
ДОДАТКИ.....	125

ВСТУП

Ефективна діяльність банків і масштаби їх операцій залежать від обсягу ресурсів, якими вони володіють. Більшість ресурсів банку формуються завдяки залученню коштів, серед яких можна виділити: кошти клієнтів, більшу частину яких становлять депозити, та пасиви в управлінні – це отримані банком кредити, виставлені на грошовий ринок довгострокові зобов'язання. Саме депозитні вклади, відіграють важливу роль у формуванні ресурсної бази банку і є мірилом довіри та визнання діяльності банку вкладниками. Тому тема кваліфікаційної роботи магістра є актуальною.

Проблемам розвитку депозитної політики присвячено досить багато наукових публікацій. Так, значну увагу цим питанням приділяли вітчизняні та зарубіжні вчені й фахівці-практики. Проте, зважаючи на специфіку нинішнього періоду розвитку банківської системи, коли в Україні спостерігаються фінансово-економічні проблеми, потребують дослідження особливості реалізації депозитної політики у сучасних умовах.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є опрацювання теоретико-методичних засад формування та реалізації банками депозитної політики, а також розробка практичних рекомендацій щодо розвитку дієвої депозитної політики та стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг.

Для досягнення зазначеної мети було вирішено такі завдання:

- визначено економічну сутність і призначення, а також вивчено класифікацію банківських депозитів;
- опрацьовано порядок укладення банками депозитних договорів із суб'єктами господарювання та фізичними особами;
- досліджено механізм повернення банками вкладів та сплати процентів за депозитами;
- проаналізовано організаційну структуру управління та фінансово-економічні показники діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»;

- досліджено депозитну політику АБ «УКРГАЗБАНК»;
- розроблено практичні рекомендації щодо розвитку дієвої депозитної політики та формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг.

Об'єкт дослідження – депозитна політика АБ «УКРГАЗБАНК».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, науково-методичних і практичних положень щодо розвитку дієвої депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК».

При виконанні кваліфікаційної роботи магістра були використані такі методи економічних досліджень: абстрактно-логічний, економіко-статистичний, монографічний та ін.

Інформаційною, теоретичною та науково-методичною базою дослідження є: законодавство України; навчально-методична література та наукові роботи сучасних вчених у сфері банківської діяльності, стратегічного управління та маркетингу; фінансова звітність АБ «УКРГАЗБАНК»; офіційні дані Національного банку України.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними положеннями:

- вдосконалений алгоритм формування стратегії банку на ринку депозитних послуг, який спрямований на реалізацію мети та завдань банківської установи, проведення активної рекламної кампанії та підвищення надійності банку зі встановленням оптимальної частки депозитів у структурі зобов'язань, а також завоюванням конкурентних позицій на депозитному ринку;
- набуло подальшого розвитку трактування дієвої депозитної політики банку, що на відміну від існуючих визначень передбачає взаємопов'язаний комплекс обґрунтованих заходів банківського менеджменту та маркетингу, спрямованих на залучення коштів клієнтів на різноманітні вклади, що є відносно недорогими для банку та привабливими для його клієнтів, у

результаті чого формується надійна ресурсна база для здійснення активних операцій і захисту від банківських ризиків.

Практичне значення мають розробки щодо розвитку дієвої депозитної політики та формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг у сучасних умовах.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати кваліфікаційного дослідження пройшли апробацію на V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сталий розвиток економіки на засадах ресурсоефективності» (м. Запоріжжя, 2019 р.) [1].

Публікації. Подано до друку статтю «Оцінка дієвості депозитної політики банку» в збірник наукових праць «Нова економіка».

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДІЄВОЇ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

1.1 Економічна сутність, призначення та класифікація банківських депозитів

Стабільне функціонування та подальший розвиток банківської системи України знаходяться в тісному взаємозв'язку із нарощуванням обсягів банківських ресурсів. Від того, наскільки банки приділятимуть увагу формуванню ресурсів, залежить їх спроможність здійснювати активні банківські операції та надавати послуги, фінансова стійкість банківської системи, її місце та роль у процесах економічних перетворень, інтеграція банківської системи України в європейський економічний простір. Тому важливим напрямом зміцнення банківської системи та розширення масштабів її діяльності є зростання рівня концентрації грошових ресурсів суспільства у банківських установах.

Специфіка діяльності банківської системи полягає в тому, що банківські установи працюють в основному із залученими ресурсами. Найбільша питома вага в цих ресурсах належить депозитам [4].

Отже, основним джерелом залучення банками фінансових ресурсів є депозити. Депозит (вклад) (від лат. depositum – переданий на збереження) – це грошові кошти у готівковій або безготівковій формі, у національній чи іноземній валюті, або у банківських металах, які банк прийняв від вкладника чи які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений термін зберігання чи без зазначення такого терміна і підлягають виплаті вкладнику згідно з чинним законодавством [63].

Втім в економічній науці, а відповідно й у практиці фінансової діяльності досі не вироблено єдиних методичних підходів до визначення суті банківських депозитів як окремої економічної категорії. Багато вчених

пропонують власні підходи щодо визначення сутності депозитів та їх ролі у вирішенні фінансово-економічних та соціальних проблем, розвитку банківської системи та обґрунтовують різноманітні класифікаційні ознаки і видові відмінності.

Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає «вклад» (депозит) як кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [48].

У Законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» подано таке визначення поняття: вклад (депозит) – кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які відповідно до законодавства України розміщені вкладником на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку на іменних рахунках у учасника (тимчасового учасника) Фонду гарантування вкладів фізичних осіб чи залучені таким учасником у формі випуску (емісії) іменних ощадних (депозитних) сертифікатів і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [51].

У навчальній і науковій літературі з'ясуванню суті понять «банківський депозит» або ж «банківський вклад» приділено значну увагу. І в закордонній, і у вітчизняній науці є досить різні визначення терміна «вклад» і «депозит». Незалежно від цілей аналізу або дослідження, науковці дають різні визначення поняття банківського депозиту. Як бачимо, різні науковці дають відмінні один від одного тлумачення «вкладу» та «депозиту», що свідчить про складність і важливість даної економічної категорії для фінансових відносин.

В «Економічній енциклопедії» банківські депозити розглядають як грошові засоби, які вносять у банк у вигляді вкладів, за які банк виплачує проценти, а депозитні ресурси пояснюються як засоби, поміщені в банк для зберігання, які використовуються для наступної виплати процентів вкладників

[21].

Депозит – це кошти, внесені в банк клієнтами – фізичними чи юридичними особами, які зберігаються на їхніх рахунках і використовуються відповідно до режиму відповідного рахунку й чинного банківського законодавства [5].

Депозит – це грошові кошти в національній та іноземній валюті що передані їх власникам або іншою особою за його дорученням в готовій або безготівковій формах на рахунок власника для зберігання на певних умовах. Банки залучають вільні грошові кошти юридичних та фізичних осіб шляхом виконання депозитних операцій, у процесі яких використовують різні види банківських рахунків [11].

Дослідниця Н. І. Версаль трактує банківський депозит як грошові кошти фізичних і юридичних осіб, які розміщені на тимчасове зберігання в банк. А поняття депозитних операцій банку висвітлюється як операції зі залучення грошових коштів юридичних та фізичних осіб на вклади та їх розміщення [13].

Натомість група вчених, а саме О. М. Гайдаржийська, О. М. Рибак і В. В. Василенко визначають депозит (або вклад) як грошові кошти в національній та іноземній валюті, що передані їх власником або іншою особою за його дорученням у готівковій або безготівковій формах на рахунок власника для зберігання на певних умовах [15].

На думку Л. В. Тищенко, депозит – грошові кошти фізичних і юридичних осіб, що вносяться в банк на депозитний рахунок чи на конкретний строк, чи на вимогу. І. В. Діденко визначає депозит як кошти, що надаються фізичними чи юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із чинним законодавством України, нерезиденту на чітко визначений строк та під процент і оформлюються відповідною угодою [17].

Варто зазначити, що Є. В. Жовтун розуміє під депозитом гроші, які передані в банк їх власником для зберігання і залежно від умов зберігання враховуються на певному банківському рахунку [24].

На думку О. І. Заславської, депозит – це передача засобів клієнта у тимчасове користування банку [25]. За таким визначенням депозит розглядається не як кошти, що залучені банком на зберігання, а як позика, що надається суб'єктами господарювання та населенням у користування банку на вигідних умовах.

У табл. 1.1 узагальнені існуючі підходи до визначення суті депозиту.

Таблиця 1.1 – Основні підходи до визначення депозиту (вкладу) в нормативно-правових документах і науково-методичних джерелах

Автор/джерело	Дефініція депозиту (вкладу)
Закон України «Про банки і банківську діяльність» [48]	Вклад (депозит) – кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору
Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами [50]	Вклад (депозит) – грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору
Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [51]	Вклад – це кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або шляхом видачі іменного депозитного сертифіката, включаючи нараховані відсотки на такі кошти
Н. І. Версаль [13]	Банківський депозит – грошові кошти фізичних і юридичних осіб, які розміщені на тимчасове зберігання в банк
О. М. Гайдаржийська, О. М. Рибак, В. В. Василенко [15]	Депозит (вклад) – це грошові кошти в національній та іноземній валюті, що передані їх власником або іншою особою за його дорученням у готівковій або безготівковій формах на рахунок власника для зберігання на певних умовах
І. В. Діденко [17]	Депозит – кошти, що надаються фізичними чи юридичними особами в управління резиденту, визначеному фінансовою організацією згідно із чинним законодавством України, нерезиденту на чітко визначений строк та під процент і оформлюються відповідною угодою

Проаналізувавши всі наявні підходи вітчизняних та зарубіжних учених до визначення депозитів як економічної категорії, а також сучасну практику

банківської діяльності, на наш погляд, слід розглядати банківські депозити як сукупність усіх можливих видів та форм внесення грошових коштів суб'єктами економіки на банківські рахунки незалежно від суми, терміну та виду валюти для зберігання на відповідних умовах – повернення в кінці терміну зберігання і, як правило, з виплатою процентів.

Також під депозитом розуміють кошти, внесені в банк клієнтами (фізичними та юридичними особами), які зберігаються на їх рахунках та використовуються відповідно до режиму цих рахунків і банківського законодавства [32].

Депозитна операція – це операція із залучення коштів на вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів [6].

Принципи організації депозитних операцій:

- депозитні операції здійснюються таким чином, щоб сприяти отриманню банківського прибутку або створювати умови для отримання прибутку в майбутньому;

- в процесі організації забезпечується різноманітність суб'єктів депозитних операцій та поєднання різних форм депозитів;

- при здійсненні банківських операцій забезпечується взаємозв'язок і взаємоузгодження між депозитними і кредитними операціями за термінами і сумами;

- особлива увага в процесі організації депозитних операцій приділяється строковим депозитам, які сприяють підтримці ліквідності балансу банку;

- при організації депозитних операцій з метою забезпечення ліквідності діяльності банку по залучених коштах юридичних та фізичних осіб проводиться формування обов'язкових резервів згідно діючого законодавства (банки прагнуть, щоб резерви вільних коштів були мінімальні);

- розширюють банківські послуги, підвищують якість і культуру обслуговування клієнтів, що має сприяти залученню депозитів [65].

Суб'єктами банківських депозитних операцій є банки, що виступають як

позичальники, і власники коштів, котрі, в свою чергу, виступають кредиторами.

Об'єктами депозитних операцій є кошти, що передані банку на умовах, визначених двосторонньою угодою.

Для банківської практики характерна класифікація депозитних операцій, яка схематично наведена на рис. 1.1.

Рис. 1.1 – Характеристики депозитних операцій банків України

Депозитні операції розкривають зміст діяльності банку як посередника в придбанні коштів на вільному ринку кредитних ресурсів. Банкам необхідно постійно підтримувати високий рівень сервісу клієнтів, пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу. До них належать: pow-рахунки; superpow-рахунки; вклади, на які дохід нараховується за складними процентами; депозитні рахунки грошового ринку.

Залучення банком вкладів юридичних і фізичних осіб підтверджують: договір банківського вкладу; договір банківського вкладу з видачею ощадної

книжки; договір банківського вкладу з видачею депозитного ощадного сертифіката [35].

Положення НБУ «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» (№ 516 від 03.12.2003 р. зі змінами та доповненнями) [50] та «Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні» (затверджена Постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 р. зі змінами та доповненнями) [49] містять критерії класифікації депозитів.

Ощадний (депозитний) сертифікат – це письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, яке засвідчує право власника сертифіката або його правонаступника на одержання після завершення встановленого строку суми вкладу (депозиту) та процентів, установлених сертифікатом, у банку, який його видав.

Депозити до запитання (на вимогу) – це кошти, розміщені на поточних, бюджетних рахунках, кореспондентських рахунках банків, кредитні залишки на кореспондентських рахунках іноземних банків без визначеного строку погашення, які поповнюють і використовують власники залежно від потреби в цих коштах. До депозитів до запитання можна віднести кредитові залишки на контокорентних рахунках, рахунках за овердрафтом, спеціальних карткових рахунках. У банківській практиці депозити класифікують за критеріями, наведеними у табл. 1.2.

Депозити до запитання є найбільш ліквідними, оскільки власники рахунку можуть зняти кошти в будь-який момент. Доцільно виокремити такі особливості депозитного рахунку до запитання:

- кошти на цей рахунок вносять або знімають як у готівковій, так і в безготівковій формах, як частинами, так і повністю без обмеження;
- низький розмір виплати процентів за депозитом або їх відсутність;
- вкладник сплачує банку комісійні за користування рахунком у вигляді фіксованої місячної платні або за кожний виписаний платіжний документ;

- банк зобов’язаний зберігати резерв у НБУ;
- банк має змогу надати клієнту повний спектр банківських послуг і розрахувати так званий твердий залишок, який можна використати для короткострокового кредитування.

Таблиця 1.2 – Класифікація банківських депозитів за різними ознаками

Ознака класифікації	Тип депозиту
За категоріями депонентів	– депозити банків
	– депозити суб’єктів господарювання
	– депозити фізичних осіб
Залежно від строку та порядку повернення грошових коштів	– депозити на вимогу
	– строкові депозити
	– накопичувальні депозити
	– умовні депозити – це кошти клієнта, передані банку в тимчасове використання до настання визначеної договором умови
За ознакою резидентності вкладника	– вклади резидентів
	– вклади нерезидентів
За способом оформлення вкладу (депозиту)	– укладений договором банківського вкладу
	– з видачею ощадної книжки
	– з видачею банком ощадного (депозитного) сертифіката
Залежно від виду валюти, в якій залучено грошові кошти на вклади	– у національній валюті
	– в іноземній валюті
	– у банківських металах
Залежно від можливості капіталізації нарахованих процентів	– депозит із простими процентами
	– депозит зі складними процентами
За характером сплати процентів	– авансом
	– щомісяця
	– щокварталу
	– після завершення року
	– періодично
	– після завершення терміну дії договору
За характером довгострокового повернення коштів чи банківських металів	– з попереднім повідомленням про повернення грошових коштів і банківських металів
	– без попереднього повідомлення

Контокорентний рахунок – це активно-пасивний рахунок, що відкривається юридичним особам, який поєднує поточний і кредитний рахунки. Кредитове сальдо цього рахунка означає, що клієнт має власні кошти,

дебетове сальдо свідчить про потребу клієнта в позиції для здійснення розрахунків. Банк встановлює ліміт на суму кредиту під дебетове сальдо і кредитує клієнта [58].

Депозити на строк – це кошти, що зберігаються на окремих депозитних рахунках у банку впродовж встановленого терміну, що визначається договором під час відкриття цих рахунків. До таких депозитів належать:

- депозитні рахунки юридичних осіб;
- строкові й цільові рахунки фізичних осіб;
- рахунки з обліку депозитних (ощадних) сертифікатів;
- рахунки зі збереження бюджетних коштів та коштів з фінансування

капіталовкладень на відповідний термін.

Строкові депозити мають такі особливості:

- мінімальний розмір вкладу;
- чітко визначений термін зберігання;
- фіксована або плаваюча процентні ставки за депозитом;
- можливість для банку планувати ресурсний потенціал, ліквідність;
- відносно низький розмір резерву в НБУ.

Формою строкових вкладів є депозитні та ощадні сертифікати.

Правове регулювання відносин, пов'язане з випуском, обігом та погашенням ощадних (депозитних) сертифікатів, регламентовано ст. 13 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», ст. 1065 ЦКУ, а також Положенням № 516. Емітентом депозитного сертифіката може бути лише банк, а вкладником, тобто інвестором – як фізичні, так і юридичні особи. Сертифікат – це письмове свідоцтво банку про внесення вкладником коштів, що дає останньому право на одержання після встановленого строку суми депозиту та процентів за ним. Депозитні сертифікати банки видають юридичним особам, а ощадні – фізичним.

Ощадні сертифікати випускають з ініціативи банку, одноразово чи серіями, та можуть бути:

- іменними або на пред'явника;

- на вимогу або на строк.

Ощадні сертифікати випускають лише у паперовій (документарній) формі і вони бувають купонними та, здебільшого, процентними. Випуск ощадних депозитних сертифікатів у банківських металах не допускається.

Недоліками ощадних вкладів, з позицій банківських установ, є: високі процентні витрати за вкладами, існуючі зовнішні (політичні, економічні, глобальні тощо) ризики, які впливають на депозитну активність населення, нестабільність і непрогнозованість такого джерела фінансових ресурсів, низькі доходи громадян України. Проте існуючі переваги цього джерела залучення банками фінансових ресурсів зумовлюють доцільність розвитку депозитних операцій.

1.2 Порядок укладення банками депозитних договорів і механізм повернення вкладів

Депозитний договір свідчить про право банку управляти залученими від юридичних і фізичних осіб коштами та право вкладників отримати у визначений строк суму депозиту та процентів за ним.

Основними реквізитами та умовами депозитного договору є:

- назва й адреса банку, який приймає депозит (вклад);
- назва та адреса власника коштів;
- дата внесення депозиту;
- номінал депозиту;
- дата вимоги вкладником своїх коштів;
- процентна ставка, що виплачується вкладникові банком за користування депозитом;
- сума процентів, яку належить виплатити;
- форма зарахування коштів на депозитний рахунок;
- форма повернення депозиту (вкладу) і процентів (для юридичної

особи – номер поточного рахунку);

- зобов'язання банку повернути суму, внесену на депозит;
- підписи осіб.

Під час укладення депозитного договору принципове значення мають номінал депозиту, номінальна чи фактична процентна ставка. Номінал депозиту – сума коштів, на яку укладено депозитний договір. Номінальна процентна ставка – це процентна ставка, що вказана в договорі. Фактична процентна ставка – процентна ставка, розрахована застосуванням номінальної ставки до номіналу депозиту, збільшеного на суму сплачених раніше процентів [39].

Нарахування процентів здійснюються із моменту надходження на депозитний рахунок і до моменту повного списання коштів з рахунку вкладника на підставі розпорядження спеціаліста відділу розрахункового обслуговування.

Нараховані проценти перераховують на поточний рахунок клієнта на підставі меморіального ордера. Меморіальний ордер – розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунку платника (їх зарахування) та внутрішньобанківських операцій.

Термін дії депозитного рахунку може бути пролонгований без укладання нового договору. Незалежно від методу розрахунку процентів, під час визначення кількості днів враховують перший і не враховують останній дні депозитної угоди.

Під час використання номінальної процентної ставки суму процентів за депозитом обраховують множенням номіналу депозиту на процентну ставку, що зазначена у депозитній угоді.

За допомогою фактичної процентної ставки суму процентів визначають за певний період з урахуванням раніше сплачених процентів застосуванням номінальної процентної ставки до номіналу депозиту, збільшеного на суму раніше сплачених процентів (із капіталізацією процентів) [28].

У банківській практиці використовуються три методи визначення кількості днів для розрахунку відсотків:

1) метод «факт/факт» – при розрахунку суми відсотків береться фактична кількість днів у місяці та році;

2) метод «факт/360» – при розрахунку суми відсотків береться фактична кількість днів у місяці, але умовно в році – 360 днів;

3) метод «30/360» – при розрахунку суми відсотків береться умовна кількість днів у місяці – 30 та в році – 360 [7].

Банк може залучати депозити за фіксованою або плаваючою процентною ставками. Суму процентів при використанні номінальної процентної ставки (I) розраховують за формулою:

$$I = \frac{P \cdot i \cdot n}{T}, \quad (1.1)$$

де P – сума номіналу депозиту;

i – номінальна процентна ставка;

n – кількість днів дії депозитної угоди;

T – максимальна кількість днів у році за умовами угоди.

Фактична процентна ставка є ставкою, за якої розмір майбутніх сплачених грошових сум клієнтові банку дорівнює номінальній сумі банківського депозиту, тому її рекомендують визначати за такою досить нескладною формулою:

$$P = \sum \frac{I_n}{(1+i)^n}, \quad (1.2)$$

де I_n – сума майбутнього платежу наприкінці періоду n ;

i – річна процентна ставка;

n – період, за який здійснюється платіж у річному обчисленні.

Якщо депозитна операція відображається лише двома потоками

(залучення і оплати депозиту та процентів за ним), то фактичну річну процентну ставку визначають за формулою:

$$i = \sqrt[n]{\frac{S}{P}} - 1, \quad (1.3)$$

де S – нарощена сума депозиту наприкінці періоду n , тобто номінал депозиту плюс проценти;

P – сума номіналу депозиту;

n – строк депозиту в річному обчисленні.

Суму нарахованих процентів за депозитом у разі використання фактичної річної процентної ставки розраховують за формулою:

$$I = S \cdot (\sqrt[n]{1+i} - 1), \quad (1.4)$$

де I – сума процентів за поточний період;

S – нарощена сума депозиту наприкінці попереднього періоду (номінал депозиту плюс проценти);

i – річна фактична процентна ставка;

n – кількість періодів, за якими нараховуються проценти за депозитами.

Якщо розрахунок здійснюють за допомогою номінальної процентної ставки (метод однакових частин), то витрати банку в окремі періоди відобразатимуться неточно щодо поточної вартості сумарних зобов'язань за депозитом, які охоплюють номінал та проценти [12].

Розрахунок процентних витрат за допомогою фактичної процентної ставки (актуарний метод) дає змогу розподіляти витрати відповідно до поточної вартості депозиту в окремі періоди і відносити фактичні витрати банку до відповідної суми зобов'язань, зокрема проценти за ним, у визначений час.

Грошові кошти на вкладні (депозитні) рахунки перераховуються

юридичними особами з поточних рахунків і повертаються банками в безготівковій формі на поточні рахунки юридичних осіб.

Банки можуть перераховувати грошові кошти на вкладний (депозитний) рахунок юридичної особи з її іншого вкладного (депозитного) рахунку, відкритого в цьому банку, лише в разі зміни банком порядку бухгалтерського обліку рахунку юридичної особи, пов'язаної із запровадженням банком процедури зміни рахунків клієнтів не за їх ініціативою, у випадках та в порядку, визначених нормативно-правовими актами Національного банку України; зміною умов договору банківського вкладу (депозиту).

Нараховані проценти за вкладами (депозитами) юридичних осіб відповідно до умов договору банківського вкладу (депозиту) банки можуть перераховувати на поточний рахунок юридичної особи або зараховувати на поповнення вкладу (депозиту).

Проведення розрахункових операцій за вкладними (депозитними) рахунками юридичної особи забороняється, крім операцій, пов'язаних з реалізацією майнових прав на суму вкладу (депозиту) відповідно до укладених договорів застави та законодавства України.

Грошові кошти на вкладні (депозитні) рахунки фізичних осіб можуть бути внесені готівкою, перераховані з іншого вкладного (депозитного) рахунку або поточного рахунку і повертаються банками готівкою або в безготівковій формі на зазначений у договорі рахунок вкладника для повернення коштів чи за заявою вкладника на інший його рахунок. Банки можуть відповідно до умов договору банківського вкладу (депозиту) перераховувати фізичним особам нараховані проценти за вкладами (депозитами) на їх поточний рахунок, для поповнення вкладу (депозиту) або видавати готівкою.

Банки повертають вклади (депозити) та сплачують нараховані проценти у строки, що визначені умовами договору банківського вкладу (депозиту) між вкладником і банком. За договором банківського вкладу (депозиту) незалежно від його виду банк зобов'язаний видати вклад або його частину на першу

вимогу вкладника, крім вкладів, розміщених юридичними особами на інших умовах повернення, які встановлені договором.

У разі невиконання (неналежного виконання) банком вимоги фізичної особи про повернення вкладу (депозиту) або його частини (документ на переказ/заява про повернення коштів тощо) банк зобов'язаний:

- прийняти вимогу шляхом проставлення на ній: дати отримання, підпису уповноваженої особи, відбитка штампа банку та видачі фізичній особі письмового повідомлення про невиконання (неналежне виконання) цієї вимоги із зазначенням причини, дати взяття вимоги на облік, дати видачі повідомлення, прізвища, ім'я та по батькові уповноважених осіб і відбитка печатки банку;

- взяти вимогу на облік за відповідним позабалансовим рахунком.

Банк зобов'язаний виконати вимогу відповідно до умов договору банківського вкладу (депозиту). Після виконання вимоги банк списує вимогу з відповідного позабалансового рахунку.

Банк виплачує вкладникові проценти на суму вкладу (депозиту) у розмірі, який устанавлюється в договорі банківського вкладу (депозиту). Якщо договором не встановлений розмір процентів, то банк зобов'язаний виплатити їх в розмірі облікової ставки Національного банку України [19].

Банк має право змінити розмір процентів, які виплачуються на вклад (депозит) на вимогу, якщо інше не встановлено договором. У разі зменшення банком розміру процентів на вклад (депозит) на вимогу новий розмір процентів застосовується до вкладу (депозиту), внесеного до повідомлення вкладника про зменшення процентів, через один місяць з часу надсилання відповідного повідомлення, якщо інше не встановлено договором.

Проценти на банківський вклад (депозит) виплачуються вкладникові на його вимогу відповідно до строків, визначених у договорі банківського вкладу.

Якщо відповідно до договору банківського вкладу (депозиту) вклад повертається вкладникові на його вимогу до закінчення строку або до настання інших обставин, визначених договором, проценти за цим вкладом

виплачуються в розмірі процентів за вкладами на вимогу, якщо договором не встановлений вищий процент.

Якщо вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу (депозиту) із закінченням строку, установленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу (депозиту), внесеного на інших умовах повернення, то після настання визначених договором обставин договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором [26].

Варто зазначити, що відповідно до чинного банківського законодавства сьогодні учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб є банки, участь яких у цьому фонді є обов'язковою, та які набувають статусу учасника Фонду в день отримання ними банківської ліцензії. Таким чином, банки, які мають банківську ліцензію, є учасниками Фонду, окрім АТ «Ощадбанк» та АТ «РОДОВІД БАНК» [58].

Таким чином, не зупиняючись на досягнутому, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб постійно підкреслював необхідність законодавчих змін, спрямованих на вдосконалення порядку виведення неплатоспроможних банків з ринку та зміцнення рівня довіри вкладників до банків. Результатом цього стало ухвалення декількох поправок до Закону, якими, зокрема, було:

- мінімальний розмір граничної суми відшкодування закріплено на рівні 200 тис. грн, без можливості її зменшення;
- розширено перелік здійснення операцій під час тимчасової адміністрації кредиторами неплатоспроможного банку, у тому числі, щодо проведення соціальних виплат;
- визначено дату початку виплат коштів вкладникам за рахунок цільової позики Фонду під час дії тимчасової адміністрації;
- встановлено спрощений порядок проведення процедур, пов'язаних з придбанням інвестором неплатоспроможного або перехідного банку;
- визначено порядок виведення неплатоспроможного банку з ринку за участі держави в особі Міністерства фінансів України або державного банку;

– розширено напрямки використання коштів Фонду, у тому числі надання приймаючому або перехідному банку позики на умовах субординованого боргу тощо.

Таблиця 1.3 – Структура вкладів фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 01.11.2019 р.

Розмір банківського вкладу	Кількість вкладників		Сума вкладів	
	тис. осіб	%	млн грн	%
до 10 грн	16707,3	38,90	22,1	0,00
від 10 до 200 тис. грн	25868,5	60,20	195545,0	42,60
від 200 тис. до 500 тис. грн	318,4	0,70	88934,8	19,40
понад 500 тис. грн	102,8	0,20	174379,8	38,00
Всього	42996,9	100,00	458881,7	100,00
Всього без 10 грн	26289,6	61,10	458859,6	100,00
від 10 до 200 тис. грн (гарантовані повністю)	25868,5	98,40	195545,0	42,60

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб заснований із метою захисту прав та законних інтересів вкладників банків (табл. 1.3) і виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку [27].

Отже, роблячи висновок із викладеного теоретико-методичного матеріалу, варто зазначити, що для банків депозитні ресурси – головний і одночасно найдешевший вид фінансових ресурсів. Збільшення частки даного елемента в ресурсній базі зменшує процентні витрати, однак висока їх частка послаблює ліквідність банку.

Строкові депозитні ресурси вважаються найбільш стабільною частиною залучених ресурсів. Збільшення їх частки у ресурсній базі сприяє підвищенню фінансової стійкості банку, дає можливість здійснювати ефективне управління ліквідністю та платоспроможністю банку. Все це зумовлює потребу розвитку підходів до формування та реалізації дієвої депозитної політики банками України за сучасних достатньо нестабільних економічних умов, які ускладнюють банківську діяльність і висувають підвищені вимоги до неї.

1.3 Формування дієвої депозитної політики банку за сучасних умов

Специфіка діяльності банку полягає в тому, що переважна частина його ресурсів формується за рахунок позичкових коштів. При цьому важливу роль у структурі залучених коштів банківської установи відіграють депозити.

Кожен комерційний банк включає в механізм банківського менеджменту необхідність розробки і реалізації депозитної політики. Депозитна політика комерційного банку виступає складовою банківського менеджменту, це комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів. Депозитна політика підпорядковується загальним банківським вимогам, тобто поєднанню ліквідності, дохідності і ризику.

Можливості банків у залученні коштів небезмежні й регламентуються центральним банком будь-якої держави. Так, відповідно до Інструкції № 368 «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28 серпня 2001 р. Національний банк України встановив ряд таких обов'язкових економічних нормативів, як норматив достатності капіталу, максимального розміру кредитного ризику на одного позичальника, максимального розміру залучених грошових вкладів (депозитів) населення та ін. [49].

Особливо регламентована діяльність банків щодо залучення коштів населення.

В умовах використання переважно бюджетних коштів на цілі нового будівництва, технічного переозброєння, розширення та реконструкції виробництва була відсутня потреба в акумуляції строкових вкладів як джерела середньо- і довгострокових банківських кредитних вкладень. Але перехід до дворівневої банківської системи, створення економічно самостійних комерційних банків, переведення господарств на принципи самофінансування

визначили проблему формування пасивів як одну з найбільш актуальних у роботі банків.

За існуючого механізму формування депозитної політики банку в Україні, навіть з урахуванням високого професіоналізму менеджерів і застосування сучасних рекомендацій щодо ведення фінансових справ, існує все ще значний ступінь ризику. Нинішній механізм розроблення і втілення депозитної політики на рівні банків не повною мірою відповідає сучасними вимогам банківської діяльності та не має необхідної методологічної основи. Відповідно дискусійними залишаються питання визначення оптимальної депозитної ставки і формування депозитної політики в умовах зростаючої конкуренції.

Залучені банками кошти різноманітні за складом, але головним їх видом є кошти, залучені на певний термін у процесі роботи з клієнтурою (так звані депозити). Розмір винагороди, що виплачується клієнтові за строковим вкладом, залежить від терміну, суми депозиту і виконання вкладником умов договору.

Чим довший термін і чим більша сума внеску, тим більший розмір винагороди. Діюча практика передбачає оформлення строкових вкладів на 1, 3, 6, 9 і 12 місяців або багаторічні терміни. Така детальна градація стимулює вкладників до раціональної організації власних коштів та перетворення їх у внески, а також створює банкам умови для ефективного управління своєю ліквідністю.

Процес управління депозитними операціями передбачає наявність комплексу стратегічних і тактичних заходів, які здійснюють комерційні банки з метою акумулювання тимчасово вільних грошових коштів клієнтів для створення власних кредитних ресурсів.

Альтернативність варіантів проведення депозитних операцій стосовно конкретних юридичних і фізичних осіб забезпечує надійність і сталість джерел формування ресурсів банку.

Передумовою ефективного управління депозитними операціями є

розширення мережі та видів депозитних рахунків, задоволення потреб клієнтів у різноманітних банківських послугах, надання гарантій вкладникам через систему страхування депозитів тощо. При цьому режим функціонування депозитних рахунків у банку має відповідати найвищим стандартам індивідуального обслуговування клієнтів і здійсненню депозитних операцій у спрощеному порядку [55].

Стратегічне управління депозитами передбачає урахування всього комплексу факторів, які створюють зовнішнє середовище для банківської діяльності та включає заходи, спрямовані на збільшення частки банку на ринку депозитів. До тактичних інструментів управління депозитними операціями належать заходи поліпшення внутрішньої організації депозитної роботи банку:

- вдосконалення порядку виконання депозитних угод;
- поліпшення роботи персоналу банку, який займається пасивними операціями;
- впровадження нових форм роботи з клієнтами;
- зниження ймовірності ризику та нераціональних рішень щодо депозитних операцій та ін.

Інакше кажучи, стратегічне управління депозитною діяльністю банку передбачає дослідження депозитного ринку, регулювання попиту і пропозиції на депозитні послуги. В основі тактичного управління депозитними операціями банку лежить, у першу чергу, налагодження чіткого моніторингу кількості та якості свого депозитного портфеля. Характерною рисою депозитних операцій є активна роль клієнта банку, який самостійно визначає розмір вкладу, тобто частину своїх доходів, яку він спрямовує на заощадження.

Тому вагоме місце в процесі управління депозитними операціями комерційного банку мають займати заходи впливу на економічну поведінку потенційних вкладників. Очевидно, що порядність та чесність банку відносно клієнтів повинні бути нормою, навіть у найбільш несприятливих ситуаціях для

банківської діяльності.

На формування термінових депозитів також можуть впливати ряд факторів, зокрема кількість клієнтів, кількість рахунків, зміна валютних курсів. У свою чергу, можна виділити фактори, що впливають на кількість клієнтів банку і згодом визначають величину залишків коштів на рахунках. До таких факторів належать макроекономічні показники розвитку країни (наприклад, рівень інфляції, доходів населення).

Таким чином, особливості формування залишків на рахунках клієнтів пояснюються впливом як кількісних, так і якісних факторів. При цьому необхідно відзначити, що не всі фактори, які впливають на рівень залишків коштів на рахунках клієнтів, піддаються кількісному оцінюванню. Так, ризик репутації банку, юридичний ризик, якісні фактори (наприклад, зміна керівництва банку) такій оцінці не піддаються [20].

З метою забезпечення необхідної структури, обсягу і рівня витрат за депозитними зобов'язаннями банківський менеджмент застосовує різні методи управління залученими коштами – цінові та нецінові.

Цінові методи передбачають використання відсоткової ставки за депозитами як головного інструменту в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти фізичних і юридичних осіб. Підвищення пропонованої банком ставки дозволяє залучити додаткові ресурси, тоді як утримання або зниження депозитної ставки відбувається за умови перенасичення банку ресурсами чи відсутності прибуткових напрямків їх розміщення.

Для нецінових методів управління залученими коштами банку характерним є застосування різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані зі зміною депозитних ставок:

- реклама;
- підвищення рівня і комплексність обслуговування;
- розширення асортименту банківських продуктів;
- надання додаткових безкоштовних послуг;
- розташування філій у місцях, наближених до клієнтів;

- розвиток дистанційного банківського обслуговування;
- пристосування графіка роботи до потреб клієнтів.

Крім того, банки вдаються до таких прийомів, як проведення лотереї серед клієнтів, безкоштовна розсилка виписок по рахунках, відкриття депозитів новонародженим як подарунок від банку, обладнання безкоштовних автомобільних стоянок біля банку, встановлення банкоматів у публічних місцях, проведення безготівкових розрахунків за допомогою пластикових карток, надсилання клієнтам привітань і подарунків до свят від імені керівництва банку тощо.

Слід відзначити, що нецінові методи управління базуються на маркетингових дослідженнях того сегмента ринку, який обслуговується банком, вивченні потреб клієнтури, розробці нових фінансових інструментів та операцій. При цьому використання нецінових методів потребує значних витрат. Тому, обираючи метод управління залученими коштами, керівництво банку повинно порівнювати витрати, пов'язані з підвищенням депозитної ставки з витратами, які будуть супроводжувати впровадження нецінових прийомів. Проте на практиці ці два методи можуть застосовуватись паралельно [69].

На нашу думку, в умовах загострення конкурентної боротьби в банківській сфері належну увагу необхідно приділяти саме неціновим методам управління, оскільки підвищення депозитних ставок має обмеження і застосовування цього методу управління не завжди можливе.

В Україні банки надають перевагу саме ціновим методам управління, оскільки депозитні ставки централізовано не регулюються і встановлюються самостійно менеджментом банку залежно від потреби в залучених коштах. Тому очевидним є те, що депозитні ставки значно відрізняються між собою не тільки в динаміці, але й від банку до банку [53].

Залежно від виду депозитного рахунку, строку розміщення коштів на депозиті та суми вкладу банки встановлюють диференційовані ставки. Ціноутворення за депозитними зобов'язаннями банку ґрунтується на аналізі

співвідношення між депозитною ставкою і витратами банку на обслуговування кожного виду депозитних рахунків. Якщо операційні витрати банку за рахунком значні (наприклад, розрахунковим рахунком клієнта), то ставка буде низькою або взагалі відсотки не виплачуватимуться. Іноді витрати з обслуговування депозиту банк перекладає на клієнта, стягуючи фіксовану комісійну винагороду за проведення кожної операції, а відсотки виплачує за залишком коштів на клієнтському рахунку.

Рівень депозитної ставки залежить від багатьох факторів, зокрема попиту і пропозиції грошових коштів на ринку, попиту на кредити, норми обов'язкових резервів за зобов'язаннями банку, обов'язкових вимог НБУ щодо співвідношення вкладів фізичних осіб і регулятивного капіталу банку, структури та умов вкладу, правил обліку та оподаткування доходів, завищеного рівня процентних ставок інсайдерам банку, рівня конкуренції, демпінгової політики окремих банків, які тільки виходять на ринок і прагнуть за будь-яку ціну завоювати своє місце, необґрунтовано підвищуючи депозитні ставки.

Банк, встановлюючи депозитну ставку, повинен враховувати те, що власник грошових заощаджень розглядає різні варіанти вкладення коштів: підприємницьку діяльність, купівлю реальних активів (нерухомість, автомобілі тощо), придбання цінних паперів, надання позик. Відповідно інвестор, обираючи один із варіантів, прагне компенсувати втрачені можливості одержання доходу, які передбачалися в інших варіантах.

Тому, щоб зацікавити вкладника у розміщенні грошей у банку і змусити відмовитися від інших варіантів, необхідно компенсувати йому середній рівень дохідності в економіці країни.

Вважається, що цей рівень майже дорівнює реальним темпам економічного піднесення за певний період і відображає дійсне економічне зростання на противагу інфляційним знеціненням. У такий спосіб і визначається реальна відсоткова ставка позичених коштів. Економісти підраховали, що реальні темпи росту для стабільної економіки перебувають у

межах 2,5-4,0%. Вищі темпи економічного росту можуть бути досягнуті деякими економіками на певних етапах розвитку, але періоди такого інтенсивного підйому, як правило, нетривалі [31].

За окремими видами строкових депозитних рахунків величина відсоткової ставки визначається сумою, терміном вкладу, специфікою функціонування рахунку, обсягом і характером супутніх послуг та залежить від дотримання клієнтом умов договору. Визначальним фактором при встановленні розміру процентної ставки за строковими вкладками є термін, на який розміщені кошти: чим довший термін, тим вищий рівень відсотка. Також суттєвим моментом є частота виплати відсотків: чим частіше здійснюються виплати, тим нижче рівень процентної ставки.

Для розрахунку та виплати відсотків існує кілька методів. Традиційним видом нарахування є прості відсотки, коли як база для розрахунку використовується фактичний залишок вкладу. Виходячи з передбаченого договором відсотка, відбувається розрахунок і виплата доходу по вкладу зі встановленою періодичністю.

Іншим видом розрахунку є складні відсотки (нарахування відсотка на відсоток). У цьому випадку після закінчення розрахункового періоду на суму вкладу нараховується відсоток і отримана величина приєднується до суми вкладу. У наступному розрахунковому періоді відсоткова ставка застосовується до нової, збільшеної на суму нарахованого раніше доходу, бази.

Складні відсотки використовуються у разі, якщо фактична виплата доходу здійснюється по закінченні терміну дії вкладу. Досить привабливим для вкладників є застосування відсоткової ставки, прогресивно зростаючої залежно від часу фактичного перебування коштів у внеску. Такий порядок нарахування доходу стимулює збільшення терміну зберігання коштів і захищає внесок від інфляції.

Окремі банки з метою компенсації інфляційних втрат пропонують виплату відсотків наперед. У даному випадку вкладник при розміщенні коштів

на визначений термін відразу ж отримує належний йому дохід. Якщо договір буде розірваний достроково, то банк перерахує відсотки по внеску, а переплачені суми будуть утримані з суми внеску.

З метою стимулювання залучення коштів, окрім гнучкої процентної політики, банки повинні створювати своїм вкладникам гарантії надійності розміщення коштів на вклади шляхом утворення страхових фондів або страхових резервів. Для забезпечення захисту інтересів вкладників та надання гарантій компенсації коштів у разі банкрутства банків в Україні створено Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Його ресурси формуються за рахунок піврічних виплат учасників у розмірі 0,25% від загальної суми вкладів банку.

Проте ситуація, пов'язана з фінансовою кризою, продемонструвала недосконалість механізму захисту вкладників та неспроможність фонду забезпечити своєчасне повернення коштів з банків. Так, згідно існуючого порядку виплати з Фонду гарантування вкладів починаються лише після початку процедури ліквідації банку. При цьому від моменту неспроможності банку виплачувати кошти своїм вкладникам до ліквідації можуть пройти роки. Тому проблема страхування депозитів залишається актуальною [66].

Для банків існують деякі складнощі при реалізації депозитної політики. По-перше, депозитне залучення коштів пов'язане зі значними маркетинговими дослідженнями, грошовими та матеріальними витратами банків.

По-друге, одну частину залучених коштів банки повинні зберігати в Національному банку України, а за іншу здійснювати платежі до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. По-третє, депозитне залучення коштів залежить в основному від ініціативи потенційних вкладників, а не від банку, якому часто буває складно, а то й неможливо здійснити оперативне залучення коштів у вклади. І, нарешті, варто урахувати обсяги тимчасово вільних грошових коштів у межах окремо взятого регіону та країни загалом [61].

Проведене дослідження дає підстави для розвитку трактування дієвої депозитної політики банку, що на відміну від існуючих визначень передбачає

взаємопов'язаний комплекс обґрунтованих заходів банківського менеджменту та маркетингу, спрямованих на залучення коштів клієнтів на різноманітні вклади, що є відносно недорогими для банку та привабливими для його клієнтів, у результаті чого формується надійна ресурсна база для здійснення активних операцій і захисту від банківських ризиків.

Основні проблеми формування та реалізації дієвої депозитної політики банків України та шляхи їх вирішення подані в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Проблеми формування та реалізації дієвої депозитної політики банками України

Проблеми	Шляхи їх вирішення
1	2
1. Розробка депозитної політики, привабливої для клієнтів та прибуткової для банків	1.1. Розробка простих і зрозумілих споживачу депозитних продуктів, які б не потребували значних витрат з боку банку; врахування інтересів певного сегмента споживачів, на який орієнтується банк
	1.2. Розвиток новітніх банківських технологій, поліпшення якості обслуговування банком клієнтів
	1.3. Використання широкої номенклатури депозитних послуг, а також застосування сучасних технологій їх розробки
2. Формування довіри у потенційного клієнта	2.1. Формування бездоганної ділової репутації банку
	2.2. Забезпечення фінансової стійкості та надійності банку
	2.3. Ретельне та постійне вивчення інтересів і запитів вкладників – юридичних та фізичних осіб, надання найзручніших форм депозитного обслуговування (тобто мінімізація витрат часу для них)

Продовження таблиці 1.4

1	2
3. Підвищення зацікавленості індивідуальних осіб у розміщенні своїх коштів на вкладних рахунках	3.1. Переорієнтація депозитної політики на нові джерела ресурсів, її модернізація та перегляд цілей
	3.2. Запровадження новітніх організаційних форм ведення депозитних рахунків населення; активніше використання можливостей з комплексного обслуговування клієнтури, тобто необхідність надання індивідуальним вкладникам додаткових послуг, які супроводжують взаємини із банком у процесі традиційного депозитного обслуговування

4. Використання цінових методів залучення ресурсів	4.1. Упровадження політики ефективного використання відсоткової ставки закладами як головного важеля в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти фізичних та юридичних осіб
	4.2. Проведення дослідження цінової чутливості того споживчого сегмента, який банк обслуговує, та встановлення оптимальних цін
	4.3. Формування банками адекватної процентної політики, спрямованої на залучення та стійке утримання коштів населення, а також суб'єктів господарювання
5. Використання нецінових методів залучення ресурсів	5.1. Розповсюдження реклами; поліпшення якості обслуговування клієнтів; розширення спектра депозитних послуг; комплексне обслуговування; додаткові види послуг закладами; розширення філійної мережі
	5.2. Залучення до роботи в банку досвідчених менеджерів, які володіють навичками розробки та впровадження пакетів депозитних послуг

Узагальнивши існуючі проблеми у сфері залучення депозитів, сформулюємо такі рекомендації щодо підвищення ефективності депозитної політики банків:

- застосування досвіду зарубіжних комерційних банків, зокрема, запровадження рахунків клієнтів із різноманітним режимом функціонування (NOW-рахунки);
- надання клієнтам різноманітних додаткових послуг поряд із традиційним обслуговуванням, мінімізація витрат часу для них;
- впровадження нових банківських технологій та покращення за рахунок цього якості обслуговування клієнтів;
- залучення кваліфікованих спеціалістів у сфері психологічних наук для більш продуктивної роботи з клієнтами;
- проведення маркетингового аналізу ринку депозитних послуг шляхом виявлення кола потенційних клієнтів з метою врахування їх інтересів та задоволення потреб у сфері депозитного обслуговування;
- розробка ефективної відсоткової політики, яка є одним із головних чинників при виборі клієнтом банку, а з іншого боку, процентна політика

виступає основним важелем у конкурентній боротьбі банків за вільні грошові кошти фізичних та юридичних осіб;

– розповсюдження реклами, яка б містила достовірну інформацію про умови залучення вкладів, з метою формування довіри у потенційних клієнтів.

Отже, виділяють два механізми управління депозитною політикою: цінові та нецінові методи. Сутність цінових методів полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як головного інструменту, тоді як нецінові методи включають маркетинг, рекламу, вищий рівень обслуговування, розвиток мережі відділень та інфраструктури, а також надання додаткових послуг, у т.ч. прямо не пов'язаних з банківською діяльністю.

Вдосконалення та застосування нецінових методів характерне для банківських систем розвинених країн, в яких можливості з управління відсотковою ставкою обмежені законодавчими або економічними факторами впливу [70].

Для України на даний момент розвитку властивим є застосування, перш за все, цінових методів регулювання депозитів. Разом із тим, нецінові методи управління стають все популярнішими, адже загострення конкурентної боротьби та зниження загального рівня доходності спонукає банки до пошуку нових прийомів заохочення клієнтів. Вітчизняні банки застосовують такі види процентів, як прості, складні, прогресивно зростаючі, а також виплата відсотків наперед.

Важливою проблемою розвитку депозитів в Україні є недосконалість системи страхування вкладів. Незважаючи на існування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, механізм здійснення виплат не дає можливості проводити їх відразу при виникненні проблем у банку. У свою чергу, це призводить до суттєвих затримок у виплатах заощаджень (інколи затримки досягають кількох років), що не додає надійності та довіри до банківської системи.

Висновки до розділу 1

Специфіка діяльності банківської системи полягає в тому, що банківські установи працюють в основному із залученими ресурсами. Найбільша питома вага в цих ресурсах належить депозитам.

Депозит (вклад) – це грошові кошти у готівковій або безготівковій формі, у національній чи іноземній валюті, або у банківських металах, які банк прийняв від вкладника чи які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений термін зберігання чи без зазначення такого терміна і підлягають виплаті вкладнику згідно з чинним законодавством.

Проведене дослідження дає підстави для розвитку трактування дієвої депозитної політики банку, що на відміну від існуючих визначень передбачає взаємопов'язаний комплекс обґрунтованих заходів банківського менеджменту та маркетингу, спрямованих на залучення коштів клієнтів на різноманітні вклади, що є відносно недорогими для банку та привабливими для його клієнтів, у результаті чого формується надійна ресурсна база для здійснення активних операцій і захисту від банківських ризиків.

Тому підвищення дієвості депозитної політики банків України можливе за рахунок: застосування інноваційного досвіду зарубіжних банків, зокрема, запровадження рахунків клієнтів із різноманітним режимом функціонування; надання клієнтам різноманітних додаткових послуг поряд із традиційним обслуговуванням, мінімізація витрат часу для них; впровадження нових банківських технологій та покращення за рахунок цього якості обслуговування клієнтів; залучення кваліфікованих спеціалістів у сфері психологічних наук для більш продуктивної роботи з клієнтами; проведення маркетингового аналізу ринку депозитних послуг шляхом виявлення кола потенційних клієнтів з метою врахування їх інтересів та задоволення потреб у сфері депозитного обслуговування; розробка ефективної відсоткової політики, яка є одним із головних чинників при виборі клієнтом банку, а з іншого боку, процентна політика виступає основним важелем у конкурентній боротьбі

банків за вільні грошові кошти фізичних та юридичних осіб; розповсюдження реклами, яка б містила достовірну інформацію про умови залучення вкладів, з метою формування довіри у потенційних клієнтів.

2 АНАЛІЗ ДІЄВОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ АБ «УКРГАЗБАНК»

2.1 Організаційно-економічна характеристика банку

Сьогодні АБ «УКРГАЗБАНК» є правонаступником Відкритого акціонерного товариства акціонерного банку «Укргазбанк», правонаступника акціонерного банку «Укргазбанк», створеного у вигляді відкритого акціонерного товариства, правонаступника акціонерного банку «Укргазбанк», створеного у вигляді закритого акціонерного товариства, який є правонаступником акціонерного банку «Інтергазбанк», створеного у вигляді закритого акціонерного товариства, який, у свою чергу, є правонаступником акціонерного банку «Хаджибейбанк», зареєстрованого Національним банком України 21 липня 1993 р. за № 183.

Банк також є правонаступником АКБ «Сервіс», відкритого акціонерного товариства, зареєстрованого НБУ 23 липня 1993 р. за № 186, відповідно до угоди від 1 грудня 1998 р. про умови проведення реорганізації АКБ «Сервіс» шляхом приєднання до АБ «Укргазбанк» на умовах філії. Банк є правонаступником Українського комерційного банку розвитку нафтогазового комплексу «Укрнафтогазбанк», відкритого акціонерного товариства, зареєстрованого НБУ 30 жовтня 1991 р. за № 26, відповідно до угоди від 1 жовтня 1999 р. про умови проведення реорганізації АКБ «Укрнафтогазбанк» шляхом приєднання до АБ «Укргазбанк» на умовах філії. Банк є правонаступником АКБ «Народний банк», відкритого акціонерного товариства, зареєстрованого НБУ 7 жовтня 1991 р. за № 15, відповідно до угоди від 15 січня 2002 р. про умови проведення реорганізації АКБ «Народний банк» шляхом приєднання до ВАТ АБ «Укргазбанк» на умовах філії [42].

Організаційно-правова форма банку – акціонерне товариство, тип – публічне. Місцезнаходження АБ «УКРГАЗБАНК»: Україна, 03087, м. Київ, вул. Єреванська, 1. Банк створений на невизначений строк. Предметом

діяльності банку є надання банківських та інших фінансових послуг на підставі ліцензій та дозволів, виданих Національним банком України та/або іншими уповноваженими органами державної влади України, та здійснення іншої діяльності, яка не забороняється, в порядку, передбаченому чинним законодавством України.

Метою (цілями) діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» є здійснення банківської діяльності, спрямованої на отримання прибутку для власного розвитку та в інтересах акціонерів. У випадках, передбачених чинним законодавством України, банк отримує відповідні ліцензії та/або інші дозвільні документи на здійснення окремих видів діяльності.

Місія АБ «УКРГАЗБАНК» полягає в підтримці концепції сталого розвитку та сприяння екологічній відповідальності населення й бізнесу шляхом надання доступного фінансування екологічних проектів [40].

Банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також здійснювати іншу діяльність. Банк має право здійснювати банківську діяльність на підставі банківської ліцензії шляхом надання банківських послуг. До банківських послуг належать:

- 1) залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;
- 2) відкриття та ведення поточних (кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах та рахунків умовного зберігання;
- 3) розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

АБ «УКРГАЗБАНК» має право здійснювати також діяльність щодо:

- інвестицій;
- випуску власних цінних паперів;
- випуску, розповсюдження та проведення лотерей;
- зберігання цінностей (у тому числі щодо обліку і зберігання цінних паперів та інших коштовностей, конфіскованих (заарештованих) на користь

держави та/або визнаних безхазяйними) або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа;

- інкасації коштів та перевезення валютних цінностей;
- надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

Банк має право надавати своїм клієнтам (крім банків) фінансові послуги, у тому числі шляхом укладення з юридичними особами (комерційними агентами) агентських договорів.

Банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги, якщо вони є валютними операціями відповідно до законодавства України, на підставі банківської ліцензії. Банк має право здійснювати валютні операції, що мають хоча б одну з таких ознак:

- операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта;

- торгівля валютними цінностями;
- транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей.

Банк має право надавати фізичним та юридичним особам послуги з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі та безготівковій формі з одночасним зарахуванням валютних цінностей на їхні рахунки відповідно до закону України «Про валюту і валютні операції».

За наявності ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку АБ «УКРГАЗБАНК» має право здійснювати такі види діяльності на ринку цінних паперів:

- брокерська діяльність;
- дилерська діяльність;
- андеррайтинг;

- діяльність з управління цінними паперами;
- діяльність з управління іпотечним покриттям;
- депозитарна діяльність депозитарної установи;
- діяльність із зберігання активів інститутів спільного інвестування;
- діяльність із зберігання активів пенсійних фондів.

Види діяльності та здійснення інших угод, що підлягають ліцензуванню або вимагають отримання дозволу на їх провадження, провадяться банком після одержання відповідної ліцензії або дозволу.

Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності в межах операцій, дозволених до здійснення банком. Наведений перелік операцій та видів діяльності не є вичерпним, і не позбавляє банк права здійснювати будь-які інші види діяльності, які прямо не заборонені законодавством України.

Для здійснення банківської діяльності банк відкриває та веде кореспондентські рахунки у Національному банку України та інших банках в Україні та за її межами, банківські рахунки для фізичних і юридичних осіб у гривнях, іноземній валюті та банківських металах [57].

Органами управління банку є загальні збори акціонерів і правління.

Розподіл функцій між органами управління банку має забезпечувати ефективну систему внутрішнього контролю.

Органами контролю банку є ревізійна комісія та наглядова рада.

Держава в особі Міністерства фінансів України володіє значною (94,9409%) часткою у статутному капіталі АБ «УКРГАЗБАНК». Така структура власності банку зумовлює необхідність дотримання інтересів держави як акціонера, врівноваження інтересів власників (у тому числі держави). За таких умов організація корпоративного управління банку передбачає формування прозорості та ефективної моделі корпоративного управління, яка забезпечила б збалансування інтересів всіх учасників та активну співпрацю із зацікавленими особами [42].

Система управління банку створюється та діє за принципом підпорядкованості нижчого органу управління вищому органу управління.

Загальні збори акціонерів є вищим органом управління банку, що здійснює управління діяльністю банку в цілому, визначає цілі та основні напрями діяльності.

Наглядова рада є органом, що здійснює захист прав вкладників, інших кредиторів та акціонерів банку, і в межах своєї компетенції, контролює та регулює діяльність правління, але не бере участі в поточному управлінні банком.

З метою вдосконалення чинної системи корпоративного управління, в АБ «УКРГАЗБАНК» утворені та успішно функціонують такі комітети наглядової ради:

- аудиторський комітет наглядової ради АБ «УКРГАЗБАНК»;
- комітет з управління ризиками наглядової ради банку;
- комітет наглядової ради АБ «УКРГАЗБАНК» з питань визначення винагороди, призначень та корпоративного управління;
- комітет із залучення інвестицій та реалізації стратегії розвитку АБ «УКРГАЗБАНК» наглядової ради банку;
- комітет з питань проведення конкурсу з продажу прав вимоги банку за кредитними договорами та договорами забезпечення виконання зобов'язань;
- комітет наглядової ради з питань залучення АБ «УКРГАЗБАНК» фінансування на міжнародному ринку капіталу через механізм випуску «зелених» облігацій;
- комітет наглядової ради з питань розвитку інформаційних технологій АБ «УКРГАЗБАНК».

Правління є виконавчим органом банку, який здійснює управління поточною діяльністю банку [57].

На сьогодні персонал АБ «УКРГАЗБАНК» є командою, що складається з висококваліфікованих фахівців, які надають всі види банківських послуг, включаючи складні та нестандартні завдання, а також прагнуть до подальшого вдосконалення своїх професійних знань та навичок.

З метою забезпечення прав працівників та забезпечення зайнятості в АБ «УКРГАЗБАНК» правлінням банку у 2018 р. затверджено Положення про кадрову політику та процедури управління персоналом. Зокрема, відповідно до положення, кадрова політика банку базується на принципі рівних можливостей та взаємоповазі між усіма працівниками незалежно від посад та підрозділів, в яких працюють працівники.

Кожен працівник має право на рівну повагу та гідне ставлення до своєї роботи та особистості з боку всіх працівників та керівників банку. Забороняється будь-яка дискримінація, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювань, сімейного та майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їх прав, за мовними або іншими ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання.

Керівництвом АБ «УКРГАЗБАНК» у 2018 р. приділялось багато уваги вдосконаленню існуючих інструментів управління персоналом у банку, запроваджено систему мотивації працівників банку, що спрямована на досягнення поставлених завдань та цілей, виконання планових бізнес-показників, а також направлена на підвищення об'єктивності оцінки діяльності структурних підрозділів банку.

На постійній основі здійснюється підвищення рівня еко-відповідальності та обізнаності персоналу, підтримуються еко-ініціативи працівників на рівні банку.

Працівники банку беруть активну участь у конференціях за напрямками «зеленої» енергетики та охорони довкілля. В АБ «УКРГАЗБАНК» особливу

увагу приділяють розвитку та внутрішньому кар'єрному просуванню працівників, тим самим надаючи пріоритет внутрішнім переміщенням, у порівнянні із зовнішнім наймом. З метою посилення кадрового потенціалу в банку створено та діє кадровий резерв на керівні посади.

Таблиця 2.1 – Динаміка кількості відділень, численності персоналу та загального розміру заробітної плати й премій АБ «УКРГАЗБАНК»

Показники	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне, +/-	Відносне, %
Кількість відділень банку	245	243	246	1	0,41
Чисельність персоналу, осіб	3135	4050	4187	1052	33,56
Заробітна плата та премії, тис. грн	487574	740387	973665	486091	99,70

В табл. 2.1 наведена інформація щодо динаміки кількості відділень банку, чисельності персоналу та зростання фонду заробітної плати. Рис. 2.1 і рис. 2.2 дають змогу простежити ці тенденції більш наочно.

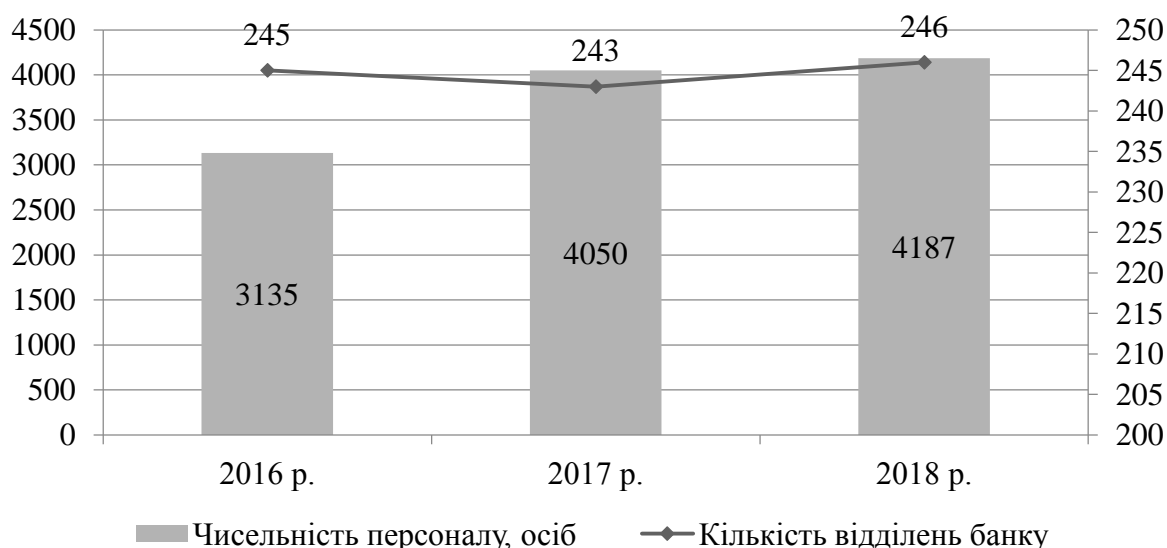

Рис. 2.1 – Зміни кількості відділень і численності персоналу банку

Спостерігається досить нетипова динаміка, коли банк нарощує чисельність персоналу із незначним збільшенням кількості своїх відділень,

адже більшість банків зараз навпаки скорочують чисельність персоналу, що пояснюється впровадженням і розвитком дистанційних каналів роботи з клієнтами.

Фонд зарплати АБ «УКРГАЗБАНК» щороку збільшується, що пояснюється загальноекономічними тенденціями поруч із зростанням кількості працівників банку. Так, за весь період аналізу загальний розмір заробітної плати та премій збільшився на 486091 тис. грн, тобто майже вдвічі (рис. 2.2).

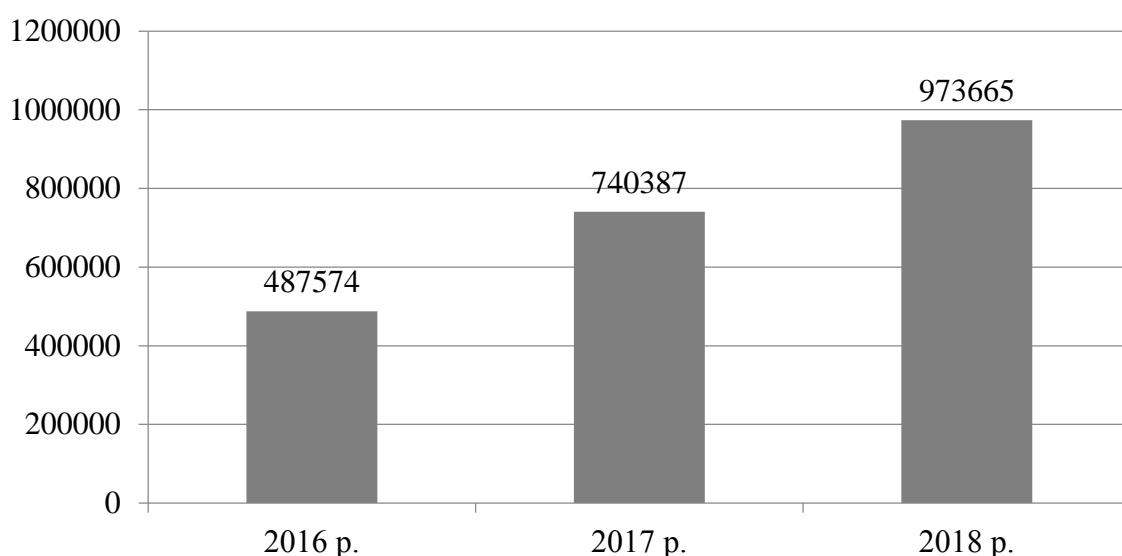

Рис. 2.2 – Зростання загального розміру заробітної плати та премій персоналу АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

З метою надання більших кар'єрних можливостей для працівників, запроваджено окремі програми підготовки працівників на окремі важливі посади, зокрема в 2018 р. було запроваджено програму «Школа начальника відділення». Протягом 2018 р. керівництво банку доклало значних зусиль для покращення соціальних стандартів своїх працівників, а також спільно з профспілкою АБ «УКРГАЗБАНК» продовжує реалізовувати програми підтримки та заохочення працівників.

Отже, банк на постійній основі вдосконалює свої підходи до управління і розвитку персоналу, гарантує високі соціальні стандарти, гідну оплату праці,

забезпечує охорону праці та безпеку персоналу.

Далі варто зазначити, що Рейтингове агентство IBI-Rating підтвердило найвищу надійність банківських депозитів АБ «УКРГАЗБАНК» з оцінкою 5+ та підвищило кредитний рейтинг до рівня uaAA зі зміною прогнозу на «стабільний». Рейтингове агентство «Експерт-Рейтинг» прийняло рішення про оновлення кредитного рейтингу на рівні uaAA+. Національне рейтингове агентство «Рюрік» підтвердило надійність депозитів на рівні r5 та дуже високу кредитоспроможність на рівні uaAA+ [43].

Інформація про поточні рейтинги банку наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Поточні рейтинги АБ «УКРГАЗБАНК»

Найменування рейтингового агентства	Ознака рейтингового агентства (уповноважене, міжнародне)	Дата визначення або поновлення рейтингової оцінки	Рівень кредитного рейтингу
ТОВ «Рейтингове агентство IBI-Рейтинг»	Уповноважене рейтингове агентство	27.06.2019 р.	uaAA
ТОВ «Рейтингове агентство «Експерт-Рейтинг»	Уповноважене рейтингове агентство	12.12.2018 р.	uaAA+
ТОВ «Національне рейтингове агентство «РЮРІК»	Уповноважене рейтингове агентство	27.06.2019 р.	uaAA+

Система управління ризиками банку побудована з урахуванням його розміру, бізнес-моделі, масштабу діяльності, видів і складності операцій, що забезпечує виявлення, вимірювання (оцінку), моніторинг, звітування, контроль, пом'якшення всіх суттєвих ризиків АБ «УКРГАЗБАНК» з метою визначення банком величини капіталу, необхідної для покриття всіх суттєвих ризиків, притаманних його діяльності.

Система управління ризиками, базується на розподілі обов'язків між підрозділами банку із застосуванням моделі трьох ліній захисту:

- 1) перша лінія – на рівні бізнес-підрозділів та підрозділів підтримки діяльності банку;
- 2) друга лінія – на рівні підрозділів з управління ризиками та підрозділу

контролю за дотриманням норм (комплаєнс);

3) третя лінія – на рівні департаменту внутрішнього аудиту щодо перевірки та оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками [9].

Позиції АБ «УКРГАЗБАНК» на банківському ринку, визначені НБУ станом на 01.01.2019 р., наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Ринкові позиції АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2019 р. [42]

Показник	Частка ринку, %	Місце на ринку
Чисті активи	6,0	4
Кредити клієнтів без урахування резервів, у т.ч.:	4,7	5
Кредити юридичних осіб без урахування резервів	5,0	5
Кредити фізичних осіб без урахування резервів	3,3	9
Кредити клієнтів з урахуванням резервів, у т.ч.:	7,6	5
Кредити юридичних осіб з урахуванням резервів	8,8	4
Кредити фізичних осіб з урахуванням резервів	2,4	14
Зобов'язання	6,3	4
Кошти клієнтів, у т.ч.:	6,8	4
Кошти юридичних осіб	10,2	3
Кошти фізичних осіб	4,1	6

Для продовження вдосконалення ІТ-безпеки та посилення механізмів протидії кіберзагрозам на початку 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» приєднався до Асоціації «УкрСВІФТ».

За сприяння АБ «УКРГАЗБАНК» та Міжнародної фінансової корпорації (IFC) була проведена перша угода з міжнародного торговельного фінансування у рамках глобальної програми підтримки торгівлі для клієнта сегмента малого та середнього бізнесу. Навесні 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» та IFC підписали договір про реалізацію спільного проекту «Стати лідером у сфері банківських послуг для МСБ».

Банк запровадив новий сервіс «Екобанк Online», який дав змогу клієнтам керувати власними рахунками у будь-який зручний час та у будь-

якому куточку світу з мобільного телефону або комп'ютера.

Восени 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» приєднався до польської урядової програми сприяння експорту та отримав ліміт польського державного банку розвитку Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) [66].

Таблиця 2.4 – Аналіз активів АБ «УКРГАЗБАНК» в динаміці за період з 2016 р. по 2018 р., тис. грн

Показники	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне, +/-	Відносне, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	2482132	7264287	14035435	11553303	465,46
Банківські метали	14112	7958	1754	-12358	-87,57
Кошти у кредитних установах	6521927	3739554	727055	-5794872	-88,85
Похідні фінансові активи	9420	910	523	-8897	-94,45
Кредити клієнтам та фінансова оренда	20351584	33646433	45236844	24885260	122,28
Торгові цінні папери	386454	315094	333	-386121	-99,91
Інвестиції, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	0	0	18801478	18801478	×
Інвестиції, наявні для продажу	19996757	20576663	0	-19996757	-100,00
Інвестиції до погашення	1000657	0	0	-1000657	-100,00
Інвестиційна нерухомість	50814	348834	278028	227214	447,15
Основні засоби та нематеріальні активи	1509943	1736061	1710795	200852	13,30
Активи, утримувані для продажу	1129309	60508	0	-1129309	-100,00
Інше майно	328	740764	799144	798816	243541,46
Поточні активи з податку на прибуток	4921	4921	4921	0	0,00
Відстрочені активи з податку на прибуток	82561	187584	75432	-7129	-8,63
Інші активи	365014	583656	553253	188239	51,57
Всього активи	53905933	69213227	82224995	28319062	52,53

Банк активно продовжує роботу за основним напрямом – еко-банкінг. АБ «УКРГАЗБАНК» надав еко-кредит на будівництво унікальної сонячної

фотоелектричної станції «Солар Чорнобиль» у м. Прип'ять потужністю 1 МВт. З початку 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» профінансував 50% нових потужностей відновлюваних джерел енергії, що отримали «зелений» тариф. Також банк розпочав новий напрям роботи – публічну процедуру акредитації ЕРС-контракторів – генеральних підрядників будівництва промислових об'єктів відновлюваної енергетики.

Активні операції відіграють вирішальну роль у банківській діяльності щодо забезпечення банку фінансовими результатами, тому їх аналіз має важливе значення. В табл. 2.4 були проаналізовані дані звітів про фінансовий стан банку за 2016-2018 рр. (додаток А) для оцінювання складу та динаміки активів АБ «УКРГАЗБАНК».

Активи банку за період аналізу зросли в півтора рази, в грошовому вираженні збільшення становило 28319062 тис. грн. Різке зростання спостерігається за грошовими коштами та їх еквівалентами – більше ніж учетверо, проте, наприклад, інвестиції до погашення та інвестиції для продажу були ліквідовані. Рис. 2.3 відображає тенденцію зміни валюти балансу АБ «УКРГАЗБАНК».

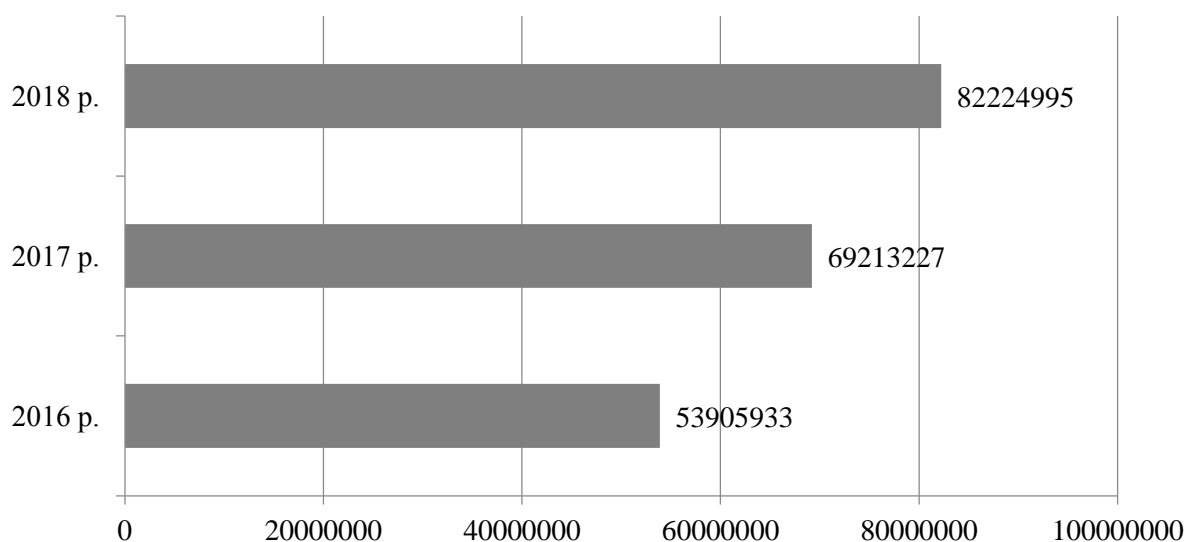

Рис. 2.3 – Зростання валюти балансу АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

Варто зазначити, що головним завданням у кредитуванні було створення якісного та диверсифікованого кредитного портфеля та розвиток напрямку еко-

кредитування.

При кредитуванні АБ «УКРГАЗБАНК» проводив виважену політику, активні операції здійснювались з посиленням заходів, спрямованих на мінімізацію кредитних ризиків, забезпечення високого рівня дохідності операцій, покращення якості кредитного обслуговування, проведена централізація кредитного процесу.

Обсяг кредитів клієнтам корпоративного бізнесу за підсумками 2018 р. збільшився на 8,0 млрд грн екв. (без врахування курсових різниць), або на 24%, і станом на 31.12.2018 р. становив 40,9 млрд грн екв.

За підсумками 2018 р. найбільшу частку кредитного портфеля корпоративних клієнтів складають кредити у національній валюті 58%, у дол. США та євро 21% та 21% відповідно.

Кредитний портфель корпоративних клієнтів за галузями економіки розподіляється таким чином: постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 20%, професійна, наукова та технічна діяльність – 18%, переробна промисловість – 15%, оптова та роздрібна торгівля – 9%.

При кредитуванні корпоративних клієнтів банк структурує кредитну угоду та встановлює такі додаткові умови кредитування, що обмежують збільшення у майбутньому кредитного ризику боржника та дають право банку вживати заходи, щодо перегляду умов кредитування, у тому числі вимагати дострокового повернення кредитної операції [61].

Фінансування надавалось у вигляді кредитів, відновлюваних та невідновлюваних кредитних ліній, зокрема з оформленням генерального кредитного договору, що укладається на строк до 7 років та передбачає, що надавши банку забезпечення виконання своїх зобов'язань, клієнт може отримувати всі кредитні продукти банку без додаткового забезпечення шляхом оформлення додаткового договору. При цьому встановлюються графіки погашення кредитних коштів, зменшення лімітів кредитних ліній.

Погашення кредитів здійснюється як правило щомісяця. Застосовуються рівномірні графіки погашення, нерівномірні (для клієнтів з

сезонною/циклічною діяльністю), для кредитів забезпечених грошовим покриттям без графіку погашення. Також для деяких банківських продуктів встановлюється пільговий період погашення основного боргу (від 3-х до 15 місяців) протягом якого сплачуються тільки проценти. Сплата процентів здійснюється щомісяця.

Банк протягом 2018 р. продовжив реалізацію кредитних продуктів для клієнтів сегменту корпоративного бізнесу:

- кредитування в рамках співпраці з Міжнародною фінансовою корпорацією у напрямках впровадження енергоефективних технологій, використання поновлюваних джерел енергії, більш ефективного використання природних ресурсів (ресурсоефективність), зниження шкідливих викидів у довкілля;

- кредитування на поповнення оборотних коштів;

- надання кредитів за цільовими банківськими продуктами на придбання сільськогосподарської техніки, транспорту, обладнання, устаткування;

- надання кредитів під заставу майнових прав за договором банківського вкладу (депозиту);

- надання гарантій, акредитивів [57].

У 2018 році банк суттєво наростив свої позиції в документарному бізнесі посівши одне з перших місць на банківському ринку України [43].

Також у 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» продовжив співпрацю з Європейським інвестиційним банком у рамках укладених раніше:

- угоди про субфінансування з Міністерством фінансів України, АТ «Укрексімбанк» в рамках проекту Європейського інвестиційного банку «Основний кредит для малих та середніх підприємств та компаній з середнім рівнем капіталізації» у розмірі 50 млн євро;

- угоди з Європейським інвестиційним банком та Європейським інвестиційним фондом з запровадження гарантійного механізму для покриття частини кредитного ризику при кредитуванні українських підприємств малого

та середнього бізнесу у розмірі 50 млн євро.

Далі в табл. 2.5 проаналізовані зобов'язання АБ «УКРГАЗБАНК».

Таблиця 2.5 – Аналіз зобов'язань АБ «УКРГАЗБАНК» у динаміці за період з 2016 р. по 2018 р., тис. грн

Показники	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне, +/-	Відносне, %
Кошти Національного банку України	574997	414104	4303770	3728773	648,49
Кошти кредитних установ	1105700	1946930	5825397	4719697	426,85
Похідні фінансові зобов'язання	16300	3775	1830	-14470	-88,77
Кошти клієнтів	46180966	60646118	65121926	18940960	41,01
Резерви під гарантії, зобов'язання та юридичні ризики	60504	209392	589528	529024	874,36
Інші зобов'язання	669560	367595	626529	-43031	-6,43
Всього зобов'язання	48608027	63587914	76468980	27860953	57,32

На рис. 2.4 наведено зміни окремих зобов'язань банку.

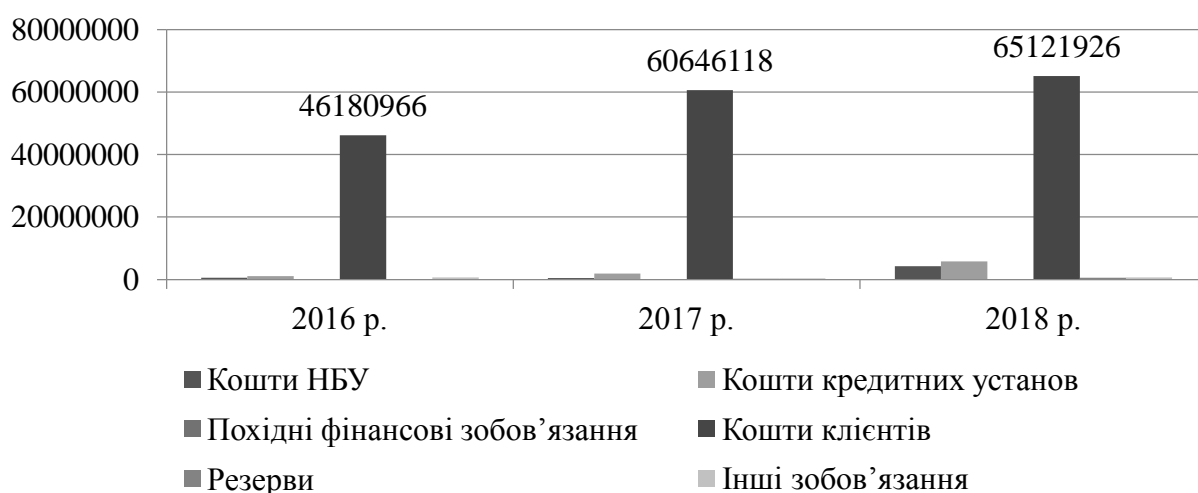

Рис. 2.4 – Динаміка складових зобов'язань АБ «УКРГАЗБАНК» за 2016-2018 рр., тис. грн

Зобов'язання в 2018 р. стали менш диверсифікованими, оскільки зменшилися похідні зобов'язання. Найбільшу питому вагу в структурі

зобов'язань банку становлять саме кошти клієнтів, які зросли на 41,01% або 18940960 тис. грн. Разом зі змінами інших зобов'язань це зумовило збільшення загальної величини зобов'язань АБ «УКРГАЗБАНК» на 27860953 тис. грн, тобто на 57,32%. Спостерігаються більші темпи зростання порівняно до зміни активів, отже це вказує на певне зменшення фінансової стійкості банку.

Протягом 2018 р. діяльність АБ «УКРГАЗБАНК» у сфері ресурсних операцій була зосереджена насамперед на формуванні стабільної диверсифікованої пасивної бази строкових коштів та коштів «до запитання». Завдяки залученню до 60 нових пасивоутворюючих груп корпоративних клієнтів комерційного сектору, було зменшено концентрацію пасивів на підприємствах державного сектору, знижено концентрацію пасивів на клієнтів ТОП-20 та покращено грануляцію пасивної бази.

Завдяки виваженій процентній політиці, гнучким умовам розміщення коштів та активному залученню нових клієнтів, АБ «УКРГАЗБАНК» залишається в трійці лідерів ринку із залучення ресурсів.

Станом на 31.12.2018 р. обсяг коштів корпоративних клієнтів становив 37,8 млрд грн екв., у т.ч. строкові кошти 15,5 млрд грн екв. та залишки коштів на вимогу 22,3 млрд грн екв.

Завдяки переважній частці держави у статутному капіталі Банку, рівень довіри підприємств та організацій до АБ «УКРГАЗБАНК» залишився достатньо високим протягом усього року, що у поєднанні з клієнтоорієнтованими підходами дозволило розвивати базу лояльних клієнтів та покращити якість пасивної бази.

Протягом 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» активно співпрацював із бюджетними установами, державними, комунальними підприємствами, підприємствами агропромислового комплексу, лісовими господарствами, небанківськими фінансовими установами та страховими компаніями [15].

У рамках співпраці з бюджетними установами та освітянами у 2018 р. було залучено коштів місцевих бюджетів та закладів освіти на депозитні та поточні рахунки в АБ «УКРГАЗБАНК» у сумі понад 6,5 млрд грн екв.

У табл. 2.6 проведений аналіз складових власного капіталу банку.

Таблиця 2.6 – Аналіз власного капіталу АБ «УКРГАЗБАНК» за період з 2016 р. по 2018 р., тис. грн

Показники	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне, +/-	Відносне, %
Статутний капітал	13837000	13837000	13837000	0	0,00
Набуті права власності на акції	-518439	-518439	-518439	0	0,00
Результат від операцій з акціонерами	-1102304	-1102304	-1102304	0	0,00
Додатковий сплачений капітал	135942	135942	135942	0	0,00
Інші резерви	593415	278424	-347763	-941178	-158,60
Накопичений дефіцит	-7647708	-7005310	-6248421	1399287	-18,30
Всього власний капітал	5297906	5625313	5756015	458109	8,65

З аналізу даних табл. 2.6 видно, що більшість складових власного капіталу АБ «УКРГАЗБАНК» за весь період дослідження залишалися незмінними. Проте інші резерви в 2018 р. набули від'ємного значення, натомість накопичений дефіцит щороку зменшувався, що в підсумку зумовило незначне збільшення загальної величини власного капіталу банку – на 458109 тис. грн або 8,65%. Це набагато менші темпи зростання, ніж темпи збільшення активів банку, тому доводиться констатувати певне послаблення капіталізації та погіршення показників достатності капіталу, втім остаточні висновки з цього приводу можна робити після аналізу регулятивного капіталу.

Для забезпечення наочності сприйняття результатів аналізу власного капіталу АБ «УКРГАЗБАНК», динаміку його складових було схематично зображено у вигляді діаграми на рис. 2.5.

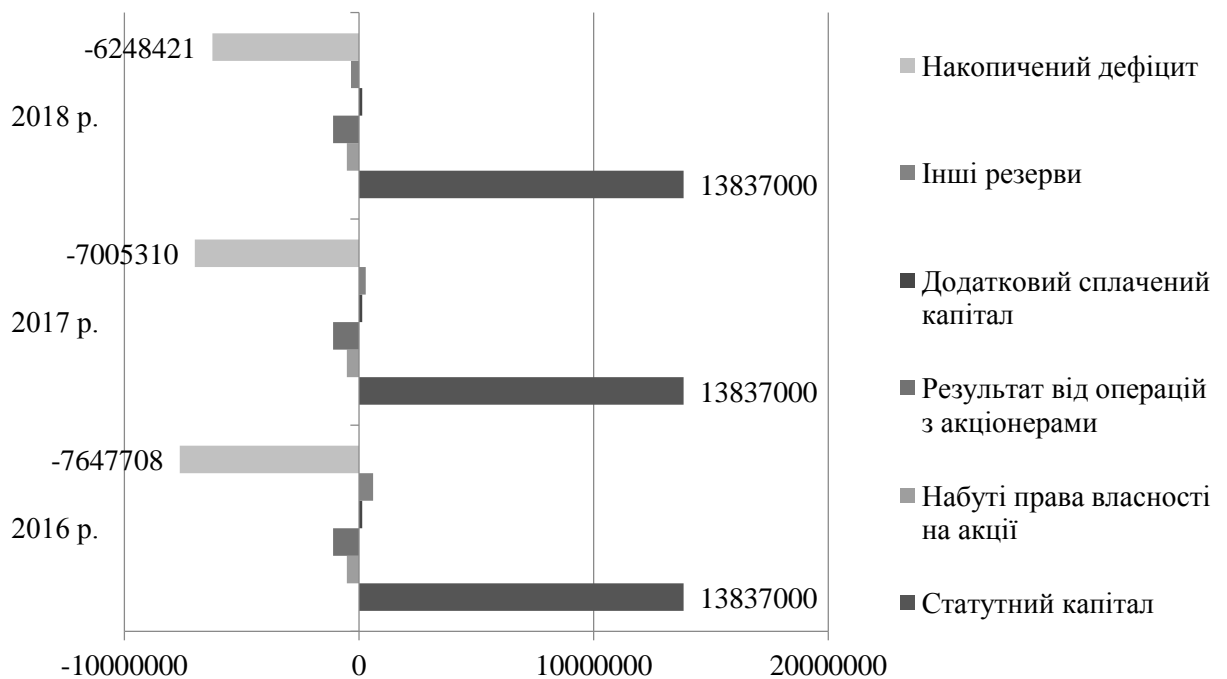

Рис. 2.5 – Динаміка складових власного капіталу банку, тис. грн

Щорічно за підсумками діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» у попередньому (звітному) році загальні збори акціонерів банку приймають рішення про розподіл прибутку банку за звітний рік.

За рішенням загальних зборів акціонерів прибуток звітного року або його частина може бути спрямована на виплату дивідендів акціонерам – власникам простих акцій банку. Дивіденди розподіляються між акціонерами пропорційно кількості належних їм акцій. Дивіденди виплачуються у відповідності з рішенням загальних зборів акціонерів банку на умовах, викладених у відповідному протоколі загальних зборів акціонерів банку, один раз на рік за підсумками відповідного календарного року з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку [48].

Виплата дивідендів акціонерам за всіма типами акцій банку проводиться один раз на рік у повному обсязі виключно грошовими коштами. Дивіденди виплачуються на акції, звіт про результати розміщення яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку. Виплата дивідендів власникам акцій одного типу та класу має відбуватися пропорційно до кількості належних їм

цінних паперів, а умови виплати дивідендів (зокрема щодо строків, способу та суми дивідендів) мають бути однакові для всіх власників акцій одного типу та класу.

Протягом 10 днів з дня прийняття рішення про виплату дивідендів за простими акціями АБ «УКРГАЗБАНК» повідомляє про дату, розмір, порядок та строк виплати дивідендів за простими акціями фондової біржі (біржі), на якій (яких) акції банку допущені до торгів. Банк здійснює виплату дивідендів через депозитарну систему України.

В разі відчуження акціонером належних йому акцій після дати складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, але раніше дати виплати дивідендів, право на отримання дивідендів залишається в особі, зазначеної у такому переліку.

Результати оцінювання стійкості банківського сектору підтвердили достатню капіталізацію банків в умовах базового макроекономічного сценарію. Водночас фінансові установи повинні нарощувати капітал, щоб мати запас міцності на випадок кризи. У 2018 р. проведене НБУ стрес-тестування найбільших банків виявило, що близько половини аналізованих фінансових установ може потребувати додаткового капіталу в умовах глибокої кризи. Фінансові установи без достатнього запасу міцності на випадок кризи повинні фундаментально реструктурувати свої баланси та переглянути бізнес-моделі [11].

Політика АБ «УКРГАЗБАНК» передбачає підтримку сталого рівня власного капіталу з метою забезпечення належної довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших учасників ринку, а також сталого розвитку бізнесу в майбутньому. При цьому, враховується і вплив рівня капіталу на прибутки акціонерів, у зв'язку з чим Банк визнає необхідність балансу між підвищенням прибутковості, що є можливим в результаті підвищення співвідношення запозиченого та власного капіталу, і перевагами та стабільністю, які забезпечуються за рахунок стійкості фінансової позиції банку.

2.2 Аналіз фінансово-економічних показників за результатами

діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»

Національний банк України, як головний регулюючий орган, встановлює вимоги до розміру капіталу банку в цілому та здійснює моніторинг виконання цих вимог на основі звітності за національними стандартами. Банк та його окремі операції знаходяться під безпосереднім наглядом з боку національних регулюючих органів [49].

У наступних табл. 2.7 і табл. 2.8 показано склад позиції банку по капіталу, розрахованої згідно з вимогами НБУ, а також Базельської угоди.

Таблиця 2.7 – Достатність капіталу АБ «УКРГАЗБАНК» згідно з вимогами НБУ

Показники	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення, +/-
Основний капітал, тис. грн	5142662	5897810	755148
Додатковий капітал, тис. грн	173685	169895	-3790
Відвернення, тис. грн	6660	333669	327009
Регулятивний капітал, тис. грн	5309687	5728036	418349
Норматив Н2, %	13,98	12,07	-1,91

Банк почав оприлюднювати дані щодо дотримання нормативу достатності капіталу відповідно до вимог НБУ з 2017 р.

Згідно з існуючими вимогами до рівня капіталу, встановленими НБУ, банки повинні підтримувати показник співвідношення капіталу та активів, зважених на ризик («показник адекватності капіталу за українськими нормативними вимогами»), вище певного встановленого мінімального показника. Банк відповідає нормативним вимогам щодо показника рівня капіталу.

Банк також аналізує свою діяльність щодо виконання вимог до мінімального розміру капіталу, включаючи вимоги щодо адекватності капіталу, розраховані згідно з Базельською угодою, як визначено у документі Базельського комітету з банківського нагляду «Міжнародна конвергенція:

виміри капіталу та стандарти капіталу» (із змінами, внесеними у квітні 1998 р.) та Поправкою до Базельської угоди для врахування ринкових ризиків (зі змінами).

Таблиця 2.8 – Достатність капіталу АБ «УКРГАЗБАНК» згідно з міжнародними вимогами

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення 2018 р., +/-	
				до 2017 р.	до 2016 р.
Капітал першого рівня, тис. грн	5806795	6449193	7206082	756889	1399287
Капітал другого рівня, тис. грн	-508889	-823880	-1450067	-626187	-941178
Всього капітал, тис. грн	5297906	5625313	5756015	130702	458109
Активи, зважені за ризиком, тис. грн	34674864	45173595	50171203	4997608	15496339
Показник достатності капіталу першого рівня, %	16,75	14,28	14,36	0,08	-2,39
Сукупний показник достатності капіталу, %	15,28	12,45	11,47	-0,98	-3,81

Динаміка показників достатності капіталу наведена на рис. 2.6.

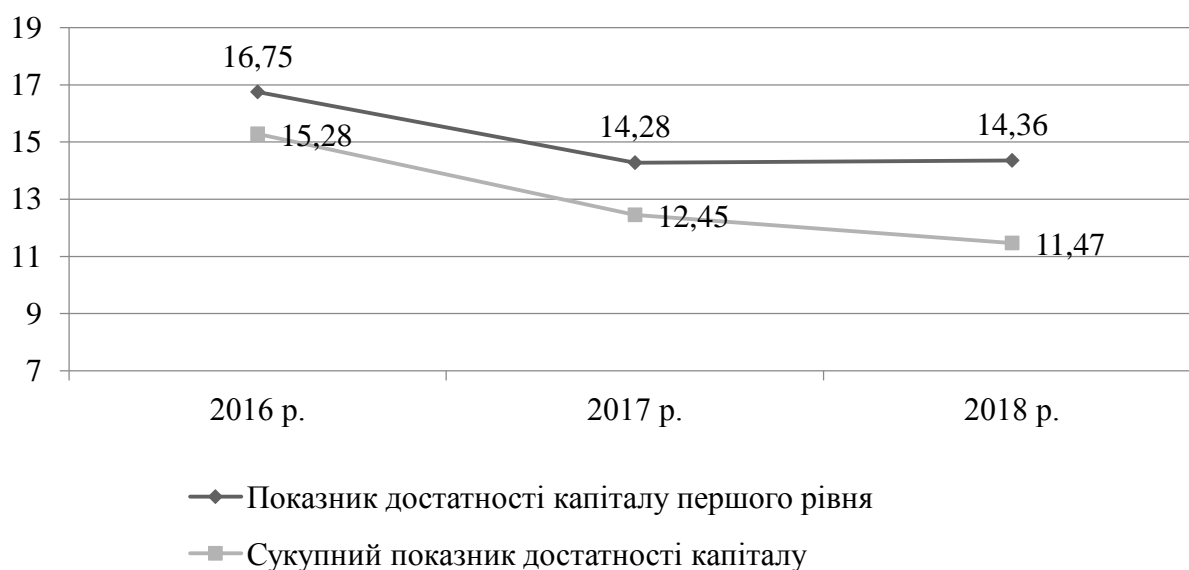

Рис. 2.6 – Зниження рівня достатності капіталу АБ «УКРГАЗБАНК», %
Проведений аналіз за даними звітів про фінансовий стан банку засвідчив

зростання активів, що є позитивною тенденцією. Проте це відбувається на тлі збільшення зобов'язань майже за незмінного розміру капіталу, що призводить до зниження його достатності.

Аналіз руху грошових коштів може розглядатися як перший етап процесу управління грошовими потоками банку, що дає змогу оцінити ступінь платоспроможності, виявити ключові проблеми (дефіцит грошових коштів, касові розриви тощо), вибудувати стратегію управління ліквідними активами. В табл. 2.9 проаналізований рух коштів у процесі операційної діяльності банку.

Таблиця 2.9 – Аналіз руху грошових коштів у процесі операційної діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
				+/-	%
Проценти отримані	4913303	6602820	8259913	3346610	68,11
Проценти сплачені	-4685853	-4455596	-5073457	-387604	8,27
Винагороди та комісії отримані	443974	689032	941141	497167	111,98
Винагороди та комісії сплачені	-107714	-168168	-204301	-96587	89,67
Чистий результат від операцій з іноземними валютами та банківськими металами	8996	12036	-27734	-36730	-408,29
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами	191559	149545	176046	-15513	-8,10
Інші доходи отримані	116663	72183	154232	37569	32,20
Витрати на персонал	-564591	-876299	-1175420	-610829	108,19
Інші операційні витрати	-592244	-788345	-898099	-305855	51,64
Торговий результат від інвестицій в цінні папери	546	630	268	-278	-50,92
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях	-275361	1237838	2152589	2427950	-881,73

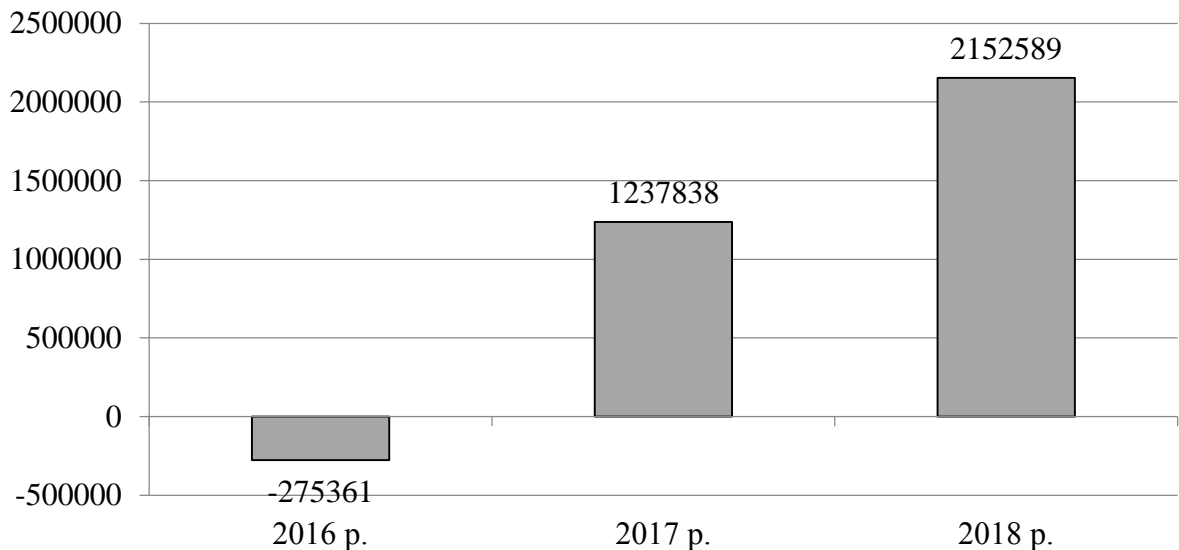

Рис. 2.7 – Збільшення надходжень від руху грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

З аналізу даних табл. 2.9 і рис. 2.7 видно, що в 2016 р. банк мав більше витрат, аніж надходжень, пов'язаних із його операційною діяльністю. Така ситуація є неприпустимою в довготривалій перспективі, адже саме операційна діяльність як одна з основних має забезпечувати дохідність банку. В 2017 р. чисте надходження від операційної діяльності вже мало позитивне значення, а в 2018 р. зростання продовжилося, що звісно добре впливає на фінансовий результат АБ «УКРГАЗБАНК».

Варто зазначити, що за результатами здійсненого аналізу руху грошових коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку зусилля мають бути спрямовані на збереження і підтримання платоспроможності банківської установи за рахунок ефективної роботи з грошовими потоками з метою їх синхронізації [33].

АБ «УКРГАЗБАНК» є однією з найпотужніших та найнадійніших установ українського фондового ринку. Перший дозвіл на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів банком було отримано від Міністерства фінансів України ще у 1996 р. Сьогодні АБ «УКРГАЗБАНК» є первинним дилером, визначеним Міністерством фінансів України, та

виконуючи важливе доручення Міністерства фінансів України, взяв на себе зобов'язання у частині розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів в обмін на виключне право участі у розміщеннях облігацій внутрішніх державних позик.

Протягом 2018 р. та за його підсумками АБ «УКРГАЗБАНК» неодноразово займав позиції серед лідерів рейтингів з-поміж торговців цінними паперами. За 2018 р. АБ «УКРГАЗБАНК» уклав більше 5,2 тис. договорів з брокерської, дилерської діяльності та андерайтингу на загальну суму більше 71 млрд грн.

У табл. 2.10 проаналізований рух коштів у процесі інвестиційної діяльності банку.

Таблиця 2.10 – Аналіз руху грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
				+/-	%
Придбання інвестиційних цінних паперів	-185595469	-115214430	-271887105	-86291636	46,49
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів	177374794	115807145	273197064	95822270	54,02
Придбання основних засобів та нематеріальних активів	-360697	-354394	-212773	147924	-41,01
Надходження від продажу основних засобів	1637	122552	15059	13422	819,91
Надходження від інвестиційної нерухомості	8648	13980	22411	13763	159,15
Надходження від продажу активів, утримуваних для продажу	100251	123078	48571	-51680	-51,55
Надходження від продажу іншого майна	0	0	10442	10442	×
Чисті грошові кошти, (використані в)/отримані від інвестиційної діяльності	-8470836	497931	1193669	9664505	-114,09

Від інвестиційної діяльності в 2016 р. банк також отримав від'ємний рух коштів. Однак, слід зазначити, що від операційної діяльності, якщо врахувати зміни в операційних активах та зобов'язаннях, банк отримав позитивний результат у сумі 10549343 тис. грн. Уже в 2017 р. інвестиційна діяльність забезпечила банку позитивне надходження коштів, а в 2018 р. позитивний рух збільшився і становив 1193669 тис. грн (рис. 2.8).

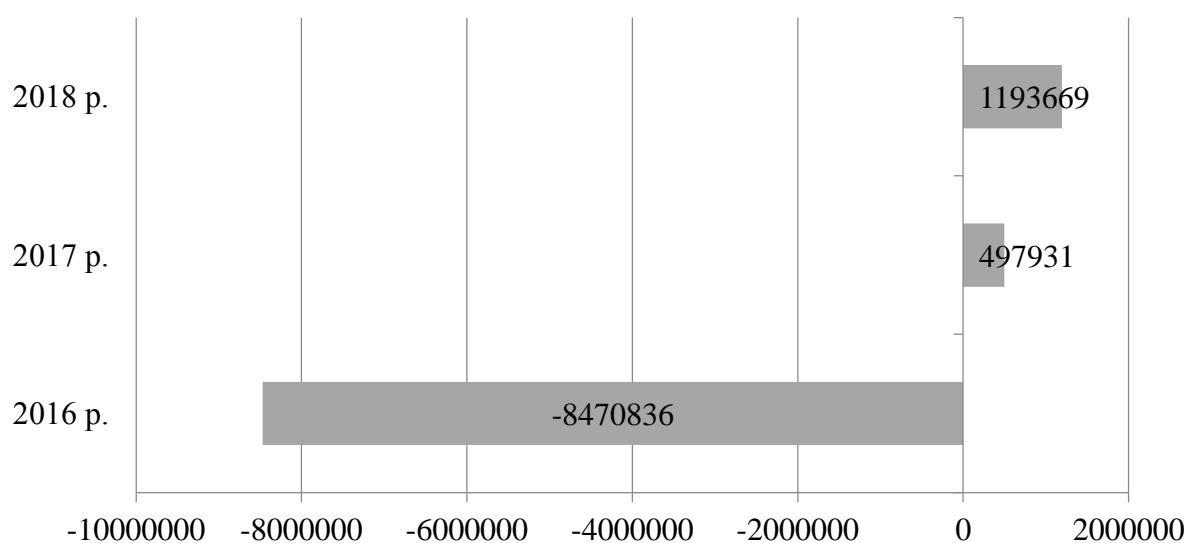

Рис. 2.8 – Динаміка чистих грошових коштів АБ «УКРГАЗБАНК» від інвестиційної діяльності, тис. грн

Станом на 01.01.2019 р. портфель цінних паперів банку у порівнянні з 01.01.2018 р. зменшився до 22905,11 млн грн. Структура вкладень банку в цінні папери у 2018 р. змінилася головним чином у зменшенні частки корпоративних цінних паперів.

У 2018 р. значно збільшилась кількість операцій з брокерського обслуговування клієнтів на фондовому ринку. В першу чергу збільшились обсяги інвестування в облігації внутрішньої державної позики фізичними особами, оскільки вкладення в державні цінні папери наразі є дохідними, безризиковими та високоліквідними. Завдяки цим факторам постійно підвищується попит на брокерські послуги, які надає АБ «УКРГАЗБАНК» на фінансовому ринку України [57].

Фінансова діяльність – це діяльність, яка спричиняє зміни розміру та складу власного і запозиченого капіталу банку [22].

Фінансова діяльність – це система використання різних форм та методів для фінансового забезпечення функціонування комерційних банків і досягнення ними поставлених цілей, тобто це і практична фінансова робота, яка забезпечує життєдіяльність банку, поліпшення її результатів. Фінансова діяльність банку спрямована на вирішення таких основних задач:

- фінансове забезпечення банківської діяльності;
- пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності банку;
- виконання фінансових зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами;
- мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування розвитку, збільшення власного капіталу;
- контроль за ефективним, цільовим розподілом і використанням фінансових ресурсів.

Фінансова робота банку здійснюється за такими основними напрямками: аналіз і контроль банківської діяльності; фінансове прогнозування та планування; оперативна, поточна фінансово-економічна робота [2].

Таблиця 2.11 – Аналіз руху грошових коштів у процесі фінансової діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
				+/-	%
Надходження від позикових коштів, отриманих від кредитних установ	120894	80939	1352580	1231686	1018,81
Надходження /погашення позикових коштів, отриманих від НБУ	-3736600	-180000	3885170	7621770	-203,98
Чисті грошові кошти, використані в процесі фінансової діяльності	-3615706	-99061	5237750	8853456	-244,86

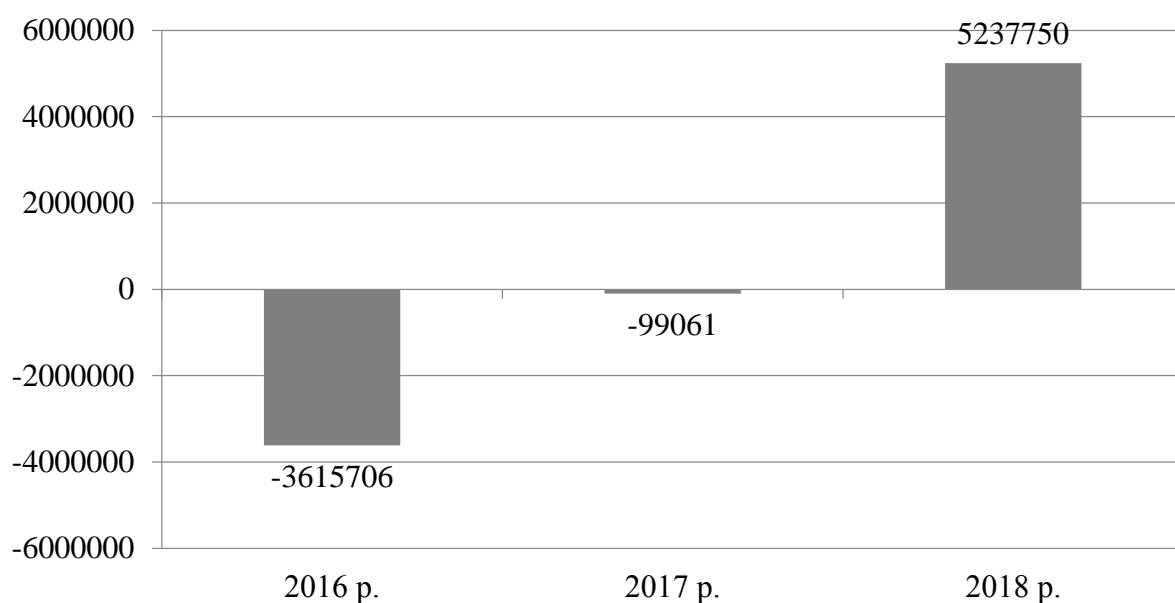

Рис. 2.9 – Зміни чистих грошових коштів у процесі фінансової діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

Рух коштів був позитивним лише в 2018 р. (рис. 2.9), але для узагальненого висновку необхідно проаналізувати абсолютні та відносні показники прибутковості банку. В табл. 2.12 наведені аналітичні дані зі звітів про прибутки та збитки АБ «УКРГАЗБАНК» (додаток Б).

Таблиця 2.12 – Аналіз формування прибутку АБ «УКРГАЗБАНК» за період з 2016 р. по 2018 р., тис. грн

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
				+/-	+/-
1	2	3	4	5	6
Процентний дохід, розрахований з використанням методу ефективного відсотка					
Кредити клієнтам	2644388	4145881	5148673	2504285	94,70
Інвестиції, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	0	0	2243828	2243828	×
Інвестиції, наявні для продажу	1840611	2089753	0	-1840611	-100,00
Депозитні сертифікати Національного банку України	878266	531359	796914	-81352	-9,26
Кошти у кредитних установах	106804	84311	118671	11867	11,11

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4	5	6
Разом процентний дохід, розрахований з використанням методу ефективного відсотка	5470069	6851304	8308086	2838017	51,88
Інший процентний дохід					
Торгові цінні папери	7354	23016	14982	7628	103,73
Фінансова оренда	0	600	43758	43758	×
Разом інший процентний дохід	7354	23616	58740	51386	698,75
Усього процентний дохід	5477423	6874920	8366826	2889403	52,75
Процентні витрати					
Кошти Національного банку України	-183215	-73803	-185256	-2041	1,11
Кошти клієнтів	-4435057	-4419920	-4888782	-453725	10,23
Кошти кредитних установ	-135303	-22916	-81866	53437	-39,49
Усього процентні витрати	-4753575	-4516639	-5155904	-402329	8,46
Чисті процентні доходи до витрат за кредитними збитками	723848	2358281	3210922	2487074	343,59
Витрати за кредитними збитками (зміна резерву)	567363	-692893	-801822	-1369185	-241,32
Чисті процентні доходи після витрат за кредитними збитками	1291211	1665388	2409100	1117889	86,58
Збиток від первісного визнання фінансових активів	-775604	-6706	-2605	772999	-99,66
Результат від операцій за наданими кредитами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки	0	0	2	2	×
Чисті комісійні доходи	342720	551700	760891	418171	122,02
Чисті збитки в результаті припинення визнання фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю	0	0	-3309	-3309	×
(Збитки)/прибутки від торгових цінних паперів	-406	5116	-3277	-2871	707,14
Чисті прибутки від інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	0	0	19496	19496	×
Чисті прибутки від інвестицій, наявних для продажу	82686	51602	0	-82686	-100,00
Чисті прибутки від операцій з іноземними валютами та банківськими металами	326465	71558	115286	-211179	-64,69
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами	207870	153560	177604	-30266	-14,56
Чисті прибутки від інвестиційної нерухомості	9255	14705	19712	10457	112,99

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4	5	6
Інші доходи	136885	171821	161835	24950	18,23
Непроцентні доходи	329871	1013356	1245635	915764	277,61
Витрати на персонал	-581076	-912733	-1202617	-621541	106,96
Інші операційні витрати	-631815	-858037	-934431	-302616	47,90
Знос та амортизація	-106915	-178460	-297129	-190214	177,91
Витрати за очікуваними кредитними збитками за іншими активами та інші резерви	0	0	-338836	-338836	×
Зміна резерву під зменшення корисності інших активів та інші резерви	-35396	-205117	0	35396	-100,00
Непроцентні витрати	-1355202	-2154347	-2773013	-1417811	104,62
Прибуток до оподаткування	265880	524397	881722	615842	231,62
(Витрати)/відшкодування з податку на прибуток	23115	103415	-113024	-136139	-588,96
Чистий прибуток	288995	627812	768698	479703	165,99

Чистий прибуток АБ «УКРГАЗБАНК» щороку зростає, так за весь період аналізу він збільшився на 165,99% або в грошовому вираженні – на 479703 тис. грн. Зміни прибутку банку наочно демонструє діаграма, зображена на рис. 2.10.

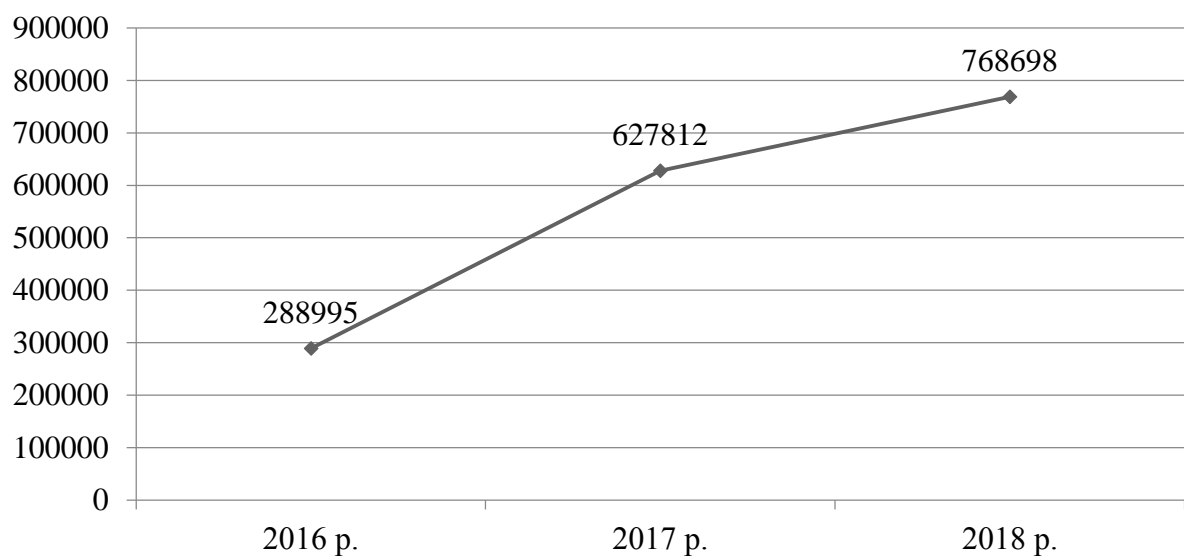

Рис. 2.10 – Зростання розміру чистого прибутку АБ «УКРГАЗБАНК» за 2016-2018 рр., тис. грн

В табл. 2.13 проаналізований інший сукупний дохід банку.

Таблиця 2.13 – Аналіз сукупного доходу АБ «УКРГАЗБАНК» за період з 2016 р. по 2018 р., тис. грн

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
				+/-	+/-
Інший сукупний дохід, який в подальшому не буде перекласифікований до складу прибутків та збитків					
Переоцінка основних засобів	110629	-8935	-4843	-115472	-104,38
Податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою основних засобів	-19913	1608	872	20785	-104,38
	90716	-7327	-3971	-94687	-104,38
Інший сукупний дохід, який в подальшому буде перекласифікований у склад прибутків та збитків					
Нереалізовані збитки від інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	0	0	-605229	-605229	×
Нереалізовані збитки від інвестицій, наявних для продажу	597695	-344680	0	-597695	-100,00
Розмір зміни оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за борговими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	0	0	-1718	-1718	×
Реалізовані прибутки від інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	0	0	21214	21214	×
Реалізовані прибутки від інвестицій, наявних для продажу	27854	51602	0	-27854	-100,00
	625549	-293078	-585733	-1211282	-193,64
Інший сукупний збиток після оподаткування	716265	-300405	-589704	-1305969	-182,33
Всього сукупний дохід	1005260	327407	178994	-826266	-82,19

Якщо чистий прибуток банку демонструє щорічне зростання протягом 2016-2018 рр., то загальний сукупний дохід за цей період щороку зменшувався, так його зниження становило 826266 тис. грн або 82,19%. Така неоднозначність фінансових результатів може свідчити про певну

нестабільність роботи АБ «УКРГАЗБАНК» (рис. 2.11).

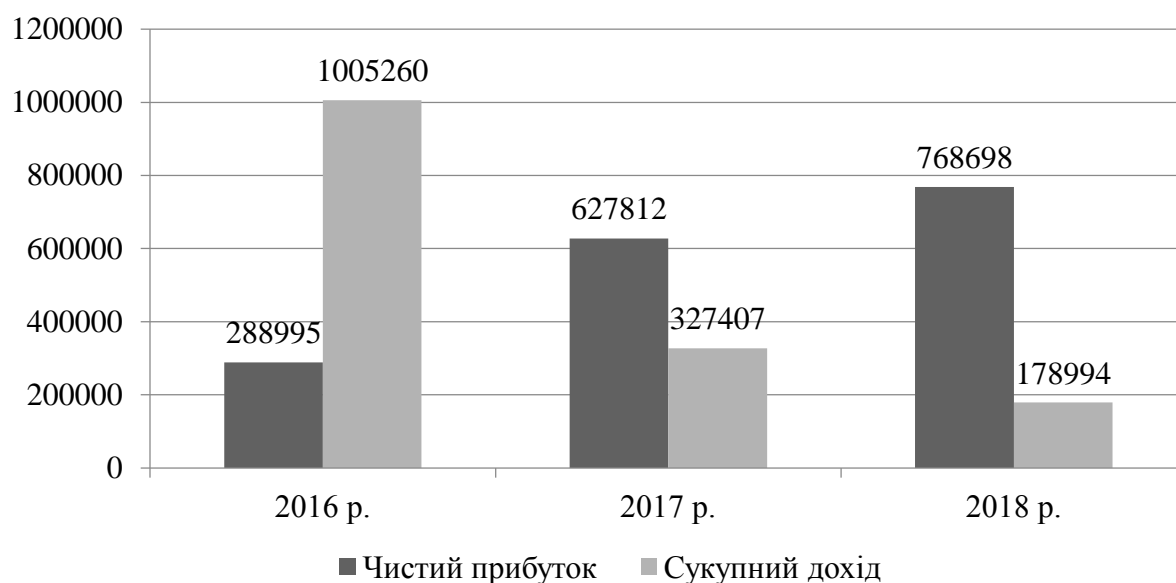

Рис. 2.11 – Динаміка чистого прибутку та сукупного доходу банку за період з 2016 р. по 2018 р., тис. грн

Економічну ефективність банківської діяльності можна визначити на основі співвідношення витрат на залучення ресурсів та доходів від їх розміщення. Але враховуючи особливості функціонування банку як специфічного підприємства, яке працює із залученими коштами, необхідно брати до уваги концепцію взаємодії «ризик – прибутковість», згідно якої підвищення прибутковості супроводжується підвищенням банківських ризиків. Тоді під економічною ефективністю діяльності банку слід розуміти досягнення максимального розміру прибутку при встановленому (допустимого для конкретного банку) рівню ризику [46].

У табл. 2.14 проаналізовані узагальнюючі показники ефективності банківської діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», а саме рентабельність активів і власного капіталу банку, чистий спред і чиста процента маржа.

Рентабельність активів щороку зростає, проте вона має низьке значення. Натомість рентабельність власного капіталу зросла більш суттєво. Чистий спред є досить високим, а чиста процента маржа – на нормальному рівні як для

банківської системи України.

Таблиця 2.14 – Аналіз відносних показників ефективності банківської діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», %

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення 2018 р., +/-	
				до 2017 р.	до 2016 р.
Рентабельність активів	0,54	0,91	0,94	0,03	0,40
Рентабельність власного капіталу	5,45	11,16	13,35	2,19	7,90
Чистий спред	10,33	11,17	10,94	-0,24	0,61
Чиста процентна маржа	2,40	2,41	2,93	0,52	0,53

Більш наочно відносні показники ефективності відображає рис. 2.12.

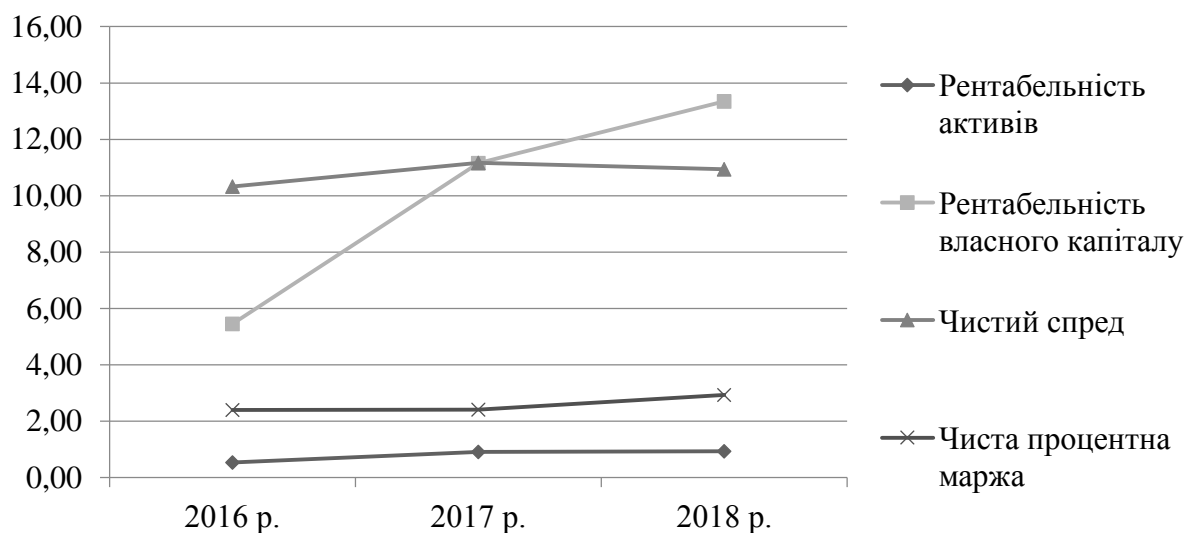

Рис. 2.12 – Динаміка показників ефективності банківської діяльності АБ «УКРГАЗБАНК», %

Таким чином, фінансові результати роботи АБ «УКРГАЗБАНК» є неоднозначними, адже фінансова стійкість дещо знизилася на тлі зростання чистого прибутку та зменшення сукупного доходу, рентабельність активів зростає, проте її рівень залишається досить низьким, а чистий спред має стабільно високе значення.

2.3 Оцінка дієвості депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»

Останні тенденції функціонування банківської системи України свідчать про певну стабілізацію, коли прибутковість банків здебільшого зростає, частково відновлюється довіра населення до такого фінансового інструмента заощадження, як депозит. До того ж, банківський вклад сьогодні для більшості реальних і потенційних клієнтів банків України є чи не безальтернативним способом збереження своїх коштів, оскільки фінансові інвестиції ще недоступні широким верствам населення [1].

Банки, користуючись нагодою, поступово наростили свій депозитний портфель, акцент у якому переважно змістився в бік строкових вкладів, а відсотки за ними дещо зменшилися протягом останнього кварталу [52].

Це може вказувати на підвищення дієвості такої важливої для банків пасивної операції. Відповідно до Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами вклад (депозит) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [50].

Розвиваючи визначення, яке сформулювали М. В. Бормотова та М. С. Федоренко [10], слід зазначити, що депозитна політика банку є цілісною системою взаємопов'язаних заходів щодо дієвого управління процесом залучення грошових коштів вкладників із метою отримання прибутку та забезпечення ефективного функціонування на ринку банківських послуг.

Можна погодитися з основними напрямками, що запропонували О. Л. Руда та К. Г. Маркуш для підвищення дієвості депозитної політики банку:

- формування кожним банком власної депозитної політики, виробленої з урахуванням специфіки його діяльності та критеріїв оптимізації цього процесу;

- розвиток депозитних операцій із населенням на основі впровадження нової техніки та технології банківського обслуговування фізичних осіб;

- забезпечення високої стійкості залучених банком коштів;

- активне використання процентної політики як методу стимулювання розміщення коштів на різні види депозитів;

- розширення обсягу термінових депозитів шляхом використання коштів спеціального призначення, які знаходяться на рахунках підприємств;

- забезпечення захисту інтересів вкладників [56].

Дієвість депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» можна звести до низки простих критеріїв, які непросто реалізувати на практиці, наприклад: залучати більше фінансових ресурсів на тривалий термін із низькою ймовірністю дострокового вилучення коштів; за процентними ставками, дещо нижчими, ніж у конкурентів; у різних валютах, однак з певним домінуванням валют, курс яких прогнозовано зростатиме тощо. Втім, депозитну політику банку не можливо провадити окремо від активних операцій, отже її дієвість забезпечуватиметься лише в разі ефективності управління банківськими активами.

Процентні ставки за основними депозитними програмами, що пропонує АБ «УКРГАЗБАНК» своїм клієнтам, наведені в додатку В.

Залучення депозитів фізичних осіб є одним із важливих джерел формування ресурсної бази банку. Так, АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує клієнтам різноманітні депозитні продукти: класичні депозити з виплатою відсотків щомісячно або в кінці строку, продукти з можливістю поповнення, депозитні програми, які передбачають можливість автоматичного продовження строку дії договору, різноманітні строки розміщення.

В табл. 2.15 проаналізовані депозитні кошти клієнтів банку.

Таблиця 2.15 – Аналіз депозитів АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

Показники	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р. до 2016 р.	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне, +/-	Відносне, %
юридичні особи	18580599	27791704	24520256	5939657	31,97
фізичні особи	3347815	3706143	4009059	661244	19,75
бюджетні організації	213287	140369	234149	20862	9,78
Разом поточні рахунки	22141701	31638216	28763464	6621763	29,91
юридичні особи	13829027	16048185	19431136	5602109	40,51
фізичні особи	10210238	12959717	16927326	6717088	65,79
Разом строкові депозити	24039265	29007902	36358462	12319197	51,25
Всього кошти клієнтів	46180966	60646118	65121926	18940960	41,01

На рис. 2.13 зображено зростання коштів клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК».

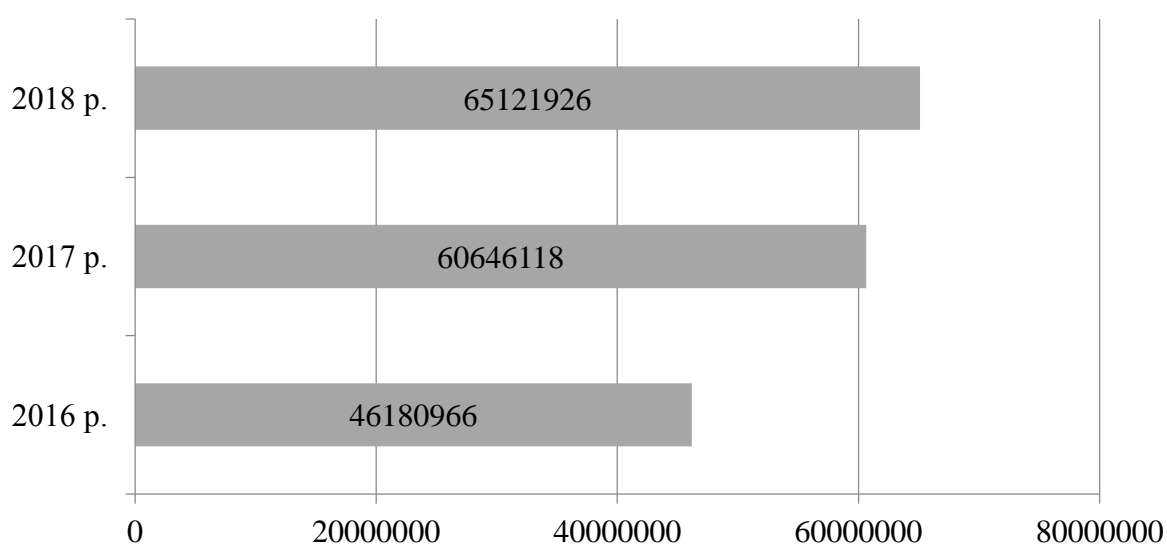

Рис. 2.13 – Динаміка коштів клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК», тис. грн

За 2018 р. депозитний портфель фізичних осіб банку зріс на 4416 млн грн (на 36,3% депозитного портфелю) і досяг 16594 млн грн на кінець року, що складає 80% обсягу загального пасивного портфелю фізичних осіб. Банк щороку демонструє стабільну роботу та збільшення депозитного портфелю.

Плановий показник приросту залишку коштів фізичних осіб за 2018 р. виконано на 108,9%.

Найпопулярнішим депозитним продуктом був «Строковий з

продовженням», класичний депозит із виплатою процентів у кінці строку та з можливістю автопродовження. Протягом року за депозитом «Строковий з продовженням» діяли найвищі процентні ставки.

У табл. 2.16 проаналізовані процентні співвідношення різних категорій коштів клієнтів за строками їх залучення АБ «УКРГАЗБАНК».

Таблиця 2.16 – Співвідношення категорій коштів клієнтів банку за термінами їх залучення, %

Термін погашення	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р., +/-	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	до 2017 р.	до 2016 р.
До 3 місяців	80,84	77,64	75,66	-1,98	-5,18
Від 3 до 12 місяців	17,85	20,89	21,41	0,52	3,56
Від 1 до 5 років	1,31	1,34	2,64	1,30	1,33
Понад 5 років	0,00	0,13	0,29	0,16	0,29
Усього	100,00	100,00	100,00	×	×

За 2018 р. збільшилась середня строковість розміщення депозитів. Понад 33% депозитів в іноземній валюті розміщено на строк 12-18 місяців, та 35% депозитів в гривні розміщені на строк 6-9 місяців (рис. 2.14).

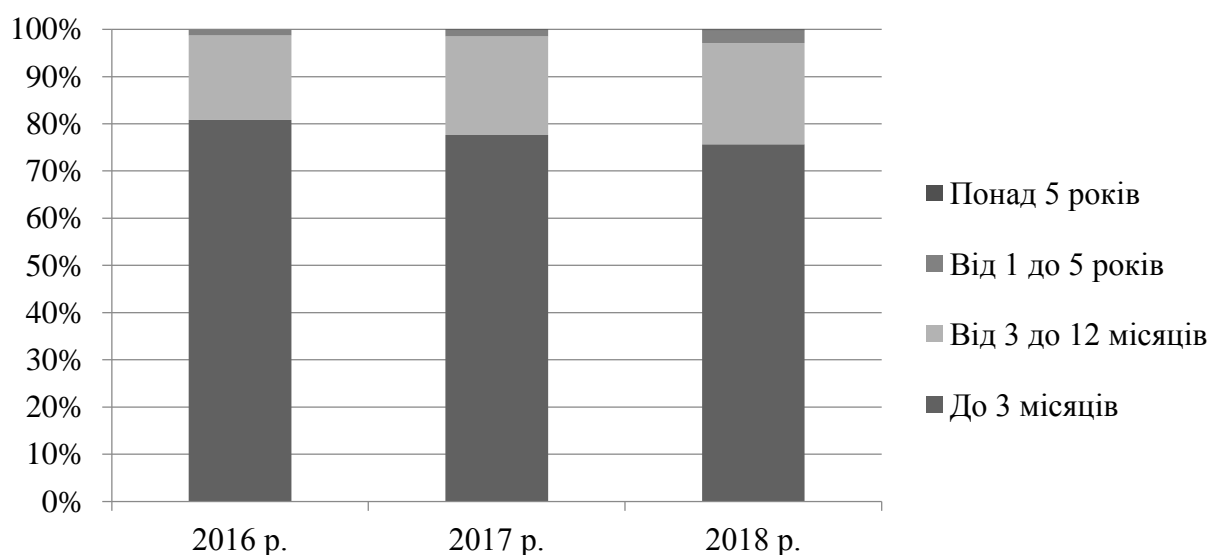

Рис. 2.14 – Динаміка питомої ваги різних категорій депозитів за термінами їх погашення АБ «УКРГАЗБАНК», %

На кінець 2018 р. відкрито понад 94 тис. депозитних рахунків, кількість

вкладників складає понад 71 тис. осіб, тобто майже 25% клієнтів оформили у банку декілька депозитних договорів. Традиційно, більшість депозитних рахунків фізичних осіб відкрито в національній валюті – 65,5%, у доларах США – 29%, у євро – 5,4%, у банківському золоті – 0,1% [57].

В табл. 2.17 проаналізовані пропорції розміщення депозитів у банку в основних валютах.

Таблиця 2.17 – Основні позиції коштів клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК» у валютах

Валюти	Станом на 31 грудня						Відхилення 2018 р. до 2016 р., +/-	
	2016 р.		2017 р.		2018 р.		тис. грн	%
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
Гривня	23827610	51,60	31720689	52,30	36407432	55,91	12579822	4,31
Долари США	18851117	40,82	21561912	35,55	19775870	30,37	924753	-10,45
Євро	3399834	7,36	7202229	11,88	8807033	13,52	5407199	6,16
Інші валюти	102405	0,22	161288	0,27	131591	0,20	29186	-0,02
Всього	46180966	100,00	60646118	100,00	65121926	100,00	18940960	×

Якщо порівнювати в гривневому еквіваленті, то за період аналізу частка депозитів у національній валюті й євро зросла, а в доларах США й інших валютах зменшилася (рис. 2.15).

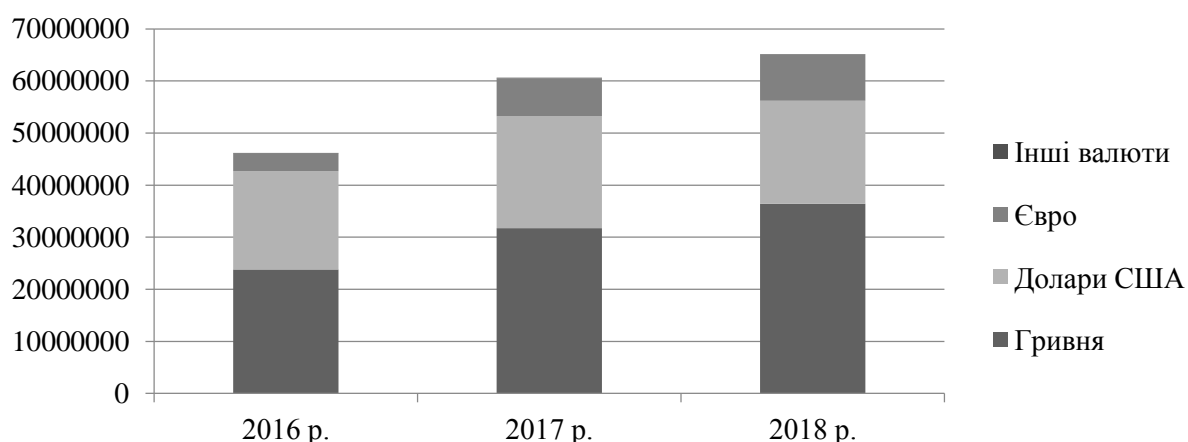

Рис. 2.15 – Позиції коштів клієнтів у різних валютах, тис. грн

У 2018 р. з метою забезпечення повноцінного фінансування еко-проектів

банк активно залучав депозити в іноземній валюті. Так, на кінець року депозитний портфель в іноземній валюті складав в еквіваленті 10,7 млрд грн, тобто понад 64% обсягу депозитного портфелю.

Кількість депозитів в іноземній валюті зросла майже на 10% та складає 44% від загальної кількості залучених депозитів. Проте більшість депозитних рахунків відкрито в гривні.

У 2018 р. постійно проводились короткострокові депозитні акції спрямовані на заохочення клієнтів до розміщення строкових коштів та залучення нових клієнтів, у тому числі для забезпечення галузевої диференціації (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Аналіз коштів клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК» за галузями

Категорії чи галузі залучення депозитів	Станом на 31 грудня						2018 р. до 2016 р., +/-	
	2016 р.		2017 р.		2018 р.		тис. грн	%
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
Фізичні особи	13558053	29,36	16665860	27,48	20936385	32,15	7378332	2,79
Сфера обслуговування	2451225	5,31	12648426	20,86	10352152	15,90	7900927	10,59
Транспорт	9306651	20,15	11589052	19,11	9342854	14,35	36203	-5,81
Енергетика	2113495	4,58	2650078	4,37	4263387	6,55	2149892	1,97
Торгівля	1216668	2,63	2365471	3,90	2973856	4,57	1757188	1,93
Виробництво	1871145	4,05	3033086	5,00	2911104	4,47	1039959	0,42
Металургія	6411940	13,88	1416038	2,33	2701974	4,15	-3709966	-9,74
Фінансові послуги	1509595	3,27	1465247	2,42	2072336	3,18	562741	-0,09
Будівництво	537261	1,16	880916	1,45	1998828	3,07	1461567	1,91
Страховання	1756061	3,80	2000632	3,30	1743125	2,68	-12936	-1,13
Сільське господарство та харчова промисловість	802750	1,74	1152159	1,90	1065445	1,64	262695	-0,10
Інше	4646122	10,06	4779153	7,88	4760480	7,31	114358	-2,75
Всього	46180966	100,00	60646118	100,00	65121926	100,00	18940960	×

Розподіл депозитів АБ «УКРГАЗБАНК» за вкладниками та галузями є досить інформативним, так найбільша частка належить вкладам фізичних осіб, на другому місці за питомою вагою в коштах клієнтів мали вкладники з транспортної галузі, що в 2018 р. поступилися цим місцем вкладникам зі сфери обслуговування, за період аналізу суттєво зменшилися депозити

металургійних підприємств. Динаміка коштів клієнтів та їх найбільшої складової – вкладів фізичних осіб наведена на рис. 2.16.

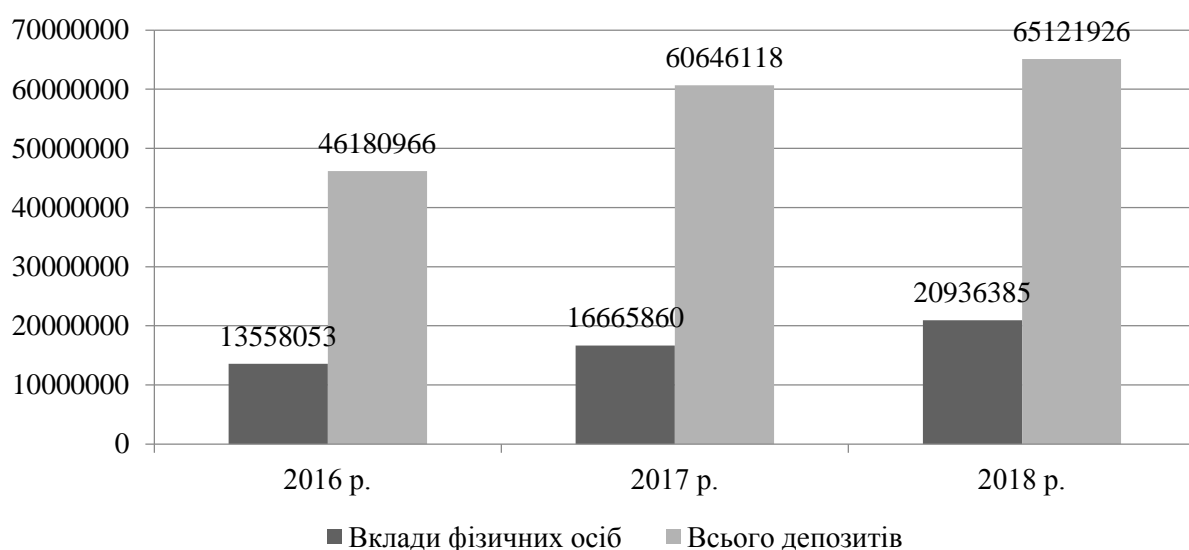

Рис. 2.16 – Зростання сукупної величини коштів клієнтів та вкладів фізичних осіб, тис. грн

Протягом 2018 р. діяла депозитна програма «Берегиня», яка передбачає перерахування благодійної допомоги на рахунки дитячих будинків в розмірі 1% річних від суми депозиту на рахунок дитячого будинку, розташованого в регіоні, в якому залучено депозит. У 2018 році на користь дитячих будинків перераховано майже 500 тис. грн. Також, аналогічно до попередніх років в банку продовжували діяти різноманітні програми лояльності для вкладників, згідно яких клієнти отримували надбавки до діючих депозитних ставок: при розміщенні значної суми коштів, для власників пенсійних карткових рахунків банку, для вкладників неплатоспроможних банків, які отримували компенсаційні виплати від Фонду гарантування вкладів фізичних осіб при розміщенні депозитів клієнтами, які обслуговуються в банку в рамках зарплатно-карткових проектів. Крім того, діяли надбавки для клієнтів при автоматичній пролонгації депозитів [57].

Для зручності клієнтів банку в 2018 р. введено новий сервіс – можливість оформлення та/або поповнення депозиту за телефоном контакт-

центру. Сервіс дозволяє оформити депозит без відвідування відділення банку за діючими в Банку умовами. За 5 місяців роботи зазначеного сервісу оформлено 719 депозитів на загальну суму 107,6 млн грн, поповнено 79 депозитних та карткових рахунків за програмою «Про-запас» на загальну суму 1638 тис. грн.

У табл. 2.19 здійснено аналіз основних відносних показників, які дають змогу оцінити дієвість депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК».

Таблиця 2.19 – Аналіз основних показників оцінювання дієвості депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» за 2016-2018 рр.

Показники	Станом на 31 грудня			Відхилення 2018 р., +/-	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	до 2017 р.	до 2016 р.
Частка депозитів у зобов'язаннях банку	0,9501	0,9537	0,8516	-0,1021	-0,0985
Частка депозитів у валюті балансу	0,8567	0,8762	0,7920	-0,0842	-0,0647
Частка строкових депозитів	0,5205	0,4783	0,5583	0,0800	0,0378
Частка депозитів до запитання	0,4795	0,5217	0,4417	-0,0800	-0,0378
Коефіцієнт співвідношення процентних витрат до коштів клієнтів	0,1029	0,0745	0,0792	0,0047	-0,0238
Коефіцієнт співвідношення процентних витрат до строкових депозитів	0,1977	0,1557	0,1418	-0,0139	-0,0559
Відношення чистого прибутку до коштів клієнтів	0,0063	0,0104	0,0118	0,0015	0,0055

У 2017 р. відбулося зростання частки депозитів у зобов'язаннях і валюті балансу, а оскільки кошти клієнтів і так у 2016 р. становили більше 95% зобов'язань, це свідчило про необґрунтований крок у межах депозитної політики, натомість у 2018 р. ці показники дещо знизилися, що може вказувати на підвищення дієвості депозитної політики.

Втім для такого висновку необхідно також зважати на поступове зростання частки строкових депозитів, отже АБ «УКРГАЗБАНК» має можливість планувати терміни погашення коштів клієнтів. Водночас частка

депозитів до запитання зменшується, однак за період аналізу зменшуються і процентні витрати як у перерахунку на загальну величину коштів клієнтів, так і на 1 грн строкових депозитів.

Таким чином, банк залучає більше фінансових ресурсів, а витрачає менше у вигляді відсотків. У підсумку спостерігається щорічне зростання прибутку на 1 грн депозитів (рис. 2.17).

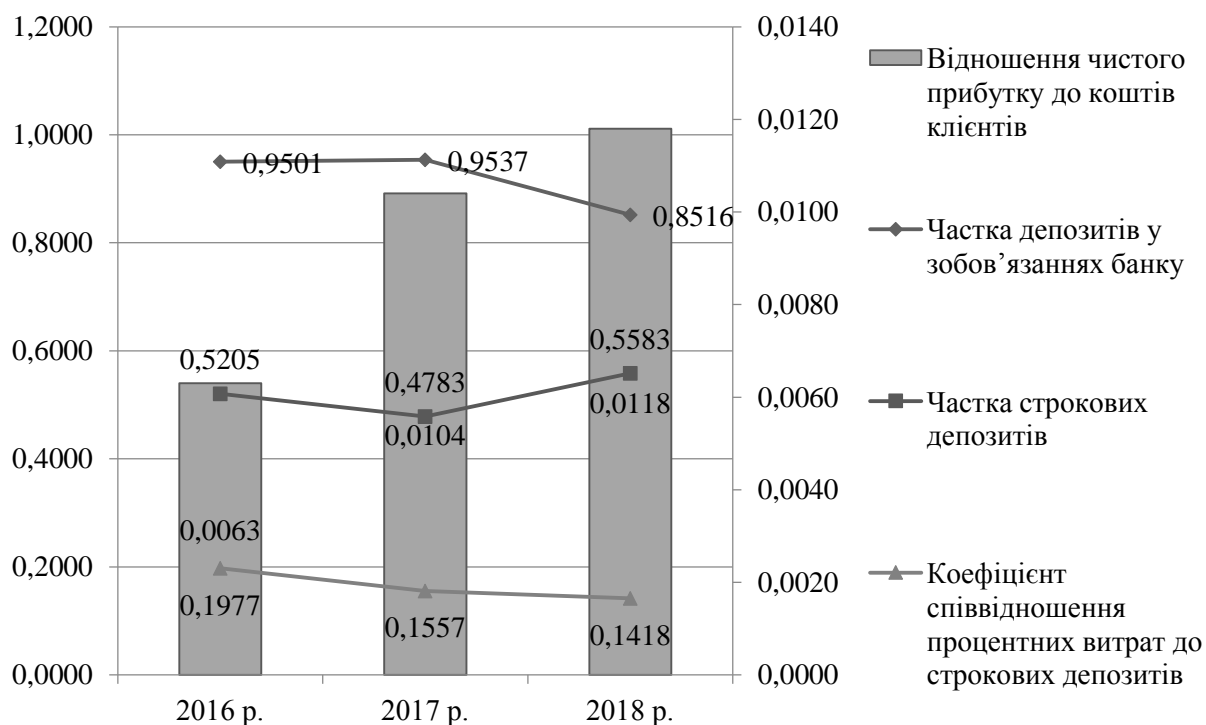

Рис. 2.17 – Динаміка основних відносних показників оцінювання дієвості депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»

Всі зазначені зміни щодо основних показників депозитних операцій АБ «УКРГАЗБАНК» свідчать, що в 2017 р. результативність депозитної політики не набагато перевищувала підсумки 2016 р., однак у 2018 р. відбулося підвищення дієвості депозитної політики банку. Проте, за сучасних умов АБ «УКРГАЗБАНК» має продовжувати пошук резервів і можливостей удосконалення своєї депозитної політики з орієнтацією на стратегічні перспективи розвитку банківської діяльності.

Висновки до розділу 2

Місія АБ «УКРГАЗБАНК» полягає в підтримці концепції сталого розвитку та сприяння екологічній відповідальності населення й бізнесу шляхом надання доступного фінансування екологічних проектів. Метою діяльності банку є здійснення банківської діяльності, спрямованої на отримання прибутку для власного розвитку та в інтересах акціонерів.

Сьогодні спостерігається досить нетипова динаміка, коли банк нарощує чисельність персоналу із незначним збільшенням кількості своїх відділень, адже більшість банків зараз навпаки скорочують чисельність персоналу, що пояснюється впровадженням і розвитком дистанційних каналів роботи з клієнтами.

Політика АБ «УКРГАЗБАНК» передбачає підтримку сталого рівня власного капіталу з метою забезпечення належної довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших учасників ринку, а також сталого розвитку бізнесу в майбутньому. Проведений аналіз за даними звітів про фінансовий стан банку засвідчив зростання активів, що є позитивною тенденцією. Проте це відбувається на тлі збільшення зобов'язань майже за незмінного розміру капіталу, що призводить до зниження його достатності.

За результатами здійсненого аналізу руху грошових коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку зусилля мають бути спрямовані на збереження і підтримання платоспроможності банківської установи за рахунок ефективної роботи з грошовими потоками з метою їх синхронізації.

Чистий прибуток АБ «УКРГАЗБАНК» щороку зростає, так за весь період аналізу він збільшився на 165,99% або в грошовому вираженні – на 479703 тис. грн. Якщо чистий прибуток банку демонструє щорічне зростання протягом 2016-2018 рр., то загальний сукупний дохід за цей період щороку зменшувався, так його зниження становило 826266 тис. грн або 82,19%. Така неоднозначність фінансових результатів може свідчити про певну нестабільність роботи АБ «УКРГАЗБАНК».

Таким чином, фінансові результати роботи АБ «УКРГАЗБАНК» є неоднозначними, адже фінансова стійкість дещо знизилася на тлі зростання чистого прибутку та зменшення сукупного доходу, рентабельність активів зростає, проте її рівень залишається досить низьким, а чистий спред має стабільно високе значення.

В 2017 р. відбулося зростання частки депозитів у зобов'язаннях і валюті балансу, а оскільки кошти клієнтів і так у 2016 р. становили більше 95% зобов'язань, це свідчило про необґрунтований крок у межах депозитної політики, натомість у 2018 р. ці показники дещо знизилися, що може вказувати на підвищення дієвості депозитної політики. Втім для такого висновку необхідно також зважати на поступове зростання частки строкових депозитів, отже АБ «УКРГАЗБАНК» має можливість планувати терміни погашення коштів клієнтів. Водночас частка депозитів до запитання зменшується, однак за період аналізу зменшуються і процентні витрати як у перерахунку на загальну величину коштів клієнтів, так і на 1 грн строкових депозитів. Таким чином, банк залучає більше фінансових ресурсів, а витрачає менше у вигляді відсотків. У підсумку спостерігається щорічне зростання прибутку на 1 грн депозитів.

Усі зазначені зміни щодо основних показників депозитних операцій АБ «УКРГАЗБАНК» свідчать, що в 2017 р. результативність депозитної політики не набагато перевищувала підсумки 2016 р., однак у 2018 р. відбулося підвищення дієвості депозитної політики банку. Проте, за сучасних умов АБ «УКРГАЗБАНК» має продовжувати пошук резервів і можливостей удосконалення своєї депозитної політики з орієнтацією на стратегічні перспективи розвитку банківської діяльності.

3 НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ АБ «УКРГАЗБАНК»

3.1 Удосконалення депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»

Однією з основних функцій банківської системи є раціональний розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і населення та спрямування їх у кредитно-інвестиційний процес. Без достатньої ресурсної бази банки не можуть у належних обсягах здійснювати кредитування поточних потреб юридичних та фізичних осіб, реалізовувати потужні інвестиційні проекти. Необхідною умовою досягнення зазначених цілей є залучення депозитних ресурсів.

Забезпечення банківської діяльності необхідними обсягами депозитних коштів є одним з пріоритетних напрямів, що визначають стратегічні напрями розвитку як їхньої діяльності, так і економіки України загалом. У банківській сфері проблема формування оптимальних за обсягами і термінами депозитних ресурсів стоїть, як правило, на першому місці, що дає можливість стверджувати про важливість депозитної політики. У цьому контексті вдосконалення депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» має теоретичне і практичне значення. Важливим аспектом є понятійне визначення механізму депозитної політики банку як комплексу форм, інструментів, організаційно-економічних методів управління процесом формування депозитної бази банків, за допомогою яких реалізується депозитна політика, що виходить із загальних напрямів діяльності банків [3].

Доцільно виділити такі ланки даного механізму:

- 1) взаємовідносини між банками та вкладниками;
- 2) організація депозитної діяльності банку;
- 3) формування депозитних ресурсів банку;
- 4) методи управління процесом залучення депозитів;

5) моніторинг і контроль.

Визначення основних складових депозитної політики може слугувати основою для формування методичних засад її розроблення в кожному банку, оскільки ці компоненти відображають усі головні аспекти організації депозитної діяльності, які мають бути врахованими при здійсненні відповідних операцій.

На практиці в кожному банку така політика повинна охоплювати два напрями: по-перше – це формування змісту самої депозитної політики; по-друге, вона повинна містити конкретні організаційно-управлінські заходи, спрямовані на її реалізацію.

Вихідними моментами для реалізації обох напрямів є цілі та завдання депозитної політики, а також її елементи, визначені відповідно до загальної мети діяльності банку, що отримує відображення в належному рівні прибутковості та ліквідності як основних критеріїв функціонування банківської установи.

На підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що механізм депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» не є досконалим на сучасному етапі. Одним із першочергових завдань є його вдосконалення, розроблення загальної концепції та відповідних важелів, що відповідали б сучасним потребам.

Для залучення потенційних джерел депозитних ресурсів потрібно створити умови для їх трансформації в реальні депозити. АБ «УКРГАЗБАНК» доцільно розробляти та впроваджувати нові форми і види депозитних рахунків (ощадні сертифікати, спільні, накопичувальні, пенсійні та інвестиційні рахунки), за якими необхідно в законодавчому порядку чітко встановити правовий режим цих депозитів та форму гарантування в разі банкрутства банків. Вирішення цих питань повинно забезпечуватись у міру появи нових видів депозитів на українському ринку фінансових послуг, щоб діяльність Фонду гарантування вкладів фізичних осіб була б якомога більш ефективною.

Основними джерелами фінансування активних операцій, які становлять найбільшу питому вагу у структурі банківських пасивів, виступають строкові

депозити та кошти на поточних рахунках. Останнє джерело ресурсів, на відміну від строкових депозитів, є більш дешевим, але разом з цим становить групу зобов'язань, яка характеризується підвищеним рівнем ризику. Як свідчить аналіз, значна частка залучених АБ «УКРГАЗБАНК» коштів має безстроковий чи короткостроковий характер і ця обставина лежить в основі негативної оцінки ресурсного потенціалу.

Переважно короткострокова структура депозитів диктує банкам необхідність орієнтуватися на короткострокові активні операції. Це зумовлено значною мірою тим, що значну частку зобов'язань банків становлять кошти юридичних осіб (43,7%), що є негативним, оскільки кошти на рахунках підприємств формуються в основному із коштів до запитання (63%). Основну частину банківських ресурсів повинні становити депозити населення, які є більш стабільним джерелом формування ресурсного потенціалу банку.

В процесі дослідження визначено, що основними факторами впливу на процес формування та реалізації депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» є: зовнішні фактори (державна політика щодо розвитку банківської сфери, рівень інфляції та процентних ставок за депозитами, рівень розвитку банківської системи та системи кредитно-фінансових інститутів, ступінь довіри вкладників до банку, демографічні фактори); внутрішні фактори (асортимент депозитних продуктів, наявність філійної мережі, спеціалізація банку і склад його клієнтів, кваліфікація персоналу).

АБ «УКРГАЗБАНК» доцільно застосовувати методику оцінки конкурентної позиції на основі методів SWOT-аналізу, що передбачає дослідження сильних і слабких сторін банку, можливостей та небезпек, характерних для конкретних умов діяльності у відповідний період, який дає можливість виявити як тактичні, так і стратегічні проблеми, подальший аналіз яких лежатиме в основі розроблення депозитної політики.

Якісну та кількісну оцінку показників, які найсуттєвіше впливають на конкурентну позицію депозитної політики банку та їх ранг, рекомендується визначати методом експертних оцінок (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Методика оцінки конкурентної позиції депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК»

№ з/п	Назва показника	Кількість балів		
		один	два	три
1	2	3	4	5
1.	Надійність та імідж банку	Банк надійний, має бездоганну репутацію	Банк має непогану репутацію	Виникають сумніви щодо надійності банку
2.	Обсяги діяльності			
2.1.	Частка банку на ринку	Від 20% і вище	10–20%	Менше ніж 10%
2.2.	Наявність мережі філій	Банк має розгалужену мережу філій	Банк має відділення в кожному регіональному центрі	Банк має незначну кількість філій і відділень
3.	Зростання обсягу депозитів	Приріст понад 20%	Приріст від 5 до 20%	Приріст менше ніж 5%
4.	Структура депозитного портфеля	Питома вага строкових депозитів понад 80%	Питома вага строкових депозитів 60-80%	Питома вага строкових депозитів менше ніж 60%
5.	Середній розмір депозиту	Понад 10 тис. грн	Від 5 до 10 тис. грн	Менше ніж 5 тис. грн
6.	Продуктова політика банку			
6.1.	Спектр депозитних послуг	Широкий спектр депозитних продуктів, який постійно оновлюється	Банк пропонує клієнтам повний спектр «класичних» депозитних продуктів	Портфель пропонованих банком депозитних продуктів неповний
6.2.	Унікальні характеристики депозитів	Клієнти банку мають значні переваги порівняно з клієнтами банків-конкурентів	Клієнти банку мають незначні переваги порівняно з клієнтами банків-конкурентів	Клієнти банку не мають жодних переваг порівняно з клієнтами банків-конкурентів
6.3.	Наявність інновацій, інформаційна складова, нові технології	Банк швидко впроваджує нові продукти (у т.ч. власні розробки), наявність технологічних новинок	Банк впроваджує нові продукти, що пропонуються конкурентами, недостатнє технологічне забезпечення	Банк повільно впроваджує інновації або не впроваджує взагалі, брак відповідного технічного забезпечення

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5
7.	Швидкість реагування банку на зміну процентних ставок за депозитами (процентна політика)	Банк регулярно переглядає процентні ставки та оперативно реагує на зміну ринкових умов	Банк дотримується середнього рівня процентних ставок за депозитами	Банк не узгоджує свої процентні ставки з ринковими умовами
8.	Технологічне супроводження	Високий рівень технологічного супроводження депозитних операцій	Середній рівень технологічного супроводження депозитних операцій	Низький рівень технологічного супроводження депозитних операцій
9.	Сервісні умови			
9.1.	Якість обслуговування	Високий рівень обслуговування (індивідуальний підхід до клієнтів)	Задовільний рівень обслуговування клієнтів	Незадовільний рівень обслуговування клієнтів
9.2.	Додаткові послуги	Банк активно розробляє та впроваджує додаткові послуги	Банк розробляє та планує впроваджувати додаткові послуги	Банк не надає додаткових послуг
10.	Рекламна кампанія	Банк активно рекламує на ринку депозитні продукти	Реклама депозитних продуктів ведеться в межах загальної реклами банку	Банк не рекламує депозитні продукти
11.	Рівень кваліфікації персоналу	Позитивний імідж керівництва банку, високий рівень професіоналізму працівників	Працівники підвищують свій професійний рівень	Недостатній рівень професіоналізму працівників

Кожен із цих показників оцінюється експертним методом шляхом призначення його важливості для депозитної політики банку. При цьому використовується така шкала оцінки значення будь-якого показника: «добре» – 3 бали; «посереднє» – 2 бали; «погане» – 1 бал.

Після цього проводиться ранжування показників та їх бальних оцінок за ступенем їх значимості та присвоєння їм відповідних рангів.

До процесу формування депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» слід віднести такі етапи:

- 1) встановлення параметрів депозитної політики банку відповідно до

напрямів його діяльності;

2) визначення напрямів депозитної діяльності та джерел формування депозитних ресурсів банку;

3) розробка проекту меморандуму депозитної політики банку;

4) оцінка та аналіз розробленого проекту підрозділами, відповідальними за реалізацію депозитної політики, та внесення відповідних зауважень, пропозицій, коректив;

5) затвердження остаточного варіанта депозитної політики банку;

6) впровадження політики в діяльність банку;

7) контроль за дотриманням параметрів депозитної політики банку;

8) корегування депозитної політики банку [38].

Формування чіткої та гнучкої депозитної політики банку є необхідною умовою раціональної організації діяльності банку у сфері залучення депозитів та відповідних відносин між банком та його вкладниками, що визначається перш за все правильною постановкою мети і стратегічних цілей депозитної політики банку, пріоритетів в обслуговуванні перспективних груп вкладників та використанні адекватних видів депозитних послуг як кінцевого банківського продукту, а також розробкою всіх необхідних технологічних процедур у формі спеціального алгоритму дій і заходів банківського персоналу та їх професійних обов'язків і повноважень у прийнятті рішень, що стосуються проведення депозитних операцій.

В остаточному варіанті депозитна політика банку як цілісна концепція його діяльності у сфері залучення депозитів є одним із внутрішніх факторів ефективної діяльності банку, підтримки його ліквідності. Як детальний план дій (програма) депозитна політика банку виступає вихідним моментом організації практичної депозитної діяльності банку [67].

Банкам доцільно створювати колегіальний орган – депозитний комітет, до складу якого, окрім вищого керівництва банку, увійшли б працівники управління депозитних операцій, кредитного управління, валютного управління, юридичного управління, управління маркетингом, управління

аналізу і статистики, а також фахівці інших підрозділів банку, які є найбільш дотичними і компетентними в питаннях організації депозитної діяльності банку. Саме ця структура повинна займатися заходами з розроблення та реалізації депозитної політики банку та контролювати хід їх виконання: інформувати власників і керівництво банку про нові можливості та переваги тих чи інших депозитних продуктів; надавати допомогу в організації депозитної діяльності банків; розробляти принципово нові механізми депозитної діяльності банків, які б ґрунтувалися на нормативно-законодавчій базі, спрямовані на збільшення обсягів залучення депозитних ресурсів, зменшення рівня впливу ризиків на депозитну діяльність банків та поліпшення фінансового стану банку в цілому [18].

Загальний розподіл функціональних обов'язків у ході роботи цього комітету, який займатиметься розробленням проекту депозитної політики банку, можна представити таким чином, щоб вони працювали над визначенням стратегічних напрямів депозитної політики банку на основі представлених фахівцями експертних оцінок. Розроблення змісту депозитної політики із деталізацією всіх конкретних операцій та процедур слід покласти на керівників управлінь та практичних працівників банку, які виконуватимуть у депозитному комітеті функції експертів [30].

З метою активізації процесів залучення коштів населення та юридичних осіб до активного банківського обороту АБ «УКРГАЗБАНК» варто впроваджувати нові види банківських депозитів, зручних для клієнтів: пов-рахунки, super pow – рахунки, вклади, дохід на які нараховується за складними процентами, депозитні рахунки грошового ринку та різні (святкові, відпускні, інвестиційні) депозити; активніше залучати кошти громадян України в іноземній валюті, залучаючи активніше при цьому до обслуговування й іноземних громадян; прискорити реалізацію державної програми автоматизованої системи безготівкових розрахунків.

Наявність розгалуженої мережі філій є фактором, що визначає можливість банку залучати депозитні ресурси у різних регіонах країни та

просувати ці послуги до вкладника (кінцевого споживача).

У великих промислово-торгових центрах зосереджений основний фінансово-банківський капітал. Такі регіони, як м. Київ, Дніпропетровська, Запорізька, Харківська та Одеська області знаходяться на перших місцях за кількістю банківських установ у регіоні. Відповідно, такі області як Рівненська, Волинська, Вінницька, Закарпатська, Кіровоградська та ряд інших областей, демонструють невисокий рівень банківської активності. Найбільша концентрація банків та філій спостерігається у Києві, що пов'язано зі сприятливими умовами кон'юнктури столичного ринку для банків, із зосередженістю у фінансовому центрі основної маси грошей – коштів бюджету, заощаджень населення, коштів юридичних осіб.

У процесі дослідження зроблено висновок, що з метою обслуговування клієнта, з максимально можливим комфортом, традиційними заходами банків є розширення мережі філій та продовження часу обслуговування. Однак із розвитком сучасних технологій нині АБ «УКРГАЗБАНК» доцільно ширше користуватися віддаленим (дистанційним) банківським обслуговуванням фізичних і юридичних осіб через банкомати, управління рахунком (банкінг) через телефон, Інтернет тощо. Технологія дистанційного управління передбачає надання клієнтом розпоряджень банку щодо його власного рахунку. За допомогою цього виду обслуговування клієнт матиме змогу здійснювати практично всі операції, пов'язані з банківським обслуговуванням. Основним напрямом розвитку банківського дистанційного обслуговування клієнтів повинні стати такі канали просування банківських послуг, як маркетинг через Інтернет, інтерактивні філії тощо [46].

Використовуючи ключові поняття депозитного ринку, в інтересах диверсифікації депозитного портфеля банку, запропоновано розрахунок системи показників для оцінки його якості, оптимізації та ефективної комбінації ресурсів АБ «УКРГАЗБАНК» (табл. 3.2).

Ці показники дозволяють оцінити реальний стан депозитного портфеля банку як станом на відповідну дату, так і в динаміці, що дає змогу на основі

отриманих даних зробити висновки щодо якості депозитних ресурсів, якими розпоряджається банк, і визначити напрями її поліпшення на перспективу.

Таблиця 3.2 – Показники аналізу ефективності формування і використання депозитних ресурсів АБ «УКРГАЗБАНК»

№ з/п	Назва показника	Спосіб розрахунку	Характеристика показника
1	2	3	4
1.	Частка стійких депозитів у депозитному портфелі банку	$q_{сд} = D_c / \Sigma D$, де $q_{сд}$ – частка сталих депозитів у депозитному портфелі банку; D_c – сума стійких депозитів банку; ΣD – сукупний обсяг депозитів	Вимірює квоту стабільних депозитних ресурсів у сукупних депозитах банку
2.	Співвідношення стійких депозитів до активів банку	$a_{сд} = D_c / \Sigma A$, де $a_{сд}$ – співвідношення стійких депозитів до активів банку; ΣA – сукупний обсяг банківських активів	Відображає ступінь фінансування активів за рахунок стійких депозитів. Високе його значення свідчить про стабільність депозитної бази банку
3.	Співвідношення стійких депозитів до кредитів та інвестицій банку	$a_{кі} = D_c / \Sigma (K + V_{цп})$, де $a_{кі}$ – співвідношення стійких депозитів до кредитів та інвестицій банку; K – загальний обсяг кредитних вкладень банку станом на відповідну дату; $V_{цп}$ – загальний обсяг вкладень банку в цінні папери	Характеризує можливість здійснення банком кредитних операцій та активних операцій банку з цінними паперами за рахунок стійких депозитів, а зростання його значення є для банку бажаною тенденцією
4.	Співвідношення нестабільних депозитів до активів банку	$a_{нсд} = D_{нс} / \Sigma A$, де $a_{нсд}$ – співвідношення нестабільних депозитів до активів банку; ΣA – сукупний обсяг банківських активів; $D_{нс}$ – сума нестабільних депозитів банку	Відображає рівень фінансування активів банку за рахунок нестабільних депозитів. Що вищим є значення цього показника, то більше банк є залежним від нестабільних джерел депозитних ресурсів
5.	Співвідношення нестабільних депозитів до кредитів та інвестицій банку	$a_{нкі} = D_{нс} / \Sigma (K + V_{цп})$	Відображає ступінь фінансування активів за рахунок нестійких депозитів
6.	Питома вага нестабільних депозитів у сукупних депозитних ресурсах	$q_{нсд} = D_{нс} / \Sigma D$, де $q_{нсд}$ – частка нестабільних депозитів у депозитному портфелі банку	Відображає частку нестабільних депозитів у сукупних депозитах банку. Рекомендована тенденція для банку – зниження

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
7.	Співвідношення отриманих міжбанківських депозитів до сукупних активів банку	$a_{мб} = МБ_о / \Sigma A$, де $a_{мб}$ – співвідношення отриманих міжбанківських депозитів до сукупних активів банку; $МБ_о$ – обсяг залучених міжбанківських депозитів	Характеризує ступінь фінансування активних операцій банку за рахунок залучених депозитів від інших банків
8.	«Динамічний» коефіцієнт	$k_d = d_{сд} / d_a$, де k_d – «динамічний» коефіцієнт; $d_{сд}$ – динаміка зростання стабільних депозитів; d_a – динаміка зростання активів	Свідчить про те, до якого ступеня зростання активів фінансується за рахунок зростання стабільних депозитів. Позитивною тенденцією для банку вважається зростання цього показника
9.	Співвідношення кредитів та інвестицій (брутто) і стабільних депозитів	$a_{к(б)} = \text{Кредити та інвестиції (брутто)} / \text{стабільні депозити}$	Характеризує забезпечення здійснення банком кредитних та інвестиційних (брутто) за рахунок стабільних депозитів
10.	Співвідношення кредитів та інвестицій (нетто) і стабільних депозитів	$a_{к(н)} = \text{Кредити та інвестиції (нетто)} / \text{стабільні депозити}$	Характеризує забезпечення здійснення банком кредитних та інвестиційних (нетто) за рахунок стабільних депозитів

Доцільно також розвивати специфічну модель організації багаторівневого ринку кредитних та депозитних ресурсів – міжбанківську електронну біржу кредитних ресурсів шляхом використання Інтернет на основі розроблення типового програмного забезпечення, завдяки якому кожен банк може стати учасником міжбанківського ринку, організувавши при бажанні свій внутрішньобанківський ринок, аби підвищити ефективність використання власних кредитних ресурсів. Така система забезпечує оперативний пошук банків-партнерів та укладення угод між ними, а також дасть головним банкам можливість оперативно управляти діяльністю своїх філій як на внутрішньобанківському, так і на міжбанківському ринку кредитних та депозитних ресурсів [60].

Для вдосконалення механізму залучення вкладів фізичних та

юридичних осіб пропонується також зосередити увагу на рекламі банківських послуг. Підрозділам маркетингу та реклами, які створені в АБ «УКРГАЗБАНК», необхідно поліпшити інформаційні потоки, ефективно надавати інформаційні та консалтингові послуги, що спрямовані на зацікавлення існуючих та потенційних вкладників у депозитних послугах банків.

З метою створення логічної системи орієнтованості на клієнта банку доцільно: проводити опитування серед клієнтів відносно якості обслуговування та виконання зобов'язань перед клієнтом; здійснювати постійну оцінку клієнтів з метою визначення подальших напрямів підвищення якості їх обслуговування та задоволення їхніх потреб у депозитних послугах; вживати відповідних заходів у разі зниження обсягів продажу депозитних продуктів банку, спрямованих на використання цінових і нецінових методів управління депозитною діяльністю банку.

3.2 Формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг

Однією з основних функцій банківської системи є раціональний розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і населення та спрямування їх у кредитно-інвестиційний процес. Без достатньої ресурсної бази банки не можуть у належних обсягах здійснювати кредитування поточних потреб юридичних та фізичних осіб, реалізовувати потужні інвестиційні проекти.

З огляду на це важливого значення та актуальності набуває обґрунтування ролі депозитних операцій банків як вирішального фактора економічного зростання та стабільності банківської системи, а також розробка практичних рекомендацій щодо формування стратегії банку на ринку депозитних послуг [45].

Необхідною передумовою забезпечення стійких позицій АБ «УКРГАЗБАНК» у конкурентній боротьбі за вкладника і успішної реалізації цілей депозитної політики є дослідження спектру пропозицій даного виду послуг інших банківських установ в межах відповідного регіону чи цільової групи клієнтів та розробка відповідної стратегії на ринку. Враховуючи загострення міжбанківської конкуренції особливої актуальності набувають питання формування такої стратегії у сфері депозитних послуг, що здатна перетворити простого вкладника на надійного партнера банку та забезпечити їх стійкі і тривалі ділові стосунки.

На процес залучення депозитних коштів впливають фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, які повинні бути враховані при розробці депозитної політики банку та її реалізації. При цьому, на стратегічному рівні управління депозитною базою банку спирається на регулювання попиту і пропозиції депозитних послуг та розробку депозитної стратегії банку. На тактичному рівні управління депозитними ресурсами банку передбачає, насамперед, налагодження чіткого моніторингу кількості та якості депозитного портфеля. Під депозитною стратегією банку розуміємо сукупність методів та інструментів для формування депозитного портфеля банку, а також комплекс заходів щодо зміцнення його конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів [37].

Ефективно організована депозитна політика може стати визначним фактором надійності банку, його фінансової стабільності, передумовою досягнення показників платоспроможності та ліквідності. Останнім часом в наукових дослідженнях та практичних оглядах перш за все проводять кількісну оцінку депозитної політики за допомогою коефіцієнтного аналізу, аналізу динаміки та структури депозитних ресурсів, оцінки витрат на їх залучення тощо. На нашу думку, дані методи не дають змоги оцінити депозитну політику банку з точки зору конкурентоспроможності, виявити її слабкі сторони та стати основою для розробки депозитної стратегії.

Такий аналіз пропонуємо здійснювати за допомогою ситуаційного аналізу, у ході проведення якого виявляються динамічні характеристики окремих сегментів ринку депозитних послуг та ступінь їх охоплення, та експертного методу за наступними критеріями: надійність та імідж банку, обсяги діяльності банку, спектр депозитних послуг, технологічне супроводження депозитних операцій, сервісні умови, інтенсивність та якість рекламної кампанії, рівень кваліфікації персоналу. На основі результатів проведеного аналізу депозитної політики, керівництво банку може обрати одну із стратегій поведінки на кожному з виділених ринкових сегментів:

1) консервативна стратегія – надання існуючих послуг існуючим клієнтам;

2) дезінвестиційна стратегія – скорочення або припинення надання даної послуги на даному сегменті ринку;

3) стратегія проникнення – робота в освоєному сегменті ринку щодо просування існуючих банківських продуктів новим споживачам;

4) стратегія розвитку – передбачає продаж раніше розроблених послуг на новому сегменті ринку;

5) інноваційна стратегія – пропозиція якісно нових або модифікованих послуг на існуючих сегментах ринку;

6) стратегія диверсифікації – пропозиція нових послуг на нових ринках.

Аналіз діяльності банків України щодо залучення депозитних ресурсів показав, що здебільшого вони націлені на співпрацю з уже існуючим колом клієнтів. Враховуючи велику залежність банку від зовнішніх ресурсів, які є достатньо обмеженими в період фінансової кризи та необхідність залучення якомога більшої кількості вкладників, нарощення депозитного портфелю можливо, перш за все, за допомогою використання нецінових методів управління [68].

В сучасних умовах дуже важливим фактором, що впливає на кількість залучення депозитних ресурсів, є довіра населення. Таким чином, повернення довіри клієнтів з метою збільшення обсягів депозитів, які є одним з основних

джерел банківських ресурсів, є пріоритетним завданням будь-якого банку [8].

Найбільш ефективним шляхом повернення довіри клієнтів до банку є формування позитивної суспільної думки навколо його діяльності. Тому першочерговим завданням депозитної стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» є підтримка його іміджу як стабільного та надійного банку. За вирішення цього завдання в першу чергу відповідають служби зв'язків з громадськістю та маркетингу. Також не менш важливим є розширення спектру депозитних продуктів, що пропонуються вкладникам, та введення програм лояльності з метою утримання клієнтів та залучення нових вкладників.

Отже, в умовах кризових явищ в економіці депозитна стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» з метою нарощення депозитного портфелю повинна бути спрямована на:

- 1) залучення нових клієнтів (стратегія розвитку та стратегія диверсифікації);
- 2) утримання існуючих клієнтів (стратегія проникнення);
- 3) впровадження нових напрямків розвитку в продуктах та послугах (інноваційна стратегія).

При розробці заходів для кожної з вищенаведених стратегій банку необхідно врахувати зміни, які відбулися в поведінці споживачів депозитних послуг внаслідок банківської кризи. Дані зміни перш за все позначилися на виборі строку депозитів, валюти вкладів, типу продуктів та розподілу стратегій клієнтів (табл. 3.3).

Депозитна стратегія банку обов'язково має включати такі маркетингові інструменти як реклама, зв'язки з громадськістю (PR) та інформаційний супровід.

Першим кроком на шляху підтримки репутації банку є такий загальновідомий маркетинговий інструмент як реклама. Слід зазначити, що якщо до початку кризових явищ в економіці найбільш розповсюдженою в банківському секторі була реклама різноманітних кредитних програм, то в умовах сьогодення банкам необхідно сконцентрувати увагу саме на рекламі

банківського бренду взагалі, або імідж-рекламі.

Таблиця 3.3 – Зміни в поведінці споживачів депозитних послуг внаслідок кризових явищ

Характеристики	До кризи	Після кризи	Висновки
Строковість депозитів	6–12 місяців	До 3 місяців	Клієнти зменшують строки вкладень. Важливим фактором є можливість вибору дати закінчення депозитного договору
Валюта вкладів	Переважання гривневих вкладів	Підвищення частки вкладів в іноземній валюті	Відбувається активна диверсифікація портфелів депозитів по валютам
Типи продуктів	Максимальні відсоткові ставки та можливість поповнення	Можливість зняття та рівень відсоткових ставок	Для клієнта пріоритетним є можливість зняття депозитів та підвищення ставки при збільшенні розмірів депозитів
Стратегії клієнтів	Рівномірний розподіл клієнтів по банкам в залежності від їх стратегії	Різкий розподіл клієнтів на «гравців» та «вкладників»	Частина клієнтів є «гравцями», що обирають банки, які пропонують дуже високі відсоткові ставки, інші – стабільність та гарантії

Імідж-реклама – це створення сприятливого іміджу банку і його послуг.

Вона спрямована не тільки на потенційних клієнтів, але і на більш широку аудиторію. Її основними завданнями в кризових умовах є формування у споживача позитивного іміджу банку. Найбільш ефективні для даного виду реклами є такі рекламні засоби як рекламні бігборди, лайтбокси, реклама в газетах і журналах, участь у благодійних акціях (з висвітленням у пресі, на радіо, телебаченні), рекламні ролики, реклама на транспорті.

При розробці реклами необхідно акцентувати увагу населення саме на приналежності установи до міжнародної банківської групи. Аналіз 10 найбільш стабільних банків України, який був складений за результатами опитування авторитетних інвестиційних компаній [14], серед яких Dragon Capital, Astrum Investment Management, Bonum Group, Concorde Capital, Pheonix Capital, Foyil, «Арт-капітал», «Тройка Діалог Україна», «Кінто», показав, що практично всі вони є банками з іноземним капіталом. Тому при

розробці реклами для даних банків необхідно акцентувати увагу населення саме на приналежності установи до міжнародної банківської групи.

Для клієнтів це є свідченням, по-перше, підтримки материнської компанії, а також іноземного досвіду з надання фінансових послуг. Також не менш ефективним є використання в рекламі посилань на досвід роботи банку на ринку України, рейтинги міжнародних організацій, присвоєні банку нагороди.

Якщо в банку є достатньо коштів на рекламу, то після підтримки свого бренду він може розпочати рекламну акцію щодо конкретного депозитного продукту або депозитних програм взагалі. Під час такої реклами необхідно зробити акцент на стабільність та надійність банку, а також обов'язково згадати про те, що банк є членом Фонду гарантування вкладів, що є додатковою гарантією повернення депозитних коштів клієнту [36].

Банк може використовувати рекламу в газетах і журналах, на радіо і телебаченні, різні види міської реклами (рекламні щити за допомогою малюнків і світла, реклама поштою – адресна і безадресна – у виді прес-релізів, річних доповідей, традиційних бюлетенів, каталогів, листівок і буклетів; участь у виставках, різного роду рекламні сувеніри; вибір рекламних гасел або девізу банку, а також інші види реклами).

Реклама в газетах і журналах гнучка, оперативна, має широке охоплення місцевого ринку, визнання і легке сприйняття. Її негативні риси – це короткочасність існування, все ще невисока якість відтворення, незначна контактна аудиторія. Необхідно зазначити, що на нашу думку, реклама і бренду, і депозитних продуктів не має містити слів про кризу. Адже постійне нагадування споживачеві про це може відштовхнути його, так як кризові явища в економіці країни в першу чергу торкнулися саме банківського сектору, що й призвело до недовіри населення до банківських установ [16].

Окрім реклами банкам необхідно постійно демонструвати свою роботу. Це завдання можна реалізувати шляхом активної діяльності PR-служб банку з метою досягнення лояльного відношення до діяльності банку. В основі PR

лежать вміння та бажання налагодити контакт та вигідний двосторонній зв'язок із громадськістю. На відміну від реклами та стимулювання продажу продуктів банку, заходи PR мають довгострокову дію та спрямовані в першу чергу не на потенційних клієнтів банку, а на зовнішнє середовище та громадську думку.

Діяльність PR полягає в організації заходів з благодійної допомоги, спонсорства, прес-конференцій, презентацій, «круглих столів», а також постійному оновленні web-сайтів та тісній співпраці зі ЗМІ (інформування населення про задовільні фінансові результати діяльності, отримані нагороди, благодійні акції тощо). PR передбачає повне інформування громадськості про продукти та послуги банку, аналіз ситуації та прогнозування можливої реакції навколишнього оточення на певні дії банку. Важливою функцією PR є також роз'яснення соціальної ролі банківського бізнесу. Відносини з громадськістю залежно від суб'єктів впливу можуть будуватися за такими напрямками:

- організація зв'язків із засобами масової інформації;
- зв'язки з цільовими аудиторіями;
- відносини з органами державної влади і управління.

Встановлення безпосередніх контактів із засобами масової інформації надає можливість постійного розповсюдження корисної для банку інформації з метою привернення уваги до його діяльності. Найчастіше для цього використовують прес-конференції, прес-релізи, інтерв'ю з керівниками банків, публікацію аналітичних статей і виступів керівництва банку.

Безпосередні контакти з цільовими аудиторіями сприяють зміцненню взаєморозуміння між банком і визначеними групами споживачів. Вони можуть здійснюватися у формі семінарів, конференцій, зустрічей, роз'яснень певних цільових програм банку тощо. Відносини з державними органами мають за мету здійснення впливу на процес прийняття законодавчих і нормативних рішень. Така діяльність банку набуває характеру лобіювання інтересів, яке може здійснюватися як у прямій (персональній) формі, а також опосередковано.

Дієвим інструментом на шляху повернення довіри суспільства може стати благодійність, меценатство та спонсорство, адже проведення благодійних акцій у лікарнях, дитячих будинках, навчальних закладах, по-перше, буде свідченням стабільного фінансового стану банку, а, по-друге, бажанням установи допомогти населенню в період економічної кризи [59].

Проте, в умовах жорсткої конкуренції за кожного вкладника, крім вищезазначених заходів, не менш важливими є заходи, спрямовані на утримання клієнта, який вже прийшов до банку. Для цього банку необхідно розширити асортимент депозитних продуктів, розробити програми лояльності як для нових, так і для існуючих вкладників, забезпечити комплексне обслуговування клієнтів. Крім того кожному споживачу фінансових послуг необхідно надати якісний рівень обслуговування висококваліфікованим персоналом, запропонувати клієнту альтернативні депозитні або інші продукти.

В сучасних складних умовах розвитку банківської системи основними складовими депозитної стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» повинні бути стратегія розвитку та диверсифікації, стратегія проникнення та інноваційна стратегія.

При цьому головне завдання депозитної стратегії полягає в поверненні довіри вкладників, що сприятиме збереженню та нарощенню депозитних ресурсів банку. Досягнення цієї мети може бути забезпечено шляхом використання нецінових методів управління депозитними ресурсами із застосуванням маркетингових інструментів.

Крім того, АБ «УКРГАЗБАНК» доцільно розвивати систему управління якістю депозитних послуг. Під якістю банківської депозитної послуги слід розуміти сукупність її властивостей та характеристик, спроможних задовольнити існуючі потреби клієнтів. Результати споживання клієнтами депозитних послуг нематеріального характеру являють собою сприйняття таких якісних параметрів послуг, як надійність, конфіденційність, доброзичливість персоналу. Визначені результати споживання депозитних послуг клієнтами банку формують його репутацію, яка є основою іміджу.

Враховуючи специфічні особливості всіх банківських послуг, особливо їх нематеріальний (абстрактний) характер, можна виділити такі рівні якості депозитної послуги банку:

- сутність послуги;
- якість її надання клієнтам;
- можливість надання додаткових послуг, які виходять за межі очікувань клієнтів;
- потенціал послуги, який забезпечує клієнту максимально високу ефективність її використання, а банку – зменшення витрат [23].

Найвищий рівень якості депозитної послуги, який забезпечує найбільш повну реалізацію її ринкового потенціалу, може бути підтриманий тільки за рахунок виконання трьох етапів обслуговування: до укладання договору і відкриття рахунку, під час функціонування рахунку та після закінчення дії договору.

Наявність зазначених етапів в депозитному обслуговуванні може, на нашу думку, суттєво підняти рівень клієнтського задоволення, створити у клієнтів відчуття унікальності отриманих послуг і забезпечити банку конкурентні переваги.

Саме зазначені рівні якості депозитної послуги, постійна зміна очікувань клієнтів під впливом конкуренції на банківському ринку спонукають банк до систематичного підвищення якості депозитних послуг. Така робота має носити постійний характер і має бути чутливою до змін клієнтських потреб. Це зумовлює необхідність управління якістю депозитних послуг.

Результатами впровадження системи вимірювання якості депозитних продуктів можуть бути розробка стандартів якості депозитних послуг, перепрофілювання відділень банку, визначення якості їх роботи.

Стандарти якості визначають кількісні й якісні характеристики депозитних послуг і дозволяють забезпечити їх типовість у всіх установах банку. Тому заходи щодо розробки стандартів якості і всієї системи управління якістю депозитних послуг є особливо актуальними для банків, які

мають розгалужену збутову мережу, що зокрема стосується АБ «УКРГАЗБАНК».

Впровадження стандартів якості депозитного обслуговування не тільки сприяє його поліпшенню, але й формує корпоративну культуру банку, що, безперечно, знижує абстрактність (невизначеність) банківських послуг.

Якість депозитних послуг, яка закріплена у стандартах, має періодично коригуватися, оскільки конкурентне середовище на банківському ринку постійно впливає на зміну вимог клієнтів щодо їх надання.

Вплив конкурентного середовища на зміну стандартів якості депозитних послуг відбувається за такими напрямками:

- поліпшення параметрів якості продуктів у конкурентів;
- посилення вимог до якості депозитних послуг банку з боку існуючих та потенціальних клієнтів, оскільки поступово зростає їх обізнаність у фінансових послугах і з'являються альтернативні варіанти депозитного обслуговування.

Стандарти депозитних послуг змінюються в результаті проведення аудиту їх якості. Така перевірка може проводитись в межах внутрішнього аудиту, коли в якості інстанції, що перевіряє, виступають співробітники банку або запрошуються сторонні експерти-консультанти. Джерелами інформації при проведенні аудиту якості депозитних послуг можуть бути як самі клієнти, їх рекламації та пропозиції, так і тотальна перевірка якості послуг експертами [47].

Інформація про результати аудиту якості депозитних послуг може надходити із первинних і вторинних джерел. До первинних слід віднести опитування, спостереження, перевірку якості зовнішніми та внутрішніми експертами. Високою ефективністю визначається таке джерело вторинної інформації, як аналіз клієнтських рекламацій.

Аудит якості депозитних послуг АБ «УКРГАЗБАНК» пропонуємо проводити за наступною схемою:

- 1) інформування банківського персоналу про мету, методи та часові

інтервали проведення аудиту;

2) перевірка асортименту депозитних послуг на предмет його оптимальності, відповідності вимогам клієнтів та конкурентного середовища;

3) презентація результатів перевірки якості депозитних послуг в залежності від рівня споживачів інформації та внесення відповідних змін в асортимент депозитних послуг.

Для впровадження і підтримки визначених стандартів якості депозитних послуг в банку має бути налагоджена система внутрішнього маркетингу, яка передбачає спеціальну підготовку персоналу, зайнятого безпосереднім обслуговуванням клієнтів, та його заохоченням.

Внутрішній маркетинг має стати необхідним компонентом банківської діяльності, оскільки значна частина проблем виникає в результаті неурегульованості відносин між персоналом та клієнтами та неузгодженості їх інтересів.

Розробка депозитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку та вдосконалення банківської діяльності в процесі залучення й акумулювання ресурсів, розвитку депозитних операцій та підвищення їх ефективності. Саме тому потребують уточнення механізми диверсифікації депозитного портфеля, гнучкості формування депозитної політики банку, в їх комплексі із кредитною політикою, що своєю чергою залежить від якості формування банком оптимальних стратегічних напрямів розвитку на ринку депозитних послуг. Актуальність цієї теми спричинена складністю та проблемністю її вирішення за сьогоденних несприятливих умов як в економіці, так і в банківській системі [64].

Депозитна політика АБ «УКРГАЗБАНК» має ґрунтуватися на дослідженні досягнутого рівня розвитку депозитних відносин з клієнтами і бути націленою на їх вдосконалення та розвиток. АБ «УКРГАЗБАНК» важливо розробляти депозитну політику насамперед тому, що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів.

Під час вирішення завдань депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» має враховувати зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на формування стратегії банку на ринку депозитних послуг (рис. 3.1).

Рис. 3.1 – Фактори, що впливають на формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг

Головною передумовою успішного довгострокового розвитку банку є наявність та ефективна реалізація системи стратегічного менеджменту, що являє собою процес прийняття та реалізації стратегічних рішень, зміст яких полягає у виборі, заснованому на порівнянні наявного потенціалу банку з можливостями та загрозами його зовнішнього середовища.

Основними завданнями стратегічного менеджменту щодо депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» є:

- постійне управління рухом банку до поставлених цілей (забезпечення позитивної динаміки зростання та підвищення конкурентоспроможності

шляхом концентрації ресурсів на позиціях, принципових для досягнення встановленої мети);

– зниження ризиків впливу зовнішнього середовища (забезпечення регламентації дій у різних ситуаціях: нестабільність ринків, девальвація, зміна умов конкуренції, зниження прибутковості, зміна принципових положень законодавства та ін.) шляхом попередньої підготовки до подібних ситуацій, що дозволяє в разі їх виникнення діяти за планом, коригуючи його певним чином, а не намагаючись терміново розробляти новий алгоритм розвитку.

Виходячи із специфіки операцій банку, можна виділити стратегії його розвитку.

Депозитно-акумуляційна стратегія банку – це його тактика щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації їх джерел [29].

З метою ефективного проведення депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» доцільно розробляти відповідний стратегічний план, призначенням якого є планування депозитних послуг у встановленні граничних розмірів депозитної бази, її місця в ресурсному потенціалі банку та засобах його реалізації щодо цільових ринків та клієнтів, обсягів, структури депозитів юридичних і фізичних осіб, форм та пріоритетів депозитної діяльності.

При розробці стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг необхідно враховувати такі принципи:

- максимізація прибутку;
- забезпечення стійкості ресурсної бази та рівня банківської ліквідності;
- гнучкість асортиментної і цільової політики та пристосування окремих параметрів збуту до вимог клієнтів.

Різноманіття депозитних операцій є важливою складовою стратегії банку в управлінні активами та пасивами, оскільки сприяє формуванню коштів для проведення активних операцій з метою отримання прибутку. Тому

можна стверджувати, що банківський прибуток починає формуватися на етапі реалізації депозитної стратегії комерційного банку.

Характер активних операцій, попит на них із боку клієнтів банку потребують формування адекватної ресурсної підтримки. Очевидно, що при такому підході первинну роль відіграють структура і розміри ресурсів банку, у т.ч. депозитних.

Якісно розроблена депозитна стратегія, що має максимально задовольняти різні цільові потреби клієнтів шляхом розробки і впровадження модифікацій окремих депозитів, передбачає встановлення детально обміркованих параметрів депозитних продуктів. Це дасть змогу залучати більшу кількість клієнтів, завойовувати нові сегменти ринку і проводити успішну конкурентну боротьбу [34].

Передумовами до розробки депозитної стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» є:

- проведення маркетингових досліджень ринку депозитних послуг та оцінка впливу політики НБУ на його стан і тенденції розвитку;
- аналіз продуктової, цінової, збутової та комунікаційної політики банків-конкурентів на депозитному ринку;
- здійснення SWOT-аналізу депозитної діяльності банку.

Розробка депозитної стратегії розвитку банку – це комплекс дій із досягнення бажаної позиції банку на депозитному ринку та встановленої частки депозитів у залучених ресурсах. Стратегічні цілі АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг повинні відображати:

- ринкову позицію (досягнення лідерства в певному сегменті ринку, підвищення частки ринку до певного рівня, утримання ринкових позицій тощо);
- інновації (використання нових методів ведення бізнесу, впровадження нових видів депозитних послуг, освоєння нових ринків, застосування нових технологій або методів управління та ін.);
- використання ресурсів (визначення потреб у депозитних ресурсах, забезпечення її стабільності);

- прибутковість (абсолютні та відносні вимірники прибутковості);
- систему управління (підвищення ефективності менеджменту).

Необхідно враховувати вплив таких зовнішніх факторів, як ситуація в країні, структура доходів та витрат населення тощо. Стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг тісно пов'язана із загальною метою банку, його завданнями щодо визначення позицій на депозитному ринку (рис. 3.2).

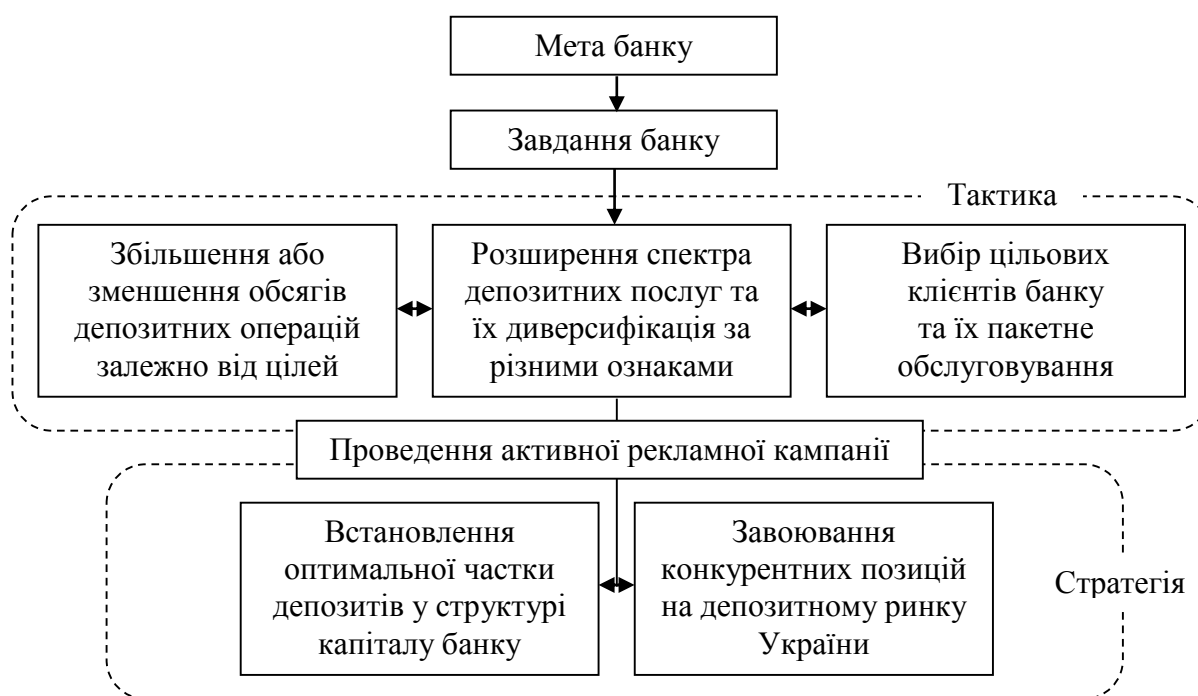

Рис. 3.2 – Формування стратегії АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг

Залежно від величини банку, стратегічний план його розвитку затверджується та реалізовується на відповідних ієрархічних рівнях. Важливим моментом у реалізації депозитної стратегії є залучення та утримання заможних клієнтів, у т.ч. фізичних осіб.

Залучення на депозитне обслуговування необхідної кількості клієнтів – фізичних осіб залежить, на сьогоднішній день, не лише від зручних та привабливих умов, високої якості депозитних продуктів банку, але й від можливості отримати комплексне обслуговування.

Система комплексного обслуговування клієнта передбачає купівлю не лише депозитного продукту, а й інших банківських і небанківських продуктів (послуг) на пільгових умовах.

Так, сьогодні АБ «УКРГАЗБАНК» відкрив своїм клієнтам, партнерам і навіть конкурентам АРІ банку та його провідні сервіси, наприклад LiqPay. Один із прикладів такого сервісу – послуга «електронний нотаріус», тобто система верифікації особи клієнта. Це АРІ, що дає можливість з відома клієнта надавати його верифіковані персональні дані (паспортні дані, скановані копії документів тощо) стороннім сервісам на їхній запит. Платіжні сервіси для мерчантів і соціальних мереж, віджети і «платіжні» кнопки на блогах – цим уже користуються тисячі клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК».

Також банк упровадив інтерактивну SMS-систему контролю якості обслуговування. Кожному відділенню, касі, банкомату банку були присвоєні свої унікальні номери. Цей номер бачить кожен клієнт в офісі банку, і якщо йому доводиться чекати надання послуги або його не влаштовує якість обслуговування, клієнтові достатньо надіслати SMS із кодом відділення на спеціальний номер. Через кілька секунд це SMS-повідомлення читає керівник банківського відділення і може вжити заходів для вирішення проблем клієнта. Якщо ж проблему не вдалося вирішити на місці, повторні SMS зі скаргами клієнтів отримують вже топ-менеджери банку.

З метою вдосконалення системи комплексного обслуговування фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» можуть бути використані різноманітні форми роботи, а саме:

а) надання споживчих кредитів власникам депозитних рахунків. Споживчі кредити можуть надаватися під гарантії корпоративних клієнтів їх співробітників або фізичній особі за умови наявності певної суми на її депозитному рахунку (з урахуванням чинників її кредитоспроможності).

б) об'єднання банківських та страхових послуг. При цьому банк за власний рахунок:

– страхує власників пластикових карток – вкладників від нещасних

випадків;

- страхує власників пластикових карток, які від'їжджають за кордон;
- здійснює страхування життя вкладників, пенсійне або медичне страхування;

страхування;

– здійснює страхування цінностей, що зберігаються в депозитних сейфах (наприклад, страхування цінних паперів від знищення).

в) об'єднання банківських і туристичних (готельних, телефонних) послуг. Власник депозитного рахунку при виконанні встановлених вимог (сума вкладу, строк депозиту) має можливість зі знижкою придбати картки міжнародних телефонних мереж, оплатити проживання в готелях, туристичні путівки та ін.

г) перехресний продаж банківських послуг. Персонал різних підрозділів банку, що безпосередньо працює з клієнтами, пропонує їм не лише «власні» послуги, а й послуги інших підрозділів. Для зацікавленості співробітників може бути впроваджено спеціальну систему матеріального заохочення (оцінка за балами важливості послуг банку).

д) обслуговування клієнтів до і після здійснення банківських операцій:

– обслуговування до здійснення операцій – ознайомлення клієнтів з політикою банку, з корисними властивостями існуючих і нових послуг, надання клієнтам гарантій їх якості;

– обслуговування після здійснення операцій – робота із скаргами та пропозиціями, перевірка якості обслуговування, надання додаткових послуг, прямий маркетинг.

е) розширення часових параметрів збуту. Вивчення графіків роботи клієнтів, внесення відповідно до них змін у години роботи філій банку.

ж) надання консультаційних та інформаційних послуг клієнтам. Консультації з питань оптимального розміщення коштів, доцільності і переваг того чи іншого виду банківських продуктів. Консультації в галузі ЗЕД, маркетингу, права, бухгалтерського обліку тощо.

з) система бонусів для клієнтів. Банк залежно від важливості того чи

іншого виду продукту визначає бонус за бальною шкалою. Клієнти, які набирають найбільшу кількість балів, вважаються ключовими особами і отримують бонуси.

Оптимальна депозитна стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» має на меті узгодити інтереси банку та вкладників шляхом:

- здійснення політики управління активами та пасивами банку, що полягає в узгодженні проведення активних та пасивних операцій, зокрема погодженні депозитної, кредитної та інших політик банку між собою для підтримки його ліквідності, стабільності, надійності та фінансової стійкості;
- диверсифікації ресурсів банку з метою мінімізації ризику незбалансованої ліквідності;
- сегментування депозитного портфеля (за економічною суттю, за категорією вкладників, за терміном залучення коштів тощо);
- застосування прийомів маркетингу для підвищення конкурентоспроможності банківських депозитних продуктів;
- диференційованого підходу до різних груп клієнтів щодо вибору методів обслуговування депозитного рахунку (методи та терміни нарахування й виплати відсотків, відсоткові ставки тощо);
- розширення кола клієнтів через надання їм широкого кола додаткових послуг;
- запровадження дистанційного обслуговування клієнтів та використання різного роду стимулів для заохочення фізичних та юридичних осіб стати клієнтами банку.

Слід зазначити, що довіра до банківської системи була втрачена за кілька днів, процес же її повернення набагато довший і потребує дій не лише з боку комерційних банків, але і з боку уряду та НБУ, які повинні бути спрямовані на формування стабільного економічного клімату в країні.

До процесу вдосконалення депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» слід віднести такі етапи: 1) встановлення параметрів депозитної політики банку відповідно до напрямів його діяльності; 2) визначення напрямів депозитної діяльності та джерел формування депозитних ресурсів банку; 3) розробка проекту меморандуму депозитної політики банку; 4) оцінка та аналіз розробленого проекту підрозділами, відповідальними за реалізацію депозитної політики, та внесення відповідних зауважень, пропозицій, коректив; 5) затвердження остаточного варіанта депозитної політики банку; 6) впровадження політики в діяльність банку; 7) контроль за дотриманням параметрів депозитної політики банку; 8) корегування депозитної політики банку.

Використовуючи ключові поняття депозитного ринку, в інтересах диверсифікації депозитного портфеля банку, запропоновано розрахунок системи показників для оцінки його якості, оптимізації та ефективної комбінації ресурсів АБ «УКРГАЗБАНК».

Під час вирішення завдань депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» має враховувати зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на формування стратегії банку на ринку депозитних послуг. Головною передумовою успішного довгострокового розвитку банку є наявність та ефективна реалізація системи стратегічного менеджменту, що являє собою процес прийняття та реалізації стратегічних рішень, зміст яких полягає у виборі, заснованому на порівнянні наявного потенціалу банку з можливостями та загрозами його зовнішнього середовища.

Необхідно враховувати вплив таких зовнішніх факторів, як ситуація в країні, структура доходів та витрат населення тощо. Стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг тісно пов'язана із загальною метою банку та його завданнями щодо визначення позицій на депозитному ринку. Оптимальна депозитна стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» має на меті узгодити інтереси банку та вкладників.

ВИСНОВКИ

Специфіка діяльності банківської системи полягає в тому, що банківські установи працюють в основному із залученими ресурсами. Найбільша питома вага в цих ресурсах належить депозитам.

Депозит (вклад) – це грошові кошти у готівковій або безготівковій формі, у національній чи іноземній валюті, або у банківських металах, які банк прийняв від вкладника чи які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений термін зберігання чи без зазначення такого терміна і підлягають виплаті вкладнику згідно з чинним законодавством.

Проведене дослідження дає підстави для розвитку трактування дієвої депозитної політики банку, що на відміну від існуючих визначень передбачає взаємопов'язаний комплекс обґрунтованих заходів банківського менеджменту та маркетингу, спрямованих на залучення коштів клієнтів на різноманітні вклади, що є відносно недорогими для банку та привабливими для його клієнтів, у результаті чого формується надійна ресурсна база для здійснення активних операцій і захисту від банківських ризиків.

Тому підвищення дієвості депозитної політики банків України можливе за рахунок: застосування інноваційного досвіду зарубіжних банків, зокрема, запровадження рахунків клієнтів із різноманітним режимом функціонування; надання клієнтам різноманітних додаткових послуг поряд із традиційним обслуговуванням, мінімізація витрат часу для них; впровадження нових банківських технологій та покращення за рахунок цього якості обслуговування клієнтів; залучення кваліфікованих спеціалістів у сфері психологічних наук для більш продуктивної роботи з клієнтами; проведення маркетингового аналізу ринку депозитних послуг шляхом виявлення кола потенційних клієнтів з метою врахування їх інтересів та задоволення потреб у сфері депозитного обслуговування; розробка ефективної відсоткової політики, яка є одним із головних чинників при виборі клієнтом банку, а з іншого боку,

процентна політика виступає основним важелем у конкурентній боротьбі банків за вільні грошові кошти фізичних та юридичних осіб; розповсюдження реклами, яка б містила достовірну інформацію про умови залучення вкладів, з метою формування довіри у потенційних клієнтів.

Місія АБ «УКРГАЗБАНК» полягає в підтримці концепції сталого розвитку та сприяння екологічній відповідальності населення й бізнесу шляхом надання доступного фінансування екологічних проектів. Метою діяльності банку є здійснення банківської діяльності, спрямованої на отримання прибутку для власного розвитку та в інтересах акціонерів.

Сьогодні спостерігається досить нетипова динаміка, коли банк нарощує чисельність персоналу із незначним збільшенням кількості своїх відділень, адже більшість банків зараз навпаки скорочують чисельність персоналу, що пояснюється впровадженням і розвитком дистанційних каналів роботи з клієнтами.

Політика АБ «УКРГАЗБАНК» передбачає підтримку сталого рівня власного капіталу з метою забезпечення належної довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших учасників ринку, а також сталого розвитку бізнесу в майбутньому. Проведений аналіз за даними звітів про фінансовий стан банку засвідчив зростання активів, що є позитивною тенденцією. Проте це відбувається на тлі збільшення зобов'язань майже за незмінного розміру капіталу, що призводить до зниження його достатності.

За результатами здійсненого аналізу руху грошових коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку зусилля мають бути спрямовані на збереження і підтримання платоспроможності банківської установи за рахунок ефективної роботи з грошовими потоками з метою їх синхронізації.

Чистий прибуток АБ «УКРГАЗБАНК» щороку зростає, так за весь період аналізу він збільшився на 165,99% або в грошовому вираженні – на 479703 тис. грн. Якщо чистий прибуток банку демонструє щорічне зростання протягом 2016-2018 рр., то загальний сукупний дохід за цей період щороку

зменшувався, так його зниження становило 826266 тис. грн або 82,19%. Така неоднозначність фінансових результатів може свідчити про певну нестабільність роботи АБ «УКРГАЗБАНК».

Таким чином, фінансові результати роботи АБ «УКРГАЗБАНК» є неоднозначними, адже фінансова стійкість дещо знизилася на тлі зростання чистого прибутку та зменшення сукупного доходу, рентабельність активів зростає, проте її рівень залишається досить низьким, а чистий спред має стабільно високе значення.

В 2017 р. відбулося зростання частки депозитів у зобов'язаннях і валюті балансу, а оскільки кошти клієнтів і так у 2016 р. становили більше 95% зобов'язань, це свідчило про необґрунтований крок у межах депозитної політики, натомість у 2018 р. ці показники дещо знизилися, що може вказувати на підвищення дієвості депозитної політики. Втім для такого висновку необхідно також зважати на поступове зростання частки строкових депозитів, отже АБ «УКРГАЗБАНК» має можливість планувати терміни погашення коштів клієнтів. Водночас частка депозитів до запитання зменшується, однак за період аналізу зменшуються і процентні витрати як у перерахунку на загальну величину коштів клієнтів, так і на 1 грн строкових депозитів. Таким чином, банк залучає більше фінансових ресурсів, а витрачає менше у вигляді відсотків. У підсумку спостерігається щорічне зростання прибутку на 1 грн депозитів.

Усі зазначені зміни щодо основних показників депозитних операцій АБ «УКРГАЗБАНК» свідчать, що в 2017 р. результативність депозитної політики не набагато перевищувала підсумки 2016 р., однак у 2018 р. відбулося підвищення дієвості депозитної політики банку. Проте, за сучасних умов АБ «УКРГАЗБАНК» має продовжувати пошук резервів і можливостей удосконалення своєї депозитної політики з орієнтацією на стратегічні перспективи розвитку банківської діяльності.

До процесу вдосконалення депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» слід віднести такі етапи: 1) встановлення параметрів депозитної політики

банку відповідно до напрямів його діяльності; 2) визначення напрямів депозитної діяльності та джерел формування депозитних ресурсів банку; 3) розробка проекту меморандуму депозитної політики банку; 4) оцінка та аналіз розробленого проекту підрозділами, відповідальними за реалізацію депозитної політики, та внесення відповідних зауважень, пропозицій, коректив; 5) затвердження остаточного варіанта депозитної політики банку; 6) впровадження політики в діяльність банку; 7) контроль за дотриманням параметрів депозитної політики банку; 8) корегування депозитної політики банку.

Використовуючи ключові поняття депозитного ринку, в інтересах диверсифікації депозитного портфеля банку, запропоновано розрахунок системи показників для оцінки його якості, оптимізації та ефективної комбінації ресурсів АБ «УКРГАЗБАНК».

Під час вирішення завдань депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» має враховувати зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на формування стратегії банку на ринку депозитних послуг. Головною передумовою успішного довгострокового розвитку банку є наявність та ефективна реалізація системи стратегічного менеджменту, що являє собою процес прийняття та реалізації стратегічних рішень, зміст яких полягає у виборі, заснованому на порівнянні наявного потенціалу банку з можливостями та загрозами його зовнішнього середовища.

Необхідно враховувати вплив таких зовнішніх факторів, як ситуація в країні, структура доходів та витрат населення тощо. Стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку депозитних послуг тісно пов'язана із загальною метою банку та його завданнями щодо визначення позицій на депозитному ринку. Оптимальна депозитна стратегія АБ «УКРГАЗБАНК» має на меті узгодити інтереси банку та вкладників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллоєв А. З., Линенко А. В. Дієвість депозитної політики банків України. *Сталий розвиток економіки на засадах ресурсоефективності* : зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. конф. м. Запоріжжя, 4 грудня 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 11–12.
2. Аванесова Н. Е., Арестова Ю. О. Депозитна політика комерційного банку: теоретико-методологічні засади. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2015. № 8. С. 916–918.
3. Аврамчук Л. А. Роль депозитної політики комерційних банків у структурі механізму банківського менеджменту. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Київ, 2010. Вип. 154, Ч. 3. С. 11–18.
4. Банківська система : підручник / за ред. М. І. Крупки. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2013. 556 с.
5. Банківська система : підручник / за ред. С. К. Реверчука. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 497 с.
6. Банківське регулювання і нагляд: методологія та практика : монографія / за ред. В. В. Коваленко. Одеса : Видавництво «Атлант», 2013. 492 с.
7. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі : монографія / Л. О. Примостка, О. О. Примостка, І. Я. Карчева та ін. ; за заг. та наук. ред. Л. О. Примостки. Київ : КНЕУ, 2017. 384 с.
8. Бартош О. М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування. *Вісник університету банківської справи*. Київ, 2008. № 3. С. 97–101.
9. Бобиль В. В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2016. 300 с.

10. Бормотова М. В., Федоренко М. С. Систематизація трактування сутності поняття депозитна політика. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. Харків, 2016. Вип. 54. С. 383–387.
11. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посіб. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
12. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 243 с.
13. Версаль Н. І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України. *Фінанси України*. Київ, 2009. № 12. С. 89–95.
14. Волкова В. В., Манятовська Г. О. Тенденції управління депозитними ризиками банку в умовах нестійкого ринкового середовища. *Економіка і регіон*. Полтава, 2017. № 5. С. 15–19.
15. Гайдаржийська О. М., Рибак О. М., Василенко В. В. Шляхи підвищення якості депозитного портфелю комерційного банку. *Інфраструктура ринку*. Одеса, 2019. Вип. 27. С. 285–291.
16. Гаркавенко В. І., Шаповал Ю. І. «Очищення» банківського сектору в Україні: ціна для суспільства та держави. *Український соціум*. Київ, 2017. № 1 (60). С. 108–123.
17. Діденко І. В. Методичні засади оцінювання і прогнозування кон'юнктури депозитного ринку України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2017. 237 с.
18. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку. *Фінанси України*. Київ, 2008. № 5. С. 15–17.
19. Довгань Ж. М. Менеджмент у банку : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2017. 512 с.
20. Дроботя Я. А. Нетрадиційні банківські послуги та фінансові ризики пов'язані з ними: реалії України, міжнародний досвід. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2018. № 1. С. 31–40.
21. Економічна енциклопедія : У трьох томах, Т. 2 / За ред. С. В. Мочерного та ін. Київ : Вид. центр «Академія», 2001. 848 с.

22. Енциклопедичний словник бізнесмена: Менеджмент, маркетинг, інформатика / За заг. ред. М. І. Молдованова. Київ : Техніка, 2004. 856 с.
23. Еш С. М., Ляховецька В. М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. Одеса, 2016. Вип. 17. С. 135–138.
24. Жовтун Є. В. Теоретичні аспекти депозитної політики банків. *Облік і фінанси*. Київ, 2016. № 3. С. 77–83.
25. Заславська О. І. Інноваційне забезпечення ефективності депозитної політики банку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Ужгород, 2018. Вип. 2 (52). С. 166–170.
26. Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2018. 126 с.
27. Івасів І. Б., Тараленко О. О. Оцінка можливостей впровадження Базель III щодо відновлення діяльності неплатоспроможних банків. *Молодий вчений*. Херсон, 2019. № 2 (66). С. 619–624.
28. Катан Л. І., Демчук Н. І., Бабенко-Левада В. Г., Журавльова Т. О. Банківська система : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2017. 444 с.
29. Коваленко М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ, 2017. № 2. С. 39–44.
30. Колеснік Я. В., Бараненко Н. В. Ефективна депозитна політика банку як шлях капіталізації прибутку. *Науковий погляд: економіка та управління*. Дніпро, 2018. № 4 (62). С. 87–92.
31. Конько О. В. Тенденції розвитку вітчизняного депозитного ринку в сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. Мукачеве, 2016. № 3. С. 399–405.
32. Копилюк О. І., Бондарчук-Грита Г. В. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 447 с.
33. Копилюк О. І., Музичка О. М. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного

університету, 2016. 416 с.

34. Костяк В. І. Депозитна політика комерційних банків України. *Молодий вчений*. Херсон, 2017. № 5. С. 630–634.

35. Котковський В. С., Неізнана О. В. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. 498 с.

36. Крухмаль О. В., Євченко О. Г., Мірошніченко О. В. Депозитна стратегія як фактор підвищення конкурентоспроможності банків в умовах фінансової кризи. *Економічний простір*. Дніпропетровськ, 2010. № 33. С. 168–178.

37. Кужелєв М. О., Волкова В. В., Волкова Н. І. Стратегія залучення депозитних ресурсів як вектор функціонування грошової системи країни. *Економічний вісник університету*. Переяслав-Хмельницький, 2016. Вип. 30 (1). С. 169–178.

38. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Аналіз та тенденції розвитку депозитного ринку України. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. Хмельницький, 2019. № 2. С. 159–167.

39. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 676 с.

40. Незалежна асоціація банків України. URL: <https://nabu.ua> (дата звернення: 21.10.2019).

41. Олексенко М. В. [Депозитна політика комерційних банків України на сучасному етапі](#). *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. Бердянськ, 2011. № 4 (16). С. 166–169.

42. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення: 12.11.2019).

43. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрік». URL: <http://rurik.com.ua> (дата звернення: 11.10.2019).

44. Павлюк О. О. Сучасні парадигми міжнародного банківського регулювання. *Причорноморські економічні студії*. Одеса, 2017. Вип. 17. С. 11–

17.

45. Панасенко Г. О., Бортніков Г. П. Модель бізнесу українських банків в залученні коштів клієнтів. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*. Київ, 2016. № 21. С. 228–254.

46. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. *Приазовський економічний вісник*. Запоріжжя, 2017. № 3. С. 68–73.

47. Приступа Л. А., Павлюк А. В., Стасюк Д. І. Ключові складові та сучасні тенденції депозитної політики вітчизняних банків. *Інфраструктура ринку*. Одеса, 2017. Вип. 3. С. 141–146.

48. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 17.10.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 19.10.2019).

49. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова НБУ від 28.08.2001 р. № 368. Дата оновлення: 12.11.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 14.11.2019).

50. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 516. Дата оновлення: 31.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03> (дата звернення: 19.11.2019).

51. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. Дата оновлення: 17.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17> (дата звернення: 20.11.2019).

52. Проценти по депозиту та сам депозит, отримані на підприємницький рахунок: чи є дохід? URL: <https://news.dtki.ua/simple/individual-single-tax/58024> (дата звернення: 17.11.2019).

53. Процентні ставки за строковими депозитами, залученими банками у фізичних осіб. URL: <https://www.bank.gov.ua/statistic/sector-financial/data->

sector-financial#2fs (дата звернення: 20.11.2019).

54. Рейтинг стійкості банків. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating> (дата звернення: 19.11.2019).

55. Росола У. В., Кузьма Н. М. Оцінка сучасного стану депозитного ринку України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Мукачево, 2018. № 1 (9). С. 174–180.

56. Руда О. Л., Маркуш К. Г. Депозитна політика банку та механізм її реалізації. *Економіка та держава*. Київ, 2018. № 11. С. 81–84.

57. Сайт АБ «УКРГАЗБАНК». URL: <https://www.ukrgasbank.com> (дата звернення: 19.11.2019).

58. Сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua> (дата звернення: 29.11.2019).

59. Сова О. Ю. Актуальні питання стану депозитного ринку України. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2017. № 1. С. 282–291.

60. Стешенко О. Д., Маханько Т. О. Теоретико-методологічні основи депозитної політики комерційного банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. Харків, 2016. Вип. 56. С. 169–175.

61. Стратегія розвитку банківської системи 2016-2020: Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/afedra+bankspravi/proekt_strategi.pdf (дата звернення: 09.11.2019).

62. Хромушина Л. А. Депозитна політика комерційних банків та її реалізація на регіональному рівні. *Економіка і суспільство*. Мукачево, 2018. Вип. 15. С. 775–779.

63. Чайковський Я. І. Організація платіжних операцій банків : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 232 с.

64. Чмутова І. М., Харитонова В. С. Ризик-орієнтований підхід до формування фінансової стратегії банку. *Економіка розвитку*. Харків, 2017. № 4. С. 59–67.

65. Шелюк А. А. Науково-методичні засади формування системи

депозитного менеджменту банку : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2016. 220 с.

66. Adema J., Hainz C., Rhode C. Deposit Insurance: System Design and Implementation Across Countries. *Ifo DICE Report*. Munich, I/2019 Spring. Vol. 17. pp. 42–51.

67. Anginer D., Demirguc-Kunt A. Bank Runs and Moral Hazard: A Review of Deposit Insurance. Development Research Group, Development Economics : Policy Research Working Paper 8589. September, 2018. 31 p.

68. Horsch A., Sysoyeva L., Bogma S. Deposit insurance systems of postSoviet countries: A comparative analysis. *Journal of International Studies*. Szczecin, 2018. No. 11 (4). pp. 22–44.

69. Narayana M., Kalyan C., Panigrahi A. Deposit Mobilization of Commercial Banks: A Comparative Study of BOB and Axis Bank in Bhubaneswar City. *Journal of Management Research and Analysis*. Nawada, 2015. Iss. 3, Vol. II. pp. 195–203.

70. Schich S. Financial Crisis: Deposit Insurance and Related Financial Safety Net Aspects. *Financial Market Trends* : OECD, 2008. 39 p.

ДОДАТОК А

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

На 31 грудня 2018 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2018	31 грудня 2017
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	14 035 435	7 264 287
Банківські метали		1 754	7 958
Кошти у кредитних установах	8	727 055	3 739 554
Похідні фінансові активи	9	523	910
Кредити клієнтам та фінансова оренда	10	45 236 844	33 646 433
Торгові цінні папери	11	333	315 094
Інвестиції, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	12	18 801 478	X
Інвестиції, наявні для продажу	12	X	20 576 663
Інвестиційна нерухомість	13	278 028	348 834
Основні засоби та нематеріальні активи	14	1 710 795	1 736 061
Активи, утримувані для продажу	15	-	60 508
Інше майно	16	799 144	740 764
Поточні активи з податку на прибуток		4 921	4 921
Відстрочені активи з податку на прибуток	17	75 432	187 584
Інші активи	19	553 253	583 656
Всього активи		82 224 995	69 213 227
Зобов'язання			
Кошти Національного банку України	20	4 303 770	414 104
Кошти кредитних установ	21	5 825 397	1 946 930
Похідні фінансові зобов'язання	9	1 830	3 775
Кошти клієнтів	22	65 121 926	60 646 118
Резерви під гарантії, зобов'язання та юридичні ризики	30,18	589 528	209 392
Інші зобов'язання	19	626 529	367 595
Всього зобов'язання		76 468 980	63 587 914
Власний капітал			
Статутний капітал	23	13 837 000	13 837 000
Набуті права власності на акції		(518 439)	(518 439)
Результат від операцій з акціонерами		(1 102 304)	(1 102 304)
Додатковий сплачений капітал		135 942	135 942
Інші резерви	23	(347 763)	278 424
Накопичений дефіцит		(6 248 421)	(7 005 310)
Всього власний капітал		5 756 015	5 625 313
Всього власний капітал та зобов'язання		82 224 995	69 213 227

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

Голова Правління

Головний бухгалтер

Кирило Шевченко

Наталія Хрустальова

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

На 31 грудня 2017 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2017	31 грудня 2016 (рекласифіковано)
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	7 264 287	2 482 132
Банківські метали		7 958	14 112
Кошти у кредитних установах	8	3 739 554	6 521 927
Похідні фінансові активи	9	910	9 420
Кредити клієнтам	10	33 646 433	20 351 584
Торгові цінні папери	11	315 094	386 454
Інвестиції, наявні для продажу	12	20 576 663	19 996 757
Інвестиції, утримувані до погашення	13	-	1 000 657
Інвестиційна нерухомість	14	348 834	50 814
Основні засоби та нематеріальні активи	15	1 736 061	1 509 943
Активи, утримувані для продажу	16	60 508	1 129 309
Інше майно	17	740 764	328
Поточні активи з податку на прибуток		4 921	4 921
Відстрочені активи з податку на прибуток	18	187 584	82 561
Інші активи	20	583 656	365 014
Всього активи		69 213 227	53 905 933
Зобов'язання			
Кошти Національного банку України	21	414 104	574 997
Кошти кредитних установ	22	1 946 930	1 105 700
Похідні фінансові зобов'язання	9	3 775	16 300
Кошти клієнтів	23	60 646 118	46 180 966
Резерви під гарантії та зобов'язання	19	209 392	60 504
Інші зобов'язання	20	367 595	669 560
Всього зобов'язання		63 587 914	48 608 027
Власний капітал			
Статутний капітал	24	13 837 000	13 837 000
Набуті права власності на акції		(518 439)	(518 439)
Результат від операцій з акціонерами		(1 102 304)	(1 102 304)
Додатковий сплачений капітал		135 942	135 942
Інші резерви	24	278 424	593 415
Накопичений дефіцит		(7 005 310)	(7 647 708)
Всього власний капітал		5 625 313	5 297 906
Всього власний капітал та зобов'язання		69 213 227	53 905 933

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

Голова Правління

Головний бухгалтер

Кирило Шевченко

Наталія Хрустальова

ДОДАТОК Б

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД

За рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

(в тисячах гривень)

	<i>Примітки</i>	31 грудня 2018	31 грудня 2017
Процентний дохід, розрахований з використанням методу ефективного відсотка			
Кредити клієнтам		5 148 673	4 145 881
Інвестиції, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		2 243 828	X
Інвестиції, наявні для продажу		X	2 089 753
Депозитні сертифікати Національного банку України		796 914	531 359
Кошти у кредитних установах		118 671	84 311
		8 308 086	6 851 304
Інший процентний дохід			
Торгові цінні папери		14 982	23 016
Фінансова оренда		43 758	600
		58 740	23 616
		8 366 826	6 874 920
Процентні витрати			
Кошти Національного банку України		(185 256)	(73 803)
Кошти клієнтів		(4 888 782)	(4 419 920)
Кошти кредитних установ		(81 866)	(22 916)
		(5 155 904)	(4 516 639)
Чисті процентні доходи до витрат за кредитними збитками		3 210 922	2 358 281
Витрати за кредитними збитками	7, 8, 10, 30	(801 822)	(692 893)
Чисті процентні доходи після витрат за кредитними збитками		2 409 100	1 665 388
Збиток від первісного визнання фінансових активів		(2 605)	(6 706)
Результат від операцій за наданими кредитами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки		2	-
Чисті комісійні доходи	25	760 891	551 700
Чисті збитки в результаті припинення визнання фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю (Збитки)/прибутки від торгових цінних паперів	26	(3 309) (3 277)	-
Чисті прибутки від інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	27	19 496	X
Чисті прибутки від інвестицій, наявних для продажу	27	X	51 602
Чисті прибутки від операцій з іноземними валютами та банківськими металами	28	115 286	71 558
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		177 604	153 560
Чисті прибутки від інвестиційної нерухомості		19 712	14 705
Інші доходи	29	161 835	171 821
Непроцентні доходи		1 245 635	1 013 356
Витрати на персонал	31	(1 202 617)	(912 733)
Інші операційні витрати	31	(934 431)	(858 037)
Знос та амортизація	14	(297 129)	(178 460)
Витрати за очікуваними кредитними збитками за іншими активами та інші резерви	30	(338 836)	X
Зміна резерву під зменшення корисності інших активів та інші резерви	30	X	(205 117)
Непроцентні витрати		(2 773 013)	(2 154 347)
Прибуток до оподаткування		881 722	524 397
(Витрати)/відшкодування з податку на прибуток	17	(113 024)	103 415
Чистий прибуток		768 698	627 812

Продовження Додатка Б

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (продовження)

	31 грудня 2018	31 грудня 2017
Чистий прибуток	768 698	627 812
Інший сукупний дохід		
<i>Інший сукупний дохід, який в подальшому не буде перекласифікований до складу прибутків та збитків</i>		
Переоцінка основних засобів	(4 843)	(8 935)
Податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою основних засобів	872	1 608
	(3 971)	(7 327)
<i>Інший сукупний дохід, який в подальшому буде перекласифікований у склад прибутків та збитків</i>		
Нереалізовані збитки від інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	(605 229)	X
Нереалізовані збитки від інвестицій, наявних для продажу	X	(344 680)
Розмір зміни оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за борговими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	27 (1 718)	X
Реалізовані прибутки від інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	27 21 214	X
Реалізовані прибутки від інвестицій, наявних для продажу	X	51 602
	(585 733)	(293 078)
Інший сукупний збиток після оподаткування	(589 704)	(300 405)
Всього, сукупний прибуток	178 994	327 407
Середньозважена кількість акцій (у тисячах)	13 837 000	13 837 000
Чистий і скоригований чистий прибуток на акцію (в гривнях)	0,06	0,05

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

Голова Правління

Кирило Шевченко

Головний бухгалтер

Наталія Хрустальова

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД

За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2017	31 грудня 2016
Процентний дохід			
Кредити клієнтам		4 146 481	2 644 388
Інвестиції, наявні для продажу		2 089 753	1 840 611
Депозитні сертифікати Національного банку України		531 359	878 266
Кошти у кредитних установах		84 311	106 804
		6 851 904	5 470 069
Торгові цінні папери		23 016	7 354
		6 874 920	5 477 423
Процентні витрати			
Кошти Національного банку України		(73 803)	(183 215)
Кошти клієнтів		(4 419 920)	(4 435 057)
Кошти кредитних установ		(22 916)	(135 303)
		(4 516 639)	(4 753 575)
Чисті процентні доходи до зміни резерву під зменшення корисності кредитів		2 358 281	723 848
Зміна резерву під зменшення корисності кредитів	8, 10	(692 893)	567 363
Чисті процентні доходи після зміни резерву під зменшення корисності кредитів		1 665 388	1 291 211
Збиток від первісного визнання фінансових активів		(6 706)	(775 604)
Чисті комісійні доходи	26	551 700	342 720
Прибутки/(збитки) від торгових цінних паперів	27	5 116	(406)
Чисті прибутки від інвестицій, наявних для продажу	28	51 602	82 686
Прибутки від операцій з іноземними валютами та банківськими металами	29	71 558	326 465
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		153 560	207 870
Чисті прибутки від інвестиційної нерухомості		14 705	9 255
Інші доходи	30	171 821	136 885
Непроцентні доходи		1 013 356	329 871
Витрати на персонал	31	(912 733)	(581 076)
Інші операційні витрати	31	(858 037)	(631 815)
Знос та амортизація	15	(178 460)	(106 915)
Зміна резерву під зменшення корисності інших активів та інші резерви	19	(205 117)	(35 396)
Непроцентні витрати		(2 154 347)	(1 355 202)
Прибуток до оподаткування		524 397	265 880
Відшкодування з податку на прибуток	18	103 415	23 115
Чистий прибуток		627 812	288 995

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (продовження)

	31 грудня 2017	31 грудня 2016
Чистий прибуток	627 812	288 995
Інший сукупний дохід		
Статті, які в подальшому не будуть перекласифіковані у склад прибутків та збитків		
Переоцінка основних засобів	(8 935)	110 629
Податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою основних засобів	1 608	(19 913)
	(7 327)	90 716
Статті, які в подальшому будуть перекласифіковані у склад прибутків та збитків		
Нереалізовані (збитки)/прибутки від інвестицій, наявних для продажу	(344 680)	597 695
Реалізовані прибутки від інвестицій, наявних для продажу	51 602	27 854
	(293 078)	625 549
Інший сукупний (збиток)/прибуток після оподаткування	(300 405)	716 265
Всього, сукупний прибуток	327 407	1 005 260
Середньозважена кількість акцій (у тисячах)	13 837 000	13 837 000
Чистий і скоригований чистий прибуток на акцію (в гривнях)	0,05	0,02

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

Голова Правління

Кирило Шевченко

Головний бухгалтер

Наталія Хрустальова

Додаток В

Депозитні програми УКРГАЗБАНКУ станом з 24.12.2019 р.

Строк		ЕКО-депозит		Строковий з продовженням	Класичний з продовженням	Прибуткова 7-ка	Драйвовий рік ¹	Прибуткові сходинок ²
		проценти в кінці строку автопродлонгація	проценти щомісячно автопродлонгація	проценти в кінці строку автопродлонгація	проценти щомісячно автопродлонгація	проценти в кінці строку автопродлонгація	проценти щомісячно щомісячне поповнення	проценти в кінці строку автопродлонгація
		Національна валюта (сума вкладу від 1 000 грн)						
місяців	днів							
	7 днів	-	-	-	-	8,5	-	-
1-3 міс.	32-92 д	9,40	-	9,40	-	-	-	до 14,0
3-6 міс.	93-183 д	12,50	12,20	12,50	12,20	-	-	-
6-9 міс.	184-274 д	13,50	13,20	13,50	13,20	-	-	-
9-12 міс	275-365 д	13,50	13,20	13,50	13,20	-	-	-
12-18 міс	367-548 д	13,50	13,20	13,50	13,20	-	13,0/13,5	-
18-24 міс	549-730 д	12,50	12,20	12,50	12,20	-	-	-
		Долар США (сума вкладу від 100 доларів США)						
	7 днів	-	-	-	-	2,25	-	-
1-3 міс.	32-92 д	2,25	-	2,25	-	-	-	до 2,5
3-6 міс.	93-183 д	2,25	1,75	2,25	1,75	-	-	-
6-9 міс.	184-274 д	2,75	2,25	2,75	2,25	-	-	-
9-12 міс	275-365 д	3,25	2,75	3,25	2,75	-	-	-
12-18 міс	367-548 д	3,50	3,00	3,50	3,00	-	3,0/3,5	-
18-24 міс	549-730 д	2,75	2,25	2,75	2,25	-	-	-
		Євро (сума вкладу від 100 євро)						
	7 днів	-	-	-	-	1,75	-	-
1-3 міс.	32-92 д	1,75	-	1,75	-	-	-	до 2,5
3-6 міс.	93-183 д	1,75	1,25	1,75	1,25	-	-	-
6-9 міс.	184-274 д	2,50	2,00	2,50	2,00	-	-	-
9-12 міс	275-365 д	3,00	2,50	3,00	2,50	-	-	-
12-18 міс	367-548 д	3,00	2,50	3,00	2,50	-	2,5/3,0	-
18-24 міс	549-730 д	1,75	1,25	1,75	1,25	-	-	-

¹ - депозит «Драйвовий рік» оформлюється на строк 367 днів, підвищена ставка нараховується на наступний місяць після поповнення, діючі надбавки до депозиту не застосовуються.

² - діючі надбавки до депозиту «Прибуткові сходинок» не застосовуються.

Розмір надбавок до процентних ставок за строковими депозитами фізичних осіб та умови їх застосування*

Для клієнтів, які розміщують кошти від 20 тис. доларів США або 10 тис. євро або 100 тис. грн.	
+ 0,25% річних	до вкладів в євро на суму від 10 тис. євро, при розміщенні на строк від 32 до 730 днів (від 1 до 24 місяців)
+ 0,25% річних	до вкладів в дол. США на суму від 20 тис. доларів США, при розміщенні на строк від 32 до 730 днів (від 1 до 24 місяців)
+1,0% річних	до вкладів в національній валюті на суму від 100 тис. грн., при розміщенні нового депозиту на строк від 93 до 730 днів (від 3 до 24 місяців)
Для клієнтів, які отримали виплати гарантованих сум відшкодувань за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в АБ «УКРГАЗБАНК»	
+ 0,25 % річних	до вкладів в дол. США та євро при розміщенні на строк від 32 до 730 днів (від 1 до 24 місяців) протягом 90 днів з дати отримання виплат
Для клієнтів, які є власниками ДРАЙВ-Пакетів відкритих в АБ «УКРГАЗБАНК»	
+0,25 % річних	до вкладів в дол. США та євро для власників пакету Люкс ДРАЙВ або Вояж ДРАЙВ при розміщенні нового депозиту
Для клієнтів, які обслуговуються в рамках зарплатно-карткових проектів в АБ «УКРГАЗБАНК»	
+0,6 % річних	до вкладів в національній валюті для клієнтів у яких відкрито карткові (поточні) рахунки для виплати заробітної плати при розміщенні нового депозиту
+0,25 % річних	до вкладів в дол. США та євро для клієнтів у яких відкрито карткові (поточні) рахунки для виплати заробітної плати при розміщенні нового депозиту
Для клієнтів – пенсіонерів при пред'явленні пенсійного посвідчення	
+0,6 % річних	до вкладів в національній валюті для клієнтів - пенсіонерів при розміщенні нового депозиту

*- надбавки до процентних ставок не сумуються

Належить державі

94,94% акцій належить державі в особі
Міністерства фінансів України

Банк - агент ФГВФО

починаючи з 2014 року

Процентні ставки за депозитною програмою «Прибуткові сходитинки»
(проценти в кінці строку, авто пролонгація)

Строк	базова ставка	ставка при 1 лонгації	ставка при 2 лонгації	ставка при 3 лонгації	ставка при 4 лонгації	ставка при 5 лонгації
Національна валюта (сума вкладу від 1 000 грн)						
31 день	12,5	13,0	13,0	13,5	14,0	14,0
Долар США (сума вкладу від 100 доларів США)						
31 день	1,5	1,75	2,0	2,0	2,25	2,5
Євро (сума вкладу від 100 євро)						
31 день	1,5	1,75	2,0	2,0	2,25	2,5

Процентні ставки за депозитною програмою «Золота гарантія»
(проценти в кінці строку, поповнення)

Строки	Депозит в банківському золоті
	ХАУ (сума вкладу 3,215 тр. унц.)
6 місяців	1,0
12 місяців	1,5
18 місяців	2,0
24 місяців	2,5

Процентні ставки за картковим продуктом «Pro-запас + трьохмісячний»
(Ощадний рахунок)

Підвищена % ставка в національній валюті	13,5
Стандартна % ставка рахунку в національній валюті	4,0

Процентні ставки за картковим продуктом «Pro-запас»
(Ощадний рахунок)

Підвищена % ставка в національній валюті	14,5
Стандартна % ставка в національній валюті	5,0
Підвищена % ставка у доларах США	3,0
Стандартна % ставка у доларах США	1,0
Підвищена % ставка рахунку у євро	2,75
Стандартна % ставка рахунку у євро	1,0

Процентні ставки за картковим продуктом «Pro-запас»/«Pro-запас + трьохмісячний»/«Пенсійна картка»/«Соціальна картка» діють на дату укладення договору та можуть бути змінені на умовах, передбачених договором, згідно з рішенням КУАП. Відповідно до норм Податкового кодексу України сума нарахованих процентів оподатковується податком на доходи фізичних осіб у розмірі 18% та військовим збором у розмірі 1,5%.

Процентні ставки за картковим продуктом «Універсальна картка «Домовичок»»

Підвищена % ставка в національній валюті	12,0
Стандартна % ставка в національній валюті	5,0

Процентні ставки за картковим продуктом «Пенсійна картка»/«Соціальна картка»

% ставка на залишки коштів на картрахунку в національній валюті на суму до 999,99 грн. (включно)	5,0
% ставка на залишки коштів на картрахунку в національній валюті на суму від 1000,00 грн. (включно)	10,0

Належить державі

94,94% акцій належить державі в особі
Міністерства фінансів України

Банк - агент ФГВФО

починаючи з 2014 року

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Абдуллоєв Андрій Зінатуллович, студент 2 курсу магістратури, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування, адреса електронної пошти andrey.abdulloev3@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Формування дієвої депозитної політики АБ «УКРГАЗБАНК» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник)